

Program Rewitalizacji gminy Dziwnów na lata 2017-2023

Dziwnów 2017

Unia Europejska
Fundusz Spójności

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi.	5
2. Charakterystyka i Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych.....	17
2.1. Uproszczona charakterystyka gminy Dziwnów.....	17
2.2. Metoda delimitacji i diagnozy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	19
2.3. Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Dziwnów.....	21
2.3.1. Sfera Społeczna.....	21
2.3.1.1. Struktura demograficzna i społeczna.....	23
2.3.1.2. Opieka społeczna.....	25
2.3.1.3. Rynek pracy.....	27
2.3.1.4. Przemoc.....	29
2.3.1.5. Aktywność społeczna mieszkańców.....	30
2.3.2. Sfera gospodarcza.....	33
2.3.3. Sfera przestrzenna, techniczna i środowiskowa.....	36
2.4. Podsumowanie analizy wskaźnikowej. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych.	52
3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.....	57
3.1. Proces wyznaczenia obszaru rewitalizacji.....	57
3.1.1. Charakterystyka obszarów zdegradowanych.....	57
3.2. Obszar rewitalizacji.....	70
3.3. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych 73	
3.4. Analiza potencjałów lokalnych.....	75
4. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji.....	81
5. Identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych. Cele rewitalizacji.....	84
6. Wykaz przedsięwzięć i głównych projektów rewitalizacyjnych dotyczących obszaru zdegradowanego, które będą realizowane w ramach programu rewitalizacji. Indykatywne ramy finansowe dla przedsięwzięć.....	89
7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji.....	95
8. Indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć (podstawowych i uzupełniających).....	102
9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji.....	103
10. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji.....	111

11.	System monitoringu skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	112
12.	Ocena oddziaływania na środowisko.....	114
13.	Karty głównych projektów dla rewitalizacji sołectwa Dziwna	114

WSTĘP

Rewitalizacja to szeroki proces przemian społecznych, przestrzennych i ekonomicznych na obszarze, który znajduje się w kryzysie. Jej celem jest ponowne przywrócenie do życia zdegradowanej części gminy i uzupełnienie jej o nowe funkcje. Mówiąc prościej – chodzi o to, żeby w takim miejscu dobrze się przebywało, mieszkało i pracowało. Remonty czy modernizacja ulic i chodników to tylko niewielka część działań składających się na rewitalizację. Poprawa przestrzeni musi iść w parze z polepszeniem warunków życia, co zapewniają szerokie działania społeczne, kulturalne, edukacyjne czy ekonomiczne podejmowane w tym procesie. Aby wzmocnić więzi mieszkańców z gminą, skutecznie zachęcić do osiedlenia się w Gminie Dziwnów, a także zapewnić długofalowy wzrost gospodarczy i poziom dobrobytu mieszkańców, podjęta została strategiczna decyzja o opracowaniu Programu rewitalizacji dla Gminy Dziwnów obejmujący wyznaczony obszar rewitalizacyjny, którego szeroko rozumiana odnowa jest niezbędna dla harmonijnego rozwoju Gminy Dziwnów.

Program Rewitalizacji ma być praktycznym narzędziem przeciwdziałania w pięciu płaszczyznach problemowych: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz zagospodarowania przestrzennego. Ma wpływać na zmiany w tych obszarach poprzez działania całościowe integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, wypełniając zarazem cele kierunkowe strategii Rozwoju Gminy Dziwnów. Realizacja Programu rewitalizacji na terenie obszaru problemowego w synergii z działaniami strategicznymi gminy ma doprowadzić rozwiązania zdiagnozowanych problemów społecznych, poprawy estetyki gminy, jakości infrastruktury i dostępności do usług społecznych, zmniejszenie patologii społecznych i wykluczenia długoletnich mieszkańców.

Podstawą formalno-prawną opracowania i uchwalenia lokalnego programu rewitalizacji jest art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, z późn.zm.). Niniejszy Program został przygotowany w oparciu o wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r. i Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020.

1. OPIS POWIĄZAŃ PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.

Program Rewitalizacji Gminy Dziwnów powiązany jest z następującymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy:

- Strategia Rozwoju Gminy Dziwnów na lata 2016-2025
- Plan Odnowy Miejscowości Dziwnów na lata 2016-2025
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dziwnów.
- Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziwnów na lata 2013-2020

Ponadto dla obszaru objętego Programem Rewitalizacji przygotowany został Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego terenu gminy Dziwnów „Marina nad Zalewem Kamieńskim w Dziwnowie” – miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego”, którego kierunki są zbieżne z planowanymi działaniami w niniejszym Programie.

Strategia Rozwoju Gminy Dziwnów na lata 2016-2025

„Strategia Rozwoju Gminy Dziwnów na lata 2016- 2025” jest dokumentem określającym długookresowy plan działania, kierunki rozwoju Gminy oraz cele, których realizacja jest niezbędna dla osiągnięcia przyjętych założeń. Ustalenia w niej zawarte są podstawą do prowadzenia przez Urząd Miejski polityki społeczno- gospodarczej.

Program Rewitalizacji ma za zadanie być praktycznym narzędziem przeciwdziałania w trzech płaszczyznach problemowych: zagospodarowanie przestrzenne, gospodarka i sfera społeczna. Ma wpływać na zmiany w tych obszarach poprzez działania całościowe integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie wypełniając zadaniowo cele strategii Gminy.

Niniejszy Program Rewitalizacji jest zgodny z elementami, które dążą do realizacji zadań z obszaru rewitalizacji a jednocześnie dążą do poprawy warunków życia mieszkańców. Mowa tutaj o celach i podporządkowanych im kluczowych zadaniach, których realizacja przyczyni się także do realizacji celów określonych w niniejszym dokumencie:

CEL III ROZWÓJ ZASOBÓW ENDOGENICZNYCH

Realizacja celu przyczyni się do wspierania przedsięwzięć, które kreować będą nowe produkty turystyczne oraz rozwijać produkty na bazie potencjałów endogenicznych Gminy.

Cel operacyjny:

3.1. Rozwój lokalnego rynku pracy opartego o endogeniczny potencjał

Efektem realizacji przedsięwzięć będzie wzmocniony lokalny rynek pracy, co również zmniejszy efekty zmian demograficznych. Wzmocniony potencjał poprawi dostępność do rynku pracy.

Rozwój nastąpi w wyniku spójnej oferty z zakresu turystyki aktywnej i uzdrowiskowej.

CEL IV WSPIERANIE DZIAŁALNOŚCI EDUKACYJNEJ

Celem jest podejmowanie przedsięwzięć związanych z przeciwdziałaniem rozwarstwianiu społecznemu i segregacji.

Cel operacyjny:

4.1. Doskonalenie kompetencji kluczowych uczniów prowadzące do wzmocnienia ich zdolności do przyszłego zatrudnienia.

Zadania podejmowane w szkołach i placówkach systemu oświaty uwzględniające zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów, które mają na celu rozwijanie kompetencji w zakresie technologii informacyjno- komunikacyjnych, języków obcych, nauk matematyczno- przyrodniczych, kreatywności, innowacyjności i pracy zespołowej.

CEL V WSPARCIE ROZWOJU SIECI WODOCIĄGOWYCH

Zrealizowane zostaną inwestycje w zakresie zaopatrzenia w wodę.

Cel operacyjny:

5.1. Zwiększona liczba ludności korzystającej z systemu zaopatrzenia w wodę

Inicjatywy dotyczące będą modernizacji infrastruktury wodociągowej zgodnie z wymaganiami unijnymi.

CEL VI WSPARCIE ROZWOJU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW

Celem jest dostosowanie oczyszczalni ścieków do wymogów unijnych.

Cel operacyjny:

6.1. Zwiększona liczba ludności korzystająca z systemu oczyszczania ścieków

Planuje się realizację przedsięwzięcia polegającego na modernizacji sieci kanalizacji deszczowej.

CEL VII ZWIĘKSZENIE WYKORZYSTANIA ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ

Efektem realizacji założonego celu będzie redukcja emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenie stopnia degradacji środowiska naturalnego.

Cel operacyjny:

7.1. Zwiększenie produkcji energii z odnawialnych źródeł energii

Planuje się przedsięwzięcia związane z montażem instalacji odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej

CEL VIII MODERNIZACJA ENERGETYCZNA OBIEKTÓW UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Efektem realizacji przyjętego celu będzie redukcja gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalonego paliwa)

Cel operacyjny:

8.1. Zmniejszenie energochłonności budynków mieszkalnych (wielorodzinnych) i publicznych

Zaplanowano inwestycje polegające na termomodernizacji obiektów użyteczności

publicznej. Ponadto inwestycje w indywidualne urządzenia do ogrzewania, które przyczynią się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii.

Cel IX WZMOCNIENIE INSTYTUCJI KULTURY

Efektom realizacji zadania będzie zwiększenie uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych mieszkańców.

Cel operacyjny:

9.1. Zwiększona atrakcyjność zasobów regionu

Zaplanowano budowę Domu Kultury w Dziwnowie oraz świetlic i miejsc spotkań wraz z wyposażeniem, które mają pełnić funkcje kulturalne.

Cel X BUDOWA I PRZEDUDOWA DRÓG WRAZ Z INFRASTRUKTURĄ TOWARZYSZĄCĄ

Efektom realizacji zadania będzie poprawa dostępności infrastruktury drogowej.

Cel operacyjny:

10.1. zwiększona dostępność drogowa

Planuje się budowę, przebudowę oraz rozbudowę szeregu dróg na terenie Gminy wraz z infrastrukturą towarzyszącą, w tym służącą m.in.: obsłudze ruchu pieszego, rowerowego, komunikacji publicznej oraz zmniejszeniu oddziaływania na środowisko, oświetlenie, sieci uzbrojenia.

Poniżej przedstawiono zadania inwestycyjne, zawarte w Strategii, planowane do realizacji w latach 2016-2025 w Gminie Dziwnów, które wskazują na potrzebę działań rewitalizacyjnych:

1. Rewitalizacja parków i terenów zielonych.
2. Przebudowa i budowa dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
3. Rozbudowa mariny i przystani jachtowej.
4. Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i wodociągowej.
5. Rozbudowa kanalizacji deszczowej.
6. Budowa domu kultury.
7. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych.
8. Montaż odnawialnych źródeł energii na budynkach użyteczności publicznej.

Strategia rozwoju zawiera zadania skierowane do sołectwa Dziwna, które jest obszarem rewitalizacji, są to m.in.:

1. Wykonanie ciągu pieszo jezdni na ul. Spadochroniarzy Polskich wraz z zagospodarowaniem w postaci ławek, koszy i oświetlenia
2. Przebudowa poniemieckiej kanalizacji przebiegającej na terenie WDW
3. Wykonanie nowej nawierzchni ul. Komandorskiej
4. Dokończenie budowy ul. Dziwnej w obrębie tzw. osiedla WDW

5. Zagospodarowanie terenów gminnych na miejsce integracyjne mieszkańców osiedla WDW (ławki z oparciami, krzewy ozdobne, klomby, dojście do zasilania dla urządzeń energochłonnych, itp.).
6. Stworzenie miejsca na spotkania rekreacyjno- integracyjne mieszkańców pod chmurką na terenie od WAM wzdłuż 9-ty od jej wewnętrznej strony
7. Budowa Domu Kultury
8. Rewitalizacja parków i skwerów

Plan Odnowy Miejscowości Dziwnów na lata 2016-2025

Potrzeba opracowania Programu Rewitalizacji, a w szczególności rewitalizacja obszaru sołectwa Dziwna, wynika także z „Planu Odnowy Miejscowości Dziwnów na lata 2016- 2025”, dokumentu strategicznego, określającego działania w sferze społeczno-gospodarczej na terenie miejscowości Dziwnów. Plan skupia się wokół lokalnych działań długofalowych, które mają wpłynąć na poprawę warunków pracy i jakość życia mieszkańców. Plan zawiera koncepcję rozwoju miejscowości Dziwnów oraz spis konkretnych działań w celu jej realizacji.

Celem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Dziwnów jest wspieranie lokalnego rozwoju na obszarze miejscowości Dziwnów, poprzez rozwój infrastruktury oraz odnowę wsi, przyczyniając się tym samym do poprawy warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej na jej terenie.¹ Dla realizacji celu wyszczególniono m.in. takie działania, jak:

Działanie 1: Inwestycje związane z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycje w energię odnawialną i w oszczędzanie energii.

Działanie 2: Inwestycje w tworzenie, ulepszanie lub rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji i kultury oraz powiązanej infrastruktury obejmuje trzy typy operacji.²

Do zadań inwestycyjnych wskazanych do wykonania na obszarze sołectwa Dziwna, wpisano m.in.:

- Wykonanie ciągu pieszo jezdni na ul. Spadochroniarzy Polskich wraz z zagospodarowaniem
- Przebudowa ponemieckiej kanalizacji przebiegającej na terenie WDW.
- Wykonanie nowej nawierzchni ul. Komandorskiej.³

Ponadto w planie inwestycji na lata 2016-2025 ujęto:

- Dokończenie budowy ul. Dziwnej w obrębie tzw. osiedla WDW.

---

¹ Plan Odnowy Miejscowości Dziwnów na lata 2016- 2025, s. 43.

² Ibidem, s. 44.

³ Ibidem, s. 47.

- Zagospodarowanie terenu nad jeziorem „Martwa Dziwna” w formie murowanego grilla, wyznaczenie miejsca na ognisko, wkopanie koszy, nawiezenie piasku oraz ułożenie na tafli wody pomostów pływających.
- Stworzenie na ul. Dziwniej parkingu z naturalną nawierzchnią dla całego osiedla, a przede wszystkim na wprost Dziwna 10 i między ul. Marynarki Wojennej a budynkiem przy Dziwna 11 i 12-cie.
- Zagospodarowanie terenów gminnych na miejsce integracyjne mieszkańców osiedla WDW (ławki z oparciami, krzewy ozdobne, klomby, dojście do zasilania dla urządzeń energochłonnych, itp.).
- Zbudowanie wieży widokowej.
- Wytyczenie i uporządkowanie ścieżki wokół jeziora wraz z zamontowaniem ławek.
- Renowacja ścieżki rowerowej przez las, udrożnienie jej trasy oraz oznakowanie w postaci tabliczek.
- Budowa dojścia do plaży wzdłuż ścian falochronu, z utwardzoną nawierzchnią, ławkami i koszami.
- Zagospodarowanie ławkami, klombami i koszami terenu przed jedynym wejściem na plażę na wyspowej części Dziwnowa.
- Połączenie polbrukiem ulicy Dziwna z ulicą Marynarki Wojennej wzdłuż 9-cki.
- Stworzenie miejsca na spotkania rekreacyjno- integracyjne mieszkańców pod chmurką na terenie od WAM wzdłuż 9-cki od jej wewnętrznej strony.
- Naprawa drogi i chodnika na terenach prowadzących do terenów 9-cki łączącej ulicę Dziwna z drogą wewnętrzną Wspólnoty Mieszkaniowej 9.
- Zagospodarowanie terenu części wyspowej przy moście i przy przepompowni posadowionych przy drodze wojewódzkiej.
- Rozbudowa skateparku.
- Modernizacja oświetlenia.
- Budowa Domu Kultury.
- Rewitalizacja parków i skwerów.
- Budowa bieżni lekkoatletycznej na stadionie.⁴

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dziwnów.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dziwnów (dalej: Studium), zwane dalej Studium, zatwierdzono przez Radę Gminy Dziwnów Uchwałą Nr XXII/117/99 z dnia 26 października 1999 r., zmieniono Uchwałami Rady Miejskiej w Dziwnowie Nr XXXI/339/2005 i Nr XXXI/340/2005 z dnia 30 listopada 2005 r., Nr XIII/78/2007 z dnia 28 sierpnia

---

⁴ Ibidem, ss. 52-55.

2007 r., Nr LXXIII/408/09 z dnia 16 listopada 2009 r., Nr X/151/2011 z dnia 29 czerwca 2011 r., dokonaną zgodnie z Uchwałą nr XXXIX/500/2013 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany oraz uchwałą nr LXIII/667/2014 Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 7 listopada 2014 r.

Studium określa najważniejsze kierunki rozwoju gminy Dziwnów w poszczególnych obszarach swojego funkcjonowania. Z uwagi na położenie gminy Dziwnów w studium planuje się głównie rozwój funkcji turystycznych i portowych gminy, nie przewiduje się możliwości rozwoju przemysłu.

Kierunki i zasady rozwoju

* W odniesieniu do funkcji jednostek osadniczych zakłada się:

- funkcję rekreacyjną we wszystkich miejscowościach w gminie,
- funkcję uzdrowską – na bazie istniejącego zainwestowania miejscowościach:

Międzywodzie, Dziwnów, Dziwnówek,

- funkcję portową: w Dziwnowie – na bazie istniejącego portu,
- funkcję obsługi ludności: w Dziwnowie jako ośrodkiem gminnym oraz Międzywodziu jako ośrodkiem usług podstawowych (wspomagającym gminny).

* W odniesieniu do kształtowania struktur osadniczych zakłada się:

- utrzymanie istniejącej sieci osadniczej z zaleceniem jej koncentracji w układzie „gniazdowym”, a nie liniowym,
- przekształcenie terenów istniejącego zainwestowania, z likwidacją lub modernizacją obiektów kolizyjnych, w złym stanie technicznym, o niskich standardach wyposażenia,
- koncentrowanie zabudowy z wykorzystaniem istniejących rezerw kubaturowych i terenowych,
- wykształcenie na nowych terenach osiedleńczych i wewnątrz istniejących struktur tzw. „centrum obsługi”,
- dostosowanie projektowanej zabudowy uzupełniającej do istniejących form architektonicznych, a na nowych obszarach (Międzywodzie, Łukęcin, Dziwnów) do możliwości terenowych (nośności gruntu) i walorów krajobrazowych,
- usprawnieniem układu komunikacyjnego oraz ograniczenie jego uciążliwości (modernizacja dróg, parkingi).

Obszar objęty Programem Rewitalizacji wskazywany jest w Studium, jako teren osadniczy z funkcją rekreacyjną, uzdrowską.

Przyjęto kierunki i zasady rozwoju terenów rekreacyjnych m.in. poprzez wykorzystanie dla rozwoju funkcji rekreacyjnej terenów w sąsiedztwie Zalewu Kamieńskiego i Jez. Wrzosowskiego, tj. sołectwa Dziwna.

Studium zakłada, m.in.:

- rozwój miejscowości Dziwnów w kierunku południowym, tj. w kierunku sołectwa Dziwna;
- wyznacza się tereny pod uzupełnienie zabudową mieszkaniową w sąsiedztwie osiedla

wojskowego i rezerwuje dalsze tereny będące obecnie w zarządzie jednostki wojskowej, tj. na obszarze sołectwa Dziwna;

- rozwój funkcji rekreacyjnej zakłada się:
  - w rejonie ujścia Dziwny (marina),
  - wzdłuż brzegu jez. Wrzosowskiego i Zalewu.

Dla sołectwa Dziwna, studium zakłada możliwość zmiany własnościowej terenów zabudowy mieszkaniowej oraz przeznaczenia pod funkcje osadnicze terenów w sąsiedztwie istniejącego zainwestowania.

Ponadto Studium mówi o:

- przekształcaniu terenów istniejącego zainwestowania, z likwidacją lub modernizacją obiektów kolizyjnych, w złym stanie technicznym, o niskich standardach wyposażenia,
- koncentrowaniu zabudowy z wykorzystaniem istniejących rezerw kubaturowych i terenowych.
- wykształcenie na nowych terenach osiedleńczych i wewnątrz istniejących struktur tzw. „centrum obsługi”.
- usprawnienia układu komunikacyjnego oraz ograniczenie jego uciążliwości.

Obszar pomiędzy cieśniną Dziwnowa a Zalewem Kamińskim przeznacza się w Studium na cele kompleksu mieszkalno-rekreacyjno-sportowego z usługami towarzyszącymi.

Założono rozwój funkcji rekreacyjnej z preferencją otwartej bazy noclegowej, traktując rekreację, jako funkcję gospodarczą o znaczeniu egzogenicznym. Biorąc pod uwagę zapisy studium uwarunkowań wskazane sołectwo Dziwna, będące obszarem kryzysowym wymaga podjęcia działań infrastrukturalnych i społecznych, które pozwolą na wyprowadzenie obszaru z negatywnych czynników kryzysowych, powodujących nawarstwianie się problemów w różnych sferach życia społeczno-gospodarczego Gminy.

Wskazane powyżej priorytety rozwoju są częściowo spójne z celami określonymi w PR Gminy Dziwnów.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziwnów na lata 2013-2020

Strategia została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Dziwnowie z dnia 27 listopada 2013 r.

Misją Strategii jest zaspokojenie potrzeb społecznych oraz przeciwdziałanie zagrożeniom w stopniu zapewniającym równowagę społeczną i rozwój Gminy Dziwnów, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i środowisk zagrożonych ubóstwem, uzależnieniami i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza w ramach opracowania Programu Rewitalizacji wskazuje szczególnie na problemy, które widoczne są w sferze społecznej oraz które zostały także wskazane w opracowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziwnów. Na szczególną uwagę zasługują problemy, które powielają negatywne zachowania i stereotypy, oraz stanowiły podstawę zdiagnozowanych problemów społecznych, a mianowicie:

CEL STRATEGICZNY I:

Redukowanie zjawiska ubóstwa.

Kierunki niezbędnych działań:

1. Zapobieganie marginalizacji osób i rodzin poprzez wyrównywanie szans oraz włączanie zagrożonych ubóstwem środowisk w życie społeczne.
2. Budowanie systemu oparcia socjalnego dla osób i rodzin ubogich w Gminie.
3. Współpraca jednostek gminnych i organizacji społecznych, zajmujących się pomocą socjalną.

CEL STRATEGICZNY II:

Przeciwdziałanie bezrobociu.

Kierunki niezbędnych działań:

1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób bezrobotnych, której celem jest zwiększenie aktywności zawodowej osób bezrobotnych, umiejętności samodzielnego rozwiązywania swoich problemów życiowych poprzez podniesienie kwalifikacji zawodowych i zdobycie umiejętności umożliwiających ponowne wejście na rynek pracy, zwiększenie motywacji do działania i zaufania we własne siły.
2. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
3. Przeciwdziałanie „dziedziczeniu” długotrwałego bezrobocia przez mieszkańców Gminy.
4. Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia, w szczególności uzależnieniu bezrobotnych od świadczeń pomocy społecznej.

CEL STRATEGICZNY III:

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Kierunki niezbędnych działań:

1. Zapewnienie rodzinom bezpieczeństwa socjalnego oraz zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dzieci.
2. Wzmocnienie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzin.
3. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.

CEL STRATEGICZNY V:

Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałanie narkomanii i innym uzależnieniom.

Kierunki niezbędnych działań:

1. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat uzależnień i ich skutków.
2. Monitorowanie zjawiska uzależnień od alkoholu i środków psychoaktywnych.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności wśród dzieci i młodzieży szkolnej.
4. Zwiększenie dostępności pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i środków psychoaktywnych.
5. Zmniejszenie rozmiarów naruszeń prawa na rynku alkoholowym i nielegalnego obrotu środkami odurzającymi i substancjami psychoaktywnymi.

CEL STRATEGICZNY VI:

Zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych i osób starszych w środowisku lokalnym.

Kierunki niezbędnych działań:

1. Stworzenie kompleksowego systemu wsparcia dla rodzin osób niepełnosprawnych.
2. Przeciwdziałanie izolacji społecznej niepełnosprawnych dzieci.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa medycznego w zakresie leczenia podstawowego.
4. Wspieranie aktywności społecznej osób w wieku poprodukcyjnym.

W celu zmniejszenia skali występowania problemów, zminimalizowania ich skutków społecznych, a tym samym poprawy jakości życia mieszkańców zaplanowano wdrożenie inicjatyw, które przedstawiono zarówno w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dziwnów (jako cele strategiczne i kierunki działań), jak i niniejszego dokumentu, który wskazuje konkretne przedsięwzięcia, które dane problemy zminimalizują lub rozwiążą. Dzięki temu wdrożenie planu rewitalizacji przyczyni się również do realizacji wizji oraz misji rozwoju społecznego gminy.

Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zapisami „**Zasad realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020**” oraz „**Wytucznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020**”. Ponadto wykazuje on powiązania z dokumentami strategicznymi i planistycznymi na poziomie krajowym i regionalnym.

Narodowy Plan Rewitalizacji 2022

Zapisy zawarte w Narodowym Planie Rewitalizacji definiują rewitalizację, jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację programów rewitalizacji. Głównym celem Narodowego Planu Rewitalizacji jest poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze

przeestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Program Rewitalizacji jest zgodny z powyższym celem.

Krajowa Polityka Miejska 2023

Polityka miejska jest adresowana do wszystkich polskich miast i ich obszarów funkcjonalnych. Wyznacza ona kierunki działań rewitalizacyjnych i wskazuje, że najbardziej zaawansowanym procesem przemian jest kompleksowa rewitalizacja, realizowana na obszarach zdegradowanych, odnosząca się do konkretnego, wyznaczonego w oparciu o obiektywne kryteria, terytorium i łącząca wysiłki różnych podmiotów, których suma ma spowodować trwałe ożywienie społeczne

i gospodarcze obszaru, zwiększenie jego atrakcyjności dla mieszkańców i przedsiębiorców oraz poprawę jakości życia. W ten sposób należy wypracować przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki), skoncentrowane terytorialnie i powstające we współpracy z lokalną społecznością. Lokalny Program Rewitalizacji wykazuje spójność z opisanymi wyżej kierunkami działań.

Polska 2030 Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju to dokument określający główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Głównym celem dokumentu jest wytyczenie i charakterystyka działań skierowanych ku poprawie jakości życia Polaków i rozwoju Polski na tle Unii Europejskiej. Program Rewitalizacja jest zgodny z następującymi celami Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju:

- Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”,
- Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych,
- Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Dokument wyznacza najważniejsze zadania państwa, których realizacja przyczyni się do szybszego i bardziej zrównoważonego rozwoju kraju i poprawy jakości życia ludności poprzez wzmocnienie potencjałów gospodarczych, instytucjonalnych i społecznych. Główne działania obejmują trzy obszary: sprawne i efektywne państwo, konkurencyjną gospodarkę oraz spójność społeczną i terytorialną.

Program Rewitalizacji wpisuje się w następujące obszary i cele:

- Obszar strategiczny: Sprawne i efektywne państwo, Cel 3 Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualny.
- Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka, Cel 4 Rozwój kapitału ludzkiego, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności zawodowej oraz poprawa jakości kapitału ludzkiego,
- Obszar strategiczny: Spójność społeczna i terytorialna, Cel 1 Integracja społeczna, kierunki interwencji: zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej zagrożonych.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 to kompleksowy średniookresowy dokument strategiczny, odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim.

Głównym celem dokumentu jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.

Program Rewitalizacji jest spójny z Celem 2 Strategii: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”).

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju jest najważniejszym dokumentem strategicznym w kwestii zagospodarowania przestrzennego kraju.

Został on stworzony w celu zapewnienia efektywnego wykorzystania jego przestrzeni. Dokument zawiera cele i kierunki działań służące takiemu planowaniu przestrzennemu, które pozwoli na wzrost społeczno-gospodarczy państwa.

Program Rewitalizacji jest zgodny z następującymi celami określonymi w dokumencie:

- Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającego spójności,
- Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystywanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Celem opracowanych przez Ministerstwo Rozwoju Wytycznych jest ujednoczenie warunków i procedur wdrażania programów operacyjnych na lata 2014-2020 w zakresie projektów realizujących cele i procesy rewitalizacji. Wytyczne określają, jak należy rozumieć pojęcie rewitalizacji w odniesieniu do działań współfinansowanych ze środków EFRR, EFS, FS w perspektywie finansowej 2014-2020, wskazują instrumenty realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz zapewniają ich spójność oraz kompleksowość. Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z ww. dokumentem.

2. CHARAKTERYSTYKA I DIAGNOZA CZYNNIKÓW I ZJAWISK KRYZYSOWYCH ORAZ SKAŁA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

2.1. UPROSZCZONA CHARAKTERYSTYKA GMINY DZIWNÓW

Gmina Dziwnów położona jest w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego, częściowo na Wyspie Wolin, półwyspach Międzywodzkim i Dziwnowskim, pomiędzy Morzem Bałtyckim oraz Zatoką Wrzosowską (częścią Zalewu Kamieńskiego, zwaną także Jeziorem Wrzosowskim) przy ujściu rzeki Dziwny do morza.

Dziwnów jest gminą miejsko – wiejską, zajmuje powierzchnię 3790 ha, a w jej skład wchodzi miejscowości: Dziwnów, Dziwnówek, Łukęcin i Międzywodzie. Miasto Dziwnów uzyskało prawa miejskie 1 stycznia 2004r. Gmina liczyła pod koniec 2016 r. 3833 mieszkańców, liczba ta od kilku lat nieznacznie, lecz systematycznie spada.

Gmina graniczy z trzema gminami z powiatu kamieńskiego: Wolin, Kamień Pomorski, Świerzno oraz z Gminą Rewal, która położona jest w powiecie gryfickim. Długość granic gminy wynosi ok. 43 km. Na północy granicę stanowi Morze Bałtyckie, granica z morzem to ok 17,5 km. Długość granic z sąsiednimi gminami przedstawia się następująco: z gminą Wolin – 4,0 km, z gminą Kamień Pomorski – 7,0 km, z gminą Świerzno – 2,3 km, z gminą Rewal – 1,5 km. Od południa gmina graniczy z Zalewem Kamieńskim i Jeziorem Wrzosowskim na odcinku 10,8 km.

Mapa 1. Położenie Gminy Dziwnów w powiecie kamieńskim

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=17&id_p=345&id_g=2529

Mapa 2. Położenie gminy Dziwnów na mapie Polski

Źródło: <https://www.google.pl/maps>

Gmina Dziwnów podzielona jest na sześć sołectw:

1. Sołectwo Dziwnów Górny,
2. Sołectwo Dziwnów Dolny,
3. Sołectwo Dziwna,
4. Sołectwo Dziwnówek,
5. Sołectwo Międzywodzie,
6. Sołectwo Łukęcin.

Wody na terenie gminy zajmują około 1/3 powierzchni. Na sieć hydrograficzną na obszarze gminy składają się: cieśnina Dziwna, jezioro Martwe, jezioro Wrzosowskie i zalew Kamieński. Wspomniane akweny wodne znajdują swoje wykorzystanie dla sportów wodnych i rekreacji oraz stanowią jeden z walorów gminy. Ze względu na swoje korzystne położenie geograficzne gmina Dziwnów jest bardzo atrakcyjnym miejscem w aspekcie rozwoju turystycznego oraz promowania walorów środowiskowych najbliższej okolicy. Gmina posiada prawie 18 kilometrową linię brzegową bogatą w piaszczyste plaże oraz atrakcje turystyczne związane z wypoczynkiem nad morzem. Baza noclegowa gminy Dziwnów pomimo swojej sezonowości, charakteryzuje się największym skupiskiem miejsc noclegowych w Polsce północno - zachodniej. Istotnym elementem wpływającym na podniesienie atrakcyjności turystycznej gminy jest korzystny klimat. W ciągu roku są bardzo małe amplitudy temperatur, natomiast zimy są krótkie z małą ilością opadów. Te wszystkie elementy składają się na dogodne warunki klimatyczne dla turystów.

2.2. METODA DELIMITACJI I DIAGNOZY OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Delimitacja obszaru rewitalizacji dokonana została przy uwzględnieniu zapisów art. 10 ustawy o rewitalizacji, który stanowi, że jest to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację”. Zgodnie z powyższym, wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji nastąpiło w oparciu o dwie przesłanki. Pierwszą z nich było stwierdzenie, że na wybranym obszarze uznanym wcześniej jako zdegradowany, istnieje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk. Drugą z przesłanek było uznanie, że wybrany obszar ma istotne znaczenie dla rozwoju gminy. Takie uzasadnienie obejmuje przedstawienie możliwych do wykorzystania w procesie rewitalizacji lokalnych potencjałów, a także nawiązanie do gminnych dokumentów strategicznych i planistycznych, w których wybrany obszar będzie ujęty, jako ośrodek koncentracji aktywności społeczno-gospodarczej w gminie.

Wybór obszaru został dokonany na podstawie wielokryterialnej analizy uwzględniającej problemy społeczne, gospodarcze oraz przestrzenne, w tym również środowisko kulturowe. Obszar zdegradowany został wyznaczony, aby gmina mogła w prawidłowy sposób, przeprowadzić rewitalizację obszaru zdegradowanego korzystając z ustawowych narzędzi prawnych zapewniających jej kompleksowość oraz działanie w ścisłej współpracy z lokalną społecznością.

W odniesieniu do Gminy Dziwnów obszar zdegradowany to jej część, w której skupione są negatywne zjawiska społeczne, w szczególności takie jak: bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym a zarazem posiada potencjał do zrównoważonego rozwoju i stania się ważnym ośrodkiem w Gminie.

Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej i środowiskowej mająca na celu wyznaczenie obszarów kryzysowych została przeprowadzona w oparciu o analizę wskaźnikową na poziomie obszarów analitycznych. Przeprowadzając analizę wskaźnikową posłużono się kryteriami zalecanymi do wydzielenia obszaru do rewitalizacji w „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020”.

Do głównych kryteriów wskazania obszaru rewitalizacji należą:

- Wysoki wskaźnik ubóstwa i wykluczenia
- Wysoka stopa długotrwałego bezrobocia
- Niekorzystne trendy demograficzne
- Wysoki poziom przestępczości i wykroczeń
- Niski wskaźnik prowadzenia działalności gospodarczej
- Niska aktywność społeczna
- Słaby stan infrastruktury mieszkaniowej i drogowej.

Diagnoza opiera się na mierzalnych wskaźnikach opisujących przede wszystkim zjawiska i problemy społeczne w gminie Dziwnów w 2016r.

Ponadto do porównania jednostek analitycznych posłużono się wynikami badań, jakie przeprowadzono na terenie gminy Dziwnów.

W okresie I-V 2017 r. przeprowadzono badania społeczne (wywiady indywidualne, grupowe), wykorzystując następujące techniki:

- Indywidualne wywiady pogłębione z 5 przedstawicielami Urzędu.
- Badanie pomocnicze w celu poznania opinii mieszkańców na temat obszarów zdegradowanych: Paper & Pen Personal Interview – wywiad bezpośredni realizowany przy pomocy wystandaryzowanego kwestionariusza – 100 mieszkańców Miasta i Gminy Dziwnów⁵; Computer-Assisted Web Interview – wspomagany komputerowo wywiad kwestionariuszowy – 45 odpowiedzi.
- Focus Group Interview – wywiad grupowy z uczestnikami warsztatu.
- Badanie opinii mieszkańców na temat sytuacji w gminie i sołectwie, w którym respondent zamieszkuje: CATI – wywiad telefoniczny realizowany przy pomocy wystandaryzowanego kwestionariusza⁶. Mieszkańcy oceniali różne obszary w skali 1-5. Analiza polegała na wyliczeniu odsetka dla ocen najgorszych, tj. 1-2. Obszary, które uzyskały największy odsetek ocen niezadowolających, zostały wskazane jako zdegradowane w danej sferze.

Wyniki uzyskane w badaniach ilościowych, potwierdziły wyniki uzyskane w wyniku analizy danych statystycznych.

Uzyskanie porównywalności wyników diagnozy wymaga przetwarzania danych w ramach możliwie podobnych do siebie jednostek przestrzennych. Na początkowym etapie prac nad Programem Rewitalizacji Gminy, w wyniku licznych konsultacji z władzami gminy oraz innymi interesariuszami zaproponowano podział gminy na obszary analityczne pokrywające się z sołectwami. Wyznaczone jednostki urbanistyczne to obszary, które stanowią całości pod względem funkcjonalnym oraz charakteryzują się spójnością społeczną i przestrzenną.

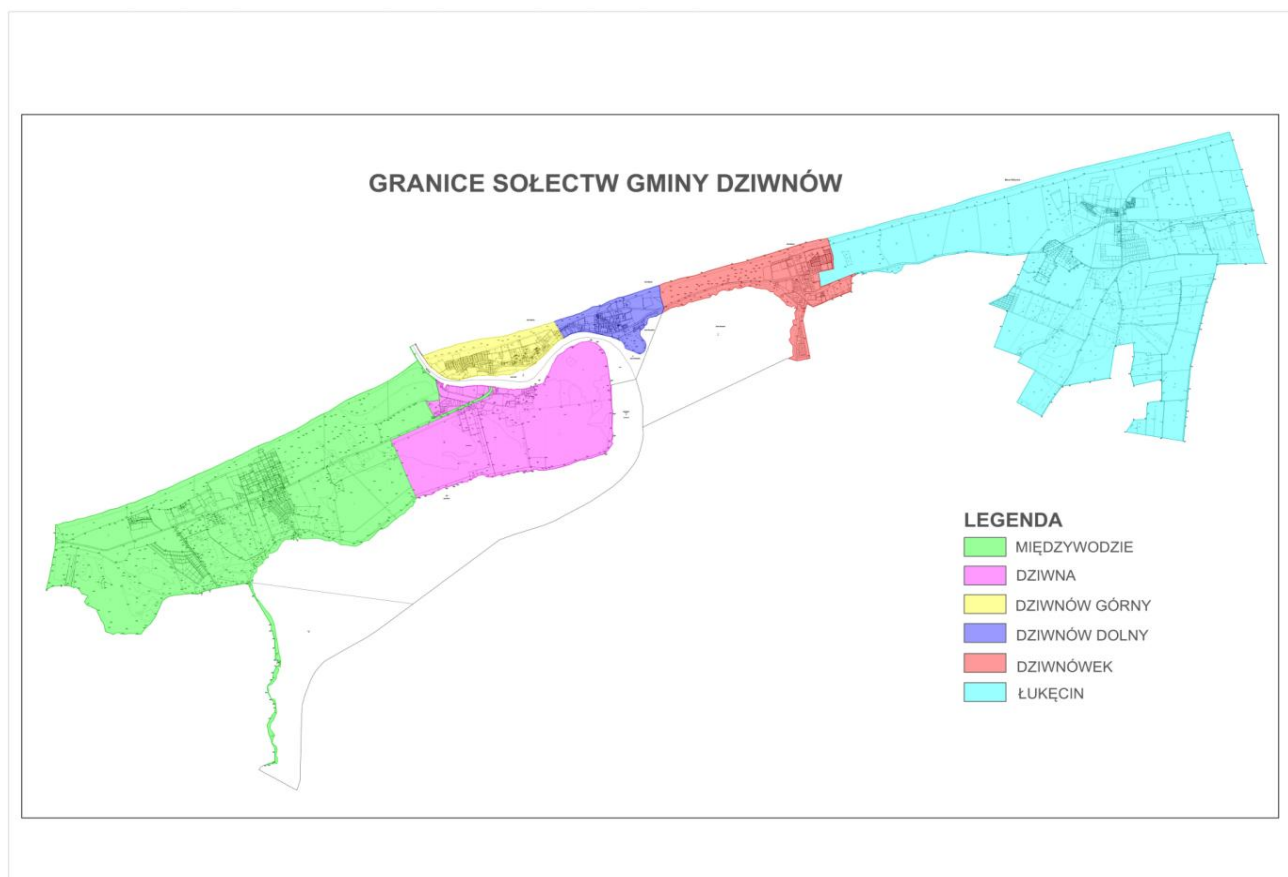
Tabela 1. Podział gminy Dziwnów na obszary analityczne

Obszar analityczny	Liczba mieszkańców 2015	Liczba mieszkańców 2016
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	147	142
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	486	472
Obszar analityczny 3 - Dziwnów Górny	1388	1373
Obszar analityczny 4 - Dziwnów Dziwna	776	798
Obszar analityczny 5 - Międzywodzie	667	667
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	391	381

⁵ Łukęcin – 6, Dziwnówek – 12, Dziwnów Dolny – 15, Dziwnów Górny – 30, Dziwnów Dziwna – 20, Międzywodzie - 17

⁶ Próba losowa dla gminy - N=359, poziom błędu statystycznego = 5%, poziom ufności = 95%

Mapa 3. Granice sołectw Gminy Dziwnów

2.3. DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE GMINY DZIWNÓW

2.3.1. SFERA SPOŁECZNA

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na danym obszarze gminy świadczy „koncentracja negatywnych zjawisk społecznych w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym”. A zatem sfera społeczna jest najważniejszym elementem procesu diagnostycznego na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, ponieważ celem planowanych działań jest poprawa warunków i jakości życia społeczności lokalnej. Problemy społeczne rozumiane są jako zjawiska, które dotyczą wielu osób w społeczności oraz mają charakter powtarzający się, a nie jednorazowy. Diagnoza ma na celu ocenę i charakterystykę danego fragmentu życia społecznego w odniesieniu do szerszych zjawisk oraz

procesów występujących na obszarze rewitalizacji, wskazuje także czynniki społeczne, które mogą stać się zalążkiem pożądaných zmian. W związku z tym, wykonana została porównawcza analiza ilościowa danych statystycznych w zakresie: trendów demograficznych, sytuacji na rynku pracy/bezrobocia, opieki społecznej, skali problemów społecznych, poziomu bezpieczeństwa oraz aktywność społeczna i udział w życiu publicznym. Pod uwagę wzięto pięć obszarów życia społecznego: (1) Trendy demograficzne, (2) Rynek pracy, (3) Opieka społeczna, (4) Bezpieczeństwo publiczne (5) Aktywność społeczna i udział w życiu publicznym, którym przypisano wskaźniki, które zostały poddane analizie. Są to:

- Liczba osób w wieku poprodukcyjnym,
- Liczba osób korzystających z pomocy społecznej,
- Liczba osób zajmujących lokale socjalne,
- Liczba rodzin oczekujących na przydział mieszkania socjalnego lub komunalnego,
- Liczba osób bezrobotnych ogółem,
- Liczba przestępstw,
- Liczba wykroczeń,
- Liczba organizacji pozarządowych,
- Ocena aktywności społecznej mieszkańców,
- Ocena dostępności do usług społecznych.

Wybrane wskaźniki, według ustaleń eksperckich najlepiej odzwierciedlają specyfikę gminy Dziwnów. Na potrzeby diagnozy obszarów analitycznych dokonano wyboru aktualnych danych dostępnych w zasobach Urzędu Miejskiego w Dziwnowie, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Kamieniu Pomorskim oraz Komendy Powiatowej Policji w Kamieniu Pomorskim w celu wyznaczenia obszarów zdegradowanych.

W celu pogłębienia diagnozy sfery społecznej, wykorzystano dane uzyskane w badaniu mieszkańców gminy Dziwnów, którzy oceniali różne obszary życia w skali 1-5, gdzie 1 – oznacza ocenę najniższą, zaś 5 – najwyższą. Odsetek uzyskanych ocen 1 i 2 w każdym sołectwie, pozwolił na ujęcie w diagnozie, także subiektywnej oceny mieszkańców w zakresie aktywności społecznej mieszkańców oraz dostępności do usług społecznych.

2.3.1.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

Ogólna liczba ludności według stanu na 31.12.2016 r. w Gminie Dziwnów wynosi 3833 mieszkańców. Obserwuje się tendencję spadkową w gminie, jedynie obszar sołectwa Dziwna zanotował wzrost liczby mieszkańców.

Tabela 2. Ludność ogółem w latach 2012 – 2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Gmina	3951	3891	3917	3855	3833
Łukęcin	152	149	145	147	142
Dziwnówek	392	381	389	391	381
Dziwnów Dolny	488	480	490	486	472
Dziwnów Górny	1427	1410	1411	1388	1373
Dziwnów Dziwna	811	796	795	776	798
Międzywodzie	681	675	687	667	667

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Dziwnowie

Tabela 3. Liczba kobiet w latach 2012 – 2015

Jednostka terytorialna	Kobiety			
	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba
Gmina Dziwnów	2085	2035	2038	1963
Dziwnów - miasto	1424	1388	1391	1386
Dziwnów - obszar wiejski	661	647	647	621

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie; <http://www.polskawliczbach.pl/Dziwnow>

Tabela 4. Liczba mężczyzn w latach 2012 – 2015

Jednostka terytorialna	Mężczyźni			
	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba
Gmina Dziwnów	1994	1989	1974	1892
Dziwnów - miasto	1355	1348	1333	1328
Dziwnów - obszar wiejski	639	641	641	584

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie; <http://www.polskawliczbach.pl/Dziwnow>

Łączna liczba ludności na terenie gminy Dziwnów w latach 2012-2016 spadła o 118 osób. Liczba ludności w analizowanym okresie w mieście Dziwnów spadła o 83 osoby. W tym samym okresie liczba ludności na obszarze wiejskim spadła aż o 25 osób. Obserwowane w latach 2012-2016 tendencje demograficzne w gminie Dziwnów są zbliżone do tendencji krajowych. Zważywszy na dane zawarte w opracowaniu Głównego Urzędu Statystycznego „Prognoza ludności na lata 2014-2050” (www.stat.gov.pl) należy spodziewać się, że spadek łącznej liczby ludności w Polsce (i w

województwie zachodniopomorskim) będzie kontynuowany. Prognoza przewiduje stopniowe ubywanie ludności w miastach, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności na obszarach wiejskich. Utrzymywanie wzrostu liczby ludności na obszarach wiejskich w Polsce jest prognozowane do roku 2030, zaś w województwie zachodniopomorskim – do roku 2025. Następnie również na obszarach wiejskich przewidywany jest spadek liczby ludności.

Tabela 5. Gęstość zaludnienia oraz wskaźniki w latach 2012-2015

Jednostka terytorialna	Ludność na 1 km ²			
	2012	2013	2014	2015
	osoba	osoba	osoba	osoba
Gmina Dziwnów	108	107	107	103
Dziwnów - miasto	74	73	73	71
Dziwnów - obszar wiejski	35	35	35	32

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie; <http://www.polskawliczbach.pl/Dziwnow>

W 2016 r. gęstość zaludnienia wynosiła 103 osoby na 1 km². Szczególnie wyraźna jest dysproporcja pomiędzy miastem, gdzie gęstość zaludnienia wyniosła 71 osób/km², a wsią z gęstością zaludnienia 32 osoby/km².

W latach 2012-2016 w gminie Dziwnów nastąpił wzrost udziału liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem. Biorąc pod uwagę dane z „Prognozy ludności na lata 2014-2050” oraz dane demograficzne w podziale na poszczególne grupy wiekowe, należy spodziewać się pogłębienia w kolejnych latach zjawiska spadającej liczby urodzeń przy jednoczesnym wydłużaniu się długości życia, co powoduje wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności.

Spadek liczby mieszkańców spowodowany jest głównie likwidacją zakładów pracy, wzrostem bezrobocia, z zatem koniecznością migracji, zwłaszcza ludzi młodych w inne regiony kraju a także za granicę, w celu poszukiwania pracy.

Tabela 6. Liczba i udział mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (65+) na 100 mieszkańców w podziale na sołectwa

	2015	2016	Udział mieszkańców w wieku pop. 65+ na 100 mieszk.
Gmina	770	802	20,92
Łukęcin	23	21	14,79
Dziwnów Dolny	105	103	21,82
Dziwnów Górny	346	363	26,44
Dziwnów Dziwna	125	127	15,91
Międzywodzie	99	111	16,64
Dziwnówek	72	77	20,21

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Dziwnowie

Najbardziej negatywne wyniki posiadają obszary z wynikiem znacznie powyżej średniej dla Gminy, wynoszącej 20,92. Najwyższy odsetek osób powyżej 65 roku życia występuje w sołectwach: Dziwnów Górny (26,44) oraz Dziwnów Dolny (21,82).

2.3.1.2.OPIEKA SPOŁECZNA

Wskaźnikiem ubóstwa w gminie jest liczba osób korzystających z różnych form pomocy instytucjonalnej. Są to, klienci Ośrodka Pomocy Społecznej, którzy oprócz zasiłków ustawowych korzystają z innych form pomocy społecznej. Jest to m.in. finansowanie dożywiania dzieci, wypoczynku letniego dzieci. Kolejnym wskaźnikiem ubóstwa jest sytuacja mieszkaniowa w gminie. Dla wielu rodzin jest ona trudna, stąd działania gminy w celu budowy nowych mieszkań socjalnych i remonty budynków komunalnych. Trudna sytuacja mieszkaniowa dotyczy przede wszystkim sołectwa Dziwna. Można w przypadku tych miejscowości zaryzykować stwierdzenie, że są to enklawy osób wykluczonych. Wskaźnikiem sytuacji mieszkaniowej części mieszkańców gminy jest zapotrzebowanie na mieszkania socjalne. Mimo trudnej sytuacji mieszkaniowej w wielu miejscowościach – w opinii ekspertów – nie ma problemu bezdomności. Problem ten dotyczy kilku osób i nie zawsze są to mieszkańcy gminy.

Dane, które posłużyły wyznaczeniu obszarów problemowych pod względem ubóstwa⁷:

Tabela 7. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej – średnia z lat 2012-2015 – wyliczenia szczegółowe

	2012	2013	2014	2015	Odsetek rodzin korzystających z OPS (średnia z lat 2012-2015)	Rodziny korzystające z OPS na 100 mieszkańców
Gmina	284	253	231	208	244	6,33
Obszar analityczny 1 Łukęcin,	13	13	7	9	10,5	7,14
Obszar analityczny 2 Dziwnów Dolny	82	65	62	61	68	13,99
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	80	73	69	64	72	5,19
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	38	33	27	17	29	3,74
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	58	56	51	48	53	7,95
Obszar analityczny 6 Dziwnówek	13	13	15	9	12,5	3,2

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie

Najwyższy wskaźnik liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej występuje w sołectwach: Dziwnów Dolny (13,99), Międzywodzie (7,95) oraz Łukęcin (7,14).

⁷ Źródła danych: Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie, Urząd Miejski Dziwnów

Tabela 8. Liczba rodzin zajmujących lokale socjalne

		2013	2014	2015	Liczba rodzin zajmujących lokale socjalne na 100 m.
Gmina		83	85	87	2,26
Obszar analityczny	1	0	0	0	0,00
Łukęcin					
Obszar analityczny	2	17	17	18	4,60
Dziwnów Dolny					
Obszar analityczny	3	10	10	11	2,26
Dziwnów Górny					
Obszar analityczny	4	35	37	37	2,67
Dziwnów Dziwna					
Obszar analityczny	5	22	21	21	2,71
Międzywodzie					
Obszar analityczny	6	0	0	0	0,00
Dziwnówek					

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie

Wskaźnik dotyczący liczby rodzin zajmujących lokale socjalne jest najwyższy w sołectwie Dziwnów Dolny (4,6), powyżej średniej dla gminy jest są także sołectwa Międzywodzie (2,71) oraz Dziwna (2,67)

Specyfika gminy Dziwnów, charakteryzującej się znaczną liczbą osób utrzymujących się z obsługi turystów, wymaga szczególnego podejścia do wskaźników pokazujących realną skalę ubóstwa. O ile dane dotyczące bezrobocia, z racji często występującego bezrobocia „sezonowego”, nie zawsze wskazują na rzeczywisty problem, tak dane dotyczące liczby rodzin oczekujących na przydział mieszkania socjalnego, obiektywnie pokazuje wielkość grupy osób, która została wykluczona, bądź też jest w grupie wysokiego ryzyka wykluczenia społecznego.

Tabela 9. Liczba rodzin oczekujących na przydział mieszkania socjalnego lub komunalnego.

		2015	2016	Średnia z lat 2015-2016	Liczba rodzin oczekujących na przydział mieszkania socjalnego lub komunalnego na 100 m.
Gmina		52	69	60,5	1,57
Obszar analityczny	1	1	1	1	0,69
Łukęcin					
Obszar analityczny	2	11	11	11	2,30
Dziwnów Dolny					
Obszar analityczny	3	12	22	17	1,23
Dziwnów Górny					
Obszar analityczny	4	18	23	20,5	2,60
Dziwnów Dziwna					
Obszar analityczny	5	9	10	9,5	1,42
Międzywodzie					
Obszar analityczny	6	1	2	1,5	0,39
Dziwnówek					

Źródło: Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziwnowie

W gminie Dziwnów najwyższy wskaźnik, przewyższający średnią dla gminy występuję tylko w Sołectwach Dziwnów Dolny (2,3) i Dziwna (2,6).

2.3.1.3.RYNEK PRACY

Jedną z przyczyn udzielania pomocy społecznej jest trudna sytuacja życiowa spowodowana bezrobociem. Według stanu na dzień 31.12.2016 r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Kamieniu Pomorskim zarejestrowanych było 251 bezrobotnych z gminy Dziwnów, w tym wg danych 71 kobiet.

Tabela 10. Osoby bezrobotne z gminy Dziwnów, zarejestrowane w PUP

liczba bezrobotnych		2012	2013	2014	2015	2016
0774820	ŁUKĘCIN	14	9	8	10	6
0774813	DZIWNÓWEK	16	24	24	23	22
0774782	DZIWNÓW	195	189	176	144	158
0774836	MIĘDZYWODZIE	58	70	67	53	56
liczba długotrwale bezrobotnych						
0774820	ŁUKĘCIN	8	7	5	7	3
0774813	DZIWNÓWEK	5	5	12	11	9
0774782	DZIWNÓW	82	91	86	63	79
0774836	MIĘDZYWODZIE	21	28	37	25	27
liczba kobiet długotrwale bezrobotnych						
0774820	ŁUKĘCIN	5	5	2	4	0
0774813	DZIWNÓWEK	3	3	7	7	7
0774782	DZIWNÓW	54	53	50	36	42
0774836	MIĘDZYWODZIE	10	14	16	14	17
liczba długotrwale bezrobotnych pon. 25r.ż.						
0774820	ŁUKĘCIN	1	0	0	0	0
0774813	DZIWNÓWEK	0	0	0	0	0
0774782	DZIWNÓW	13	9	6	1	1
0774836	MIĘDZYWODZIE	3	2	1	1	1
liczba długotrwale bezrobotnych pon.35r.ż.						
0774820	ŁUKĘCIN	2	2	1	2	0
0774813	DZIWNÓWEK	3	3	6	6	5
0774782	DZIWNÓW	8	18	16	14	17
0774836	MIĘDZYWODZIE	4	7	9	7	10
liczba osób długotrwale bezrobotnych z wykształceniem poniżej średniego						
0774820	ŁUKĘCIN	3	4	1	6	2
0774813	DZIWNÓWEK	1	1	3	3	2
0774782	DZIWNÓW	48	50	47	36	44
0774836	MIĘDZYWODZIE	13	14	16	10	5

Źródło: Dane na podstawie załącznika 1 do MPiPS - 01 (DANE NARASTAJĄCE) Źródło2: selekcja złożona systemu Syriusz

Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Dziwnów aż 140 osób wyjeżdża do pracy do innych miast, a 156 pracujących dojeżdża do pracy spoza miasta, w którym mieszka. Saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy kształtuje się na poziomie 16 osób. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Dziwnów wynosi 3 123,30 PLN, co odpowiada 78% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Większość zakładów pracy to jednostki sektora finansów publicznych: Urząd Miejski, szkoła podstawowa, gimnazjum, przedszkole, zakład wodociągów i kanalizacji, biblioteka publiczna, urząd pocztowy, urząd morski, ośrodek pomocy społecznej, zespół obsługi oświaty, miejski ośrodek kultury i sportu, jednostka wojskowa. Z uwagi na typowo turystyczno-wczasowy charakter gminy, ludność zajmuje się głównie obsługą turystów, a więc wynajmem kwater, handlem oraz gastronomią i w coraz mniejszym stopniu rybołówstwem.

Największy odsetek mieszkańców gminy Dziwnów pracuje w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja): 21,7%; w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) pracuje 20,9%; w przemyśle i budownictwie zatrudnionych jest 17,6% osób, najmniej osób zatrudnionych jest w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości): 2,5%.

Tabela 11. Pracujący według sektorów ekonomicznych w Gminie Dziwnów

Pracujący według sektorów ekonomicznych w Gminie Dziwnów	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	20,9 %
Kobiety	16,6 %
Mężczyźni	26,4 %
Przemysł i budownictwo	17,6 %
Kobiety	9,1 %
Mężczyźni	28,6 %
Handel, naprawa pojazdów, transport, zakwater. i gastronomia, informacja i komunikacja	21,7%
Kobiety	22,2 %
Mężczyźni	21,1 %
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości	2,5 %
Kobiety	3,5 %
Mężczyźni	1,2 %
Pozostałe	37,3 %
Kobiety	48,7 %
Mężczyźni	22,7 %

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie; <http://www.polskawliczbach.pl/Dziwnow>

Dane, które posłużyły wyznaczeniu obszarów problemowych pod względem bezrobocia:

Tabela 12. Wskaźnik osób bezrobotnych – średnia z lat 2015-2016 – wyliczenia szczegółowe

	2015	2016	Średnia	Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 mieszkańców
Gmina	215	256	239	6,22
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	10	6	8	5,54
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	38	52	45	9,39
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	41	60	51	3,69
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	65	46	56	7,12
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	58	56	57	8,55
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	23	22	22,5	5,83

Źródło: PUP w Kamieniu Pomorskim

Analizując powyższe wyniki zauważyć można, że wskaźnik powyżej średniej dla gminy mają sołectwa Dziwnów Dolny (9,39), Międzywodzie (8,55) oraz Dziwnów Dziwna (7,12).

2.3.1.4. PRZEMOC

Dane dotyczące liczby przestępstw pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Kamieniu Pomorskim. Zestawienie dotyczy przestępstw w rozumieniu przepisów kodeksu karnego, czyli będących czynami zabronionymi, bezprawnymi, zawinionymi i społecznie szkodliwymi. Zaliczono do nich takie czyny jak: kradzieże, kradzieże z włamaniem, kradzieże pojazdów, bójki i pobicia, rozboje, przestępstwa z zakresu przemocy domowej.

Analiza danych z Policji dotyczących przestępstw i wykroczeń, a także dane na temat interwencji Straży Miejskiej, wskazują na korelację takich zdarzeń z sezonem wakacyjnym. Zakłócenia porządku publicznego występują w miejscowościach typowo turystycznych i są przeważnie powodowane przez osoby przyjezdne, stąd względnie niski wskaźnik przestępstw, wykroczeń i interwencji w Sołectwie Dziwna.

Tabela 13. Dane dotyczące bezpieczeństwa publicznego

		Łukęcin	Dziwnówek	Dziwnów Dolny	Dziwnów Górny	Dziwnów Dziwna	Międzywodzie
Liczba przestępstw	2012	13	39	28	53	14	53
	2013	13	41	32	54	13	51
	2014	13	27	22	55	15	40
	2015	11	25	14	36	12	32
Liczba wykroczeń	2012	2	14	17	31	8	15
	2013	8	26	19	40	10	30
	2014	12	27	20	55	19	32
	2015	9	19	7	34	17	15
Czyny karalne nieletnich	2012	1	0	0	1	0	4
	2013	0	0	0	0	0	0
	2014	0	0	0	0	0	0
	2015	0	0	0	0	0	0
Interwencje Straży Miejskiej	2012	26	67	108	92	24	88
	2013	23	74	113	89	29	92
	2014	25	71	83	85	38	94
	2015	25	78	94	112	44	96

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kamieniu Pomorskim

Tabela 14. Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców w 2015 roku⁸

	Wykroczenia	Przestępstwa	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców
Gmina	101	130	5,99
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	9	11	13,61
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	7	14	4,32
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	34	36	5,04
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	17	12	3,74
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	15	32	7,05
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	19	25	11,25

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Kamieniu Pomorskim

Obszarami mającymi problem z przestępczością na terenie gminy Dziwnów, są sołectwa Łukęcin (13,61), Dziwnówek (11,25) oraz Międzywodzie (7,05). Analizując skalę przestępczości w gminie Dziwnów, należy uwzględnić jej sezonowość, spowodowaną napływem turystów, szczególnie w okresie lipiec-sierpień, kiedy to właśnie gros czynów karalnych ma miejsce. Wyraźnie widać, to po miejscach, w których notowane są wykroczenia i przestępstwa. Miejscowości, w których znajdują się ośrodki turystyczne są również częściej patrolowane, co ma wpływ na statystykę. Przestępstwa i wykroczenia na terenie sołectwa Dziwna są częściej powodowane przez mieszkańców tego sołectwa, stąd należy uwzględnić ten fakt przy wyciąganiu wniosków dotyczących punktów niebezpiecznych w gminie Dziwnów.

2.3.1.5. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW

Organizacje pozarządowe stanowią pomost pomiędzy obywatelami a lokalnym samorządem, aktywizują lokalną społeczność, rozwiązują jej problemy oraz stanowią o kapitale społecznym gminy.

Na terenie Gminy Dziwnów w 2017 roku działa 28 organizacji pozarządowych, jednak jedynie w mieście Dziwnów można mówić o organizacjach, które aktywnie wspierają samorząd w działaniach na rzecz rozwoju gminy.

Spis organizacji pozarządowych:

Łukęcin

1. Stowarzyszenie Właścicieli Nieruchomości "Żubr" w Łukęcinie
Słoneczna 4, 72-400 Łukęcin
2. Stowarzyszenie Właścicieli Domów Jednorodzinnych "Żubry 3"
Słoneczna 16, 72-400 Łukęcin

⁸ W czasie przygotowania analizy nie były jeszcze dostępne dane za rok 2016.

3. Stowarzyszenie Właścicieli Domów Jednorodzinnych "Osiedle Natura"
Spacerowa 2, 72-400 Łukęcin

Dziwnówek

1. Stowarzyszenie Tenisa Ziemnego „Dziwnów Perła Bałtyku”
Os. Słoneczne 4, 72-420 Dziwnówek

Dziwnów

1. Stowarzyszenie Turystyczne Powiatu Kamieńskiego z siedzibą w Kamieniu Pomorskim
Wilków Morskich 3, 72-420 Dziwnów
2. Dziwnowski Klub Sportowy "Jantar"
Adama Mickiewicza 21, 72-420 Dziwnów
3. Yacht Klub Polski - Surf Dziwnów
Szosowa 5, 72-420 Dziwnów
4. Uczniowski Klub Sportowy "Dziwna"
Adama Mickiewicza 27, 72-420 Dziwnów
5. Stowarzyszenie Miłośników Golfa "Golf and Relax"
Dziwna 12 lok. 1, 72-420 Dziwnów
6. Stowarzyszenie na rzecz Kultury i Edukacji
Reymonta 8, 72-420 Dziwnów
7. Związek Polskich Spadochroniarzy Oddział III Dziwnów
Szosowa 5 lok. 1, 72-420 Dziwnów
8. Stowarzyszenie Płetwonurków "Wydry" w Dziwnowie
Szosowa 5, 72-420 Dziwnów
9. Stowarzyszenie Użytkowników Działek Rolnych "Zalesie" w Dziwnowie
Mickiewicza 27, 72-420 Dziwnów
10. Stowarzyszenie Frontkick - Tuning Kamień Pomorski
Dziwna 11 lok. 40, 72-420 Dziwnów
11. Stowarzyszenie Byłych Żołnierzy 1 Batalionu Szturmowego
Reymonta 8, 72-420 Dziwnów
12. Uczniowski Klub Sportowy "Dziwna" przy Szkole Podstawowej w Dziwnowie
Mickiewicza 27, 72-420 Dziwnów
13. Ludowy Uczniowski Klub Sportowy "Bałtyk" przy Gimnazjum Publicznym w Dziwnowie
Adama Mickiewicza 27a, 72-420 Dziwnów
14. Stowarzyszenie Dziwnowski Klub Tańca Sportowego "Focus"
Mickiewicza 27, 72-420 Dziwnów
15. Stowarzyszenie "Wiara na Dziwnej"
Dziwna 10A-B, 72-420 Dziwnów
16. Ochotnicza Straż Pożarna w Dziwnowie
Mickiewicza 21 lok. 1, 72-420 Dziwnów
17. Stowarzyszenie Rybacka Lokalna Grupa Działania Pomorza Zachodniego
Osiedle Rybackie 16k, 72-420 Dziwnów
18. Stowarzyszenie Nasz Dziwnów
Władysława Reymonta 10. 72-420 Dziwnów
19. WOPR Województwa Zachodniopomorskiego – Drużyna Dziwnów
Ul. Dziwna
20. Klub Olimpijczyka
Ul. Mickiewicza 21, 72-420 Dziwnów
21. 63 Drużyna Harcerska „Szare Szeregi”
Ul. Mickiewicza 27, 72-420 Dziwnów
22. UKS „Fala Dziwnów”
Ul. Kościelna 29, 72-420 Dziwnów

Międzywodzie

1. Ludowy Klub Sportowy "Bałtyk" Międzywodzie
Kwiatowa 17, 72-415 Międzywodzie
2. Ochotnicza Straż Pożarna w Międzywodziu
Zatoczna 8, 72-415 Międzywodzie

Tabela 15. Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

	2016	Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców
Gmina	28	0,73
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	3	2,1
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	5	1,05
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	13	0,94
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	4	0,50
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	2	0,3
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	1	0,26

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Z przedstawionych danych wynika, że najwięcej organizacji pozarządowych jest w sołectwie Dziwnów Górny (13). Najgorsza sytuacja (poniżej średniej) względem tego wskaźnika jest w sołectwach Dziwna (0,5), Międzywodzie (0,3) oraz Dziwnówek (0,26).

W ramach wyznaczania obszaru zdegradowanego przeprowadzono również badania społeczne wśród mieszkańców gminy Dziwnów⁹:

Przeprowadzone badania pozwoliło m.in. poznać opinie mieszkańców dotyczącą aktywności społecznej oraz dostępności do usług społecznych.

Respondentom zadano pytania: Jak oceniasz poziom zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczności lokalnej? Oraz, jak oceniasz dostępność do usług społecznych (przedszkola, świetlice, boiska, placu zabaw).

Na podstawie wyników oceny można określić, jaki jest poziom zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz określić obszary wymagające wsparcia lidera – animatora, który pomógłby mieszkańcom w inicjowaniu działań zmierzających do rozwoju danego sołectwa.

Tabela 16. Występowanie niskiej społecznej aktywności mieszkańców

Obszar	Odsetek mieszkańców wskazujących na problem
Gmina	60
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	42
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	20
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	72
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	83
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	55
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	50

Źródło: Badanie CAWI/PAPI

⁹ N=359, poziom błędu statystycznego = 5%, poziom ufności = 95%

W Gminie Dziwnów zdiagnozowano problem występowania niskiej społecznej aktywności mieszkańców. Największe problemy z aktywnością społeczną mieszkańców występują w sołectwach Dziwna, Dziwnów Górny oraz Międzywodzie.

Tabela 17. Dostępność do usług społecznych (przedszkola, świetlice, boiska, placu zabaw)

Obszar	Odsetek mieszkańców wskazujących na problem
Gmina	13
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	30
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	20
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	5
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	16
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	11
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	11

Źródło: Badanie CAWI/PAPI

Dostępność do usług społecznych (przedszkola, świetlice, boiska, placu zabaw) najgorzej oceniana jest w sołectwach Łukęcin (30%), Dziwnów Dolny (20%) oraz Dziwna (16%).

2.3.2. SFERA GOSPODARCZA

Na podstawie art. 9 ust. 1 pkt 1 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy może znajdować się w stanie kryzysowym z uwagi na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej, w szczególności takich jak: „niski stopień przedsiębiorczości, czy słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw”. Sytuację w zakresie przedsiębiorczości mieszkańców na terenie Gminy Dziwnów zobrazowano przy pomocy wskaźnika „Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych osób fizycznych w przeliczeniu na 100 mieszkańców”. Z danych przedstawionych poniżej wynika, że obszary, które charakteryzują się niższą średnią wartością ww. wskaźnika, w porównaniu do średniej dla całej gminy, to tereny obejmujące sołectwa Dziwna i Dziwnów Górny.

Bez wątpienia głównym walorem Gminy Dziwnów jest jej położenie. Bezpośrednie sąsiedztwo Morza Bałtyckiego, Zalewu Kamieńskiego i rzeki Dziwny, sprawia, że jest to teren szczególnie atrakcyjny turystycznie. Gmina posiada dużą bazę noclegową oraz gastronomiczną, stale rośnie liczba turystów. To wszystko powoduje, że głównym źródłem dochodów gminy jest turystyka i rekreacja. Bliskość portu morskiego oraz sąsiedztwo plaży i kąpielisk wodnych powoduje, że w sezonie letnim tworzy się pokaźny miejscowy rynek zbytu.

Ze względu na uwarunkowania społeczno- gospodarcze, oraz położenie Gminy, za branże, mające kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy uznać należy turystykę i rekreację, rybołówstwo, usługi dla ludności, handel detaliczny I hurtowy, transport morski i lądowy, budownictwo.

Gmina nie cierpi na brak infrastruktury technicznej, istnieje duża baza obiektów gospodarczych gotowych do zagospodarowania. Liczne punkty małej gastronomii obsługują turystów podczas wypoczynku. Problemem jest jednak sezonowość wszystkich usług, które są związane z turystyką. Dostępność bazy noclegowej, punktów gastronomicznych oraz innych obiektów rozrywkowych jest ściśle związana z kalendarzem. Przed lub po terminie wakacji szkolnych większość obiektów jest zamknięta. To także zniechęca turystów do odwiedzin w tzw. martwym sezonie.

Mieszkańcy to osoby dość aktywne zawodowo, co przejawia się w znaczącej liczbie podmiotów gospodarczych, na terenie gminy jest wiele zarejestrowanych podmiotów, które tworzą miejsca pracy. Niestety, po zakończeniu sezonu wypoczynkowego znacznie wzrasta liczba osób pozostających bez pracy. Na terenie gminy jest wiele osób posiadających jedynie wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe.

Głównymi pracodawcami na terenie gminy są: budżetowe jednostki organizacyjne, ośrodki wczasowe, armatorzy kutrów rybackich, zakłady usługowo handlowe, zakłady budowlane. Niewielki procent podmiotów zajmuje się rolnictwem, leśnictwem czy łowiectwem.

Według danych zgromadzonych przez GUS, na terenie Gminy Dziwnów działały następujące podmioty według grup rodzajów działalności PKD 2007:

Tabela 18. Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej

	2015	2016
ogółem	68	62
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	2	1
przemysł i budownictwo	5	11
pozostała działalność	61	70

Źródło: Bank danych lokalnych

Tabela 19. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki

	2015	2016
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	2328	2376
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	169	206
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	179	163
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	233	238
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	354,4	366,6
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 m.	179	182
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 m.	5,49	6,50

Źródło: Bank danych lokalnych

Tabela 20. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych

	2013	2014	2015	2016
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	936	930	922	937
Sektor publiczny – ogółem	24	24	24	24
Sektor publiczny - państwowe i samorządowe jedn. prawa budżetowego	11	10	10	10
Sektor publiczny – spółki handlowe	1	2	2	2
Sektor prywatny – ogółem	912	906	886	901
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	723	713	695	712
Sektor prywatny – spółki handlowe	24	24	24	25
Sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	7	7	6	6
Sektor prywatny – spółdzielnie	4	4	4	4
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	21	21	21	23

Źródło: dane GUS

Tabela 21. Podmioty wg klas wielkości na 10 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

	2015	2016
ogółem	3 543,7	3666,2
0-9	3433,5	3535,1
10-49	98,9	119,5
50-249	7,6	7,7
250 i więcej	3,8	3,9

Źródło: Bank danych lokalnych

Według danych z dnia 9.03.2016 r. dotyczących liczby wpisów wg rodzajów działalności gospodarczej, można zauważyć, że najwięcej, bo prawie 350 wpisów (przy ogólnej liczbie 776) dotyczyło działalności związanej z noclegami.

Dla wyliczenia wskaźnika posłużono się danymi z ewidencji działalności gospodarczej, przy czym pod uwagę wzięto podmioty aktywne i zawieszony. Uznano bowiem, że podmioty zawieszony mogą w każdej chwili swoją działalność odwieść (są podmiotami pozostającymi w gotowości do prowadzenia swojej działalności). Często są to działalności sezonowe związane np. z obsługą ruchu turystycznego albo takie, których aktywność uzależniona jest od pory roku.

Tabela 22. Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą w 2016 roku na 100 mieszkańców

	2016*	Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą w 2016 roku na 100 mieszkańców
Gmina	819	21,36
Obszar analityczny 1 Łukęcin	33	23,23
Obszar analityczny 2 Dziwnów Dolny	113	23,94
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	261	19,01
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	68	8,52
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	224	33,58
Obszar analityczny 6 Dziwnówek	120	31,49

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, 2014r.

Analizując powyższe dane zaobserwowano, że sołectwami, w których poziom przedsiębiorczości jest najniższy są obszary sołectw Dziwna i Dziwnów Górny.

2.3.3. SFERA PRZESTRZENNA, TECHNICZNA I ŚRODOWISKOWA

2.3.3.1. SFERA ŚRODOWISKOWA

Charakterystyka środowiska przyrodniczego w gminie Dziwnów

Tereny leśne zlokalizowane są wzdłuż całego wybrzeża morskiego, tworząc największy kompleks pomiędzy pasem wydm, a drogą wojewódzką. Niewielkie enklawy lasu znajdują się w rejonie Międzywodzia i Łukęcina. Lasy na terenie gminy mają status lasów ochronnych. Lasy nadmorskie charakteryzują się przewagą drzewostanów średnich klas wiekowych, korzystnym mikroklimatem i walorami krajobrazowymi.

Woliński Park Narodowy

Woliński Park Narodowy położony jest na wyspie Wolin. Do roku 1996 Park zajmował powierzchnię 4691 ha, kiedy to udało się włączyć w jego granice obszar 1 mili morskiej wód przybrzeżnych Bałtyku, archipelag wysp we wstecznej delcie Świny wraz z otaczającymi je wodami Zalewu Szczecińskiego. Od tego momentu Woliński Park Narodowy stał się pierwszym w Polsce parkiem morskim. Obecna powierzchnia Parku wynosi 10 937 ha, w tym ekosystemy leśne zajmują 4648,53 ha (42,50% powierzchni Parku), ekosystemy wodne 4681,41 ha (42,80%) i ekosystemy lądowe nieleśne 1607,46 ha (14,70%). Ochroną ściśle objęto obszary o łącznej powierzchni 498,72 ha (4,56%).

Najbardziej charakterystycznym elementem wolińskiego krajobrazu są nadmorskie klify, najwyższe na polskim wybrzeżu, osiągające wysokość do 93 m n.p.m. Głównym gatunkiem w lasach Parku Narodowego jest sosna, która zajmuje 68% lądowej powierzchni parku. Buk zajmuje 23%, dąb 7% a inne gatunki (świerk, modrzew, daglezja, brzoza) pozostałą część. Średni wiek lasów parku wynosi 130 lat. Na terenie parku stwierdzono występowanie ponad 230 gatunków ptaków (w tym lęgowych, m.in. bielika, wodniczki, biegusa zmiennego, muchołówki małej). Lasy parku to siedliska dla licznie występujących dzików oraz saren i jeleni, oraz drapieżników lisów, borsuków i kun. Wśród gatunków nowo przybyłych na tereny Wolina oprócz jenota, norki amerykańskiej czy piżmaka uwagę zwraca szop pracz.

Tereny objęte siecią Natura 2000 na terenie gminy Dziwnów to:

1. Ostoja na Zatoce Pomorskiej

Kod obszaru: PHL990002

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 243058,55 ha,   Obszar morski: 100%

Zatoka Pomorska to akwen o dużym zróżnicowaniu dna morskiego, od piaszczystych ławic, po rozległe żwirowiska i głazowiska. Centralną część Zatoki Pomorskiej zajmuje duże wypłylenie zwane Ławicą Odrzańską. Ostoja to kluczowy obszar dla ochrony siedliska 1110 oraz teren regularnych obserwacji morświna. To obszar ważny dla bałtyckiej populacji parposza jak również ważna ostoja ptaków o randze międzynarodowej E82.

2. Ujście Odry i Zalew Szczeciński

Kod obszaru: PLH320018

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 52611,99 ha, Obszar morski: 81.93%

Obszar położony u ujścia rzeki Odry obejmujący również jej dolny odcinek, Zalew Szczeciński, Wyspę Chrzęszczewską i Zalew Kamieński. Dziwna i Zalew Kamieński to najbardziej naturalne elementy ujścia Odry. Średnia głębokość tego rozległego kompleksu wodnego wynosi 3,5-4,0 m. Wokół wybrzeży Zalewu ciągną się, zmiennej szerokości płycizny przybrzeżne sięgające niekiedy zwłaszcza po stronie wschodniej 800 metrów w głąb akwenu. Ich maksymalna głębokość osiąga 1,0-1,5 m. W zacisznych enklawach różnych części zalewu są one miejscem występowania wielu gatunków hydrofitów. Zalew Szczeciński ograniczają od północy tereny wyspy Wolin i Uznam. Ze środowiskiem morskim Bałtyku Zalew Szczeciński połączony jest poprzez koryto Dziwny na wschodzie, Świny w środkowej części oraz poprzez Pianę na zachodzie. Przy wylotach ramion ujściowych wód zalewu rozwijają się delty wsteczne powstające w trakcie wlewania się wody morskiej do jego akwenu, co ma miejsce podczas sztormów, bądź przy długotrwałych silnych wiatrach z kierunków północnych. Laguna, priorytetowy rodzaj siedliska z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG, stanowi ponad 80% obszaru. Łącznie zidentyfikowano tu 13 rodzajów siedlisk z tego załącznika.

3. Wolin i Uznam

Kod obszaru: PLH320019

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 30791,95 ha, Obszar morski: 17.86%

Obszar stanowi samodzielną jednostkę fizyczno-geograficzną, tj. mezoregion wysp Uznam i Wolin. Wyspy oddziela od siebie cieśnina Świny, zaś od lądu na zachodzie po stronie niemieckiej Piana, na wschodzie natomiast Dziwna. Obejmuje dwie wyspy: Wolin i Uznam, razem z 5-cio kilometrowym pasem wód przybrzeżnych pomiędzy Karnocicami i Lubinem (500 m szerokości; wody są płytkie do 1,5 m).

W ostoi występuje bogata fauna - stwierdzono tu 20 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, w tym szczególnie licznie bezkręgowce z priorytetową pachnicą dębową *Osmoderma eremita*.

4. Wybrzeże Trzebiatowskie

Kod obszaru: PLB320010

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 31757,59 ha

Teren rozciąga się między miejscowościami Kamień Pomorski i Dźwirzyno. Ostoję stanowią rozległe łąki, dawniej intensywnie koszone i wypasane, ale od kilkunastu lat prawie nieużytkowane. W zachodniej części teren jest często zalewany przez wody Świńca i Niemicy. Znaczną powierzchnię porasta trzcina i łoża, a zaniedbywany system odwadniający powoduje dłuższe utrzymywanie się rozlewisk. Na terenie ostoi znajdują się dwa jeziora przymorskie - Liwia Łuża i Resko Przymorskie oraz tzw. Bagno Pogorzelićkie. W granicach obszaru znajdują się ostoje krajowe: Doliny Świńca i Niemicy K02 i Jezioro Liwia Łuża K03.

W ostoi występuje co najmniej 35 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), kania ruda (PCK), rybołów (PCK), sowa błotna (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występują bocian biały, derkacz i wodniczka (PCK). Latem na obszarze pierzą się gęgawy w ilości 100-350 osobników (C3).

5. Zalew Kamieński i Dziwna

Kod obszaru: PLB320011

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 12506,91 ha, Obszar morski: 35.36%

Obszar obejmuje Zalew Kamieński i Zalew Wrzosowski, utworzone przez przyujściowy odcinek rzeki Dziwny, połączone z Bałtykiem wąskim kanałem, leżącą na Zalewie Kamieńskim Wyspę Chrząszczewską, rzekę Dziwną, aż do jej wypływu z Zalewu Szczecińskiego oraz położone na Wolinie jezioro Koprowo.

Występuje co najmniej 26 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Ważny obszar głównie dla ptaków wodno-błotnych.

6. Zatoka Pomorska

Kod obszaru: PLB990003

Obszar biogeograficzny: kontynentalny

Powierzchnia: 309080,81 ha, Obszar morski: 100%

Występują tam, co najmniej 3 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie wędrowek i w okresie zimy występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowkowego (C2 i C3) następujących gatunków: perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkoz rogaty, bielaczek, lodówka, markaczka, nurnik, tracz długodzioby i uhla; w stosunkowo wysokich liczebnościach (C7) występują: nur czarnoszyi i nur rdzawoszyi. Ptaki wodno-błotne występują w koncentracjach powyżej 20000 osobników (C4) - zimą powyżej 100 000 osobników.

Poniższa mapa zawiera zaznaczone obszary Natura 2000 na terenie gminy Dziwnów. Kolorem niebieskim zaznaczone zostały tzw. obszary ptasie; kolorem pomarańczowym – obszary siedliskowe.

Mapa 3. Obszary Natura 2000 na terenie gminy Dziwnów.

Źródło: www.geoportal.gov.pl/

Ochrona środowiska

Na terenie Miasta i Gminy Dziwnów dominują źródła emisji zanieczyszczeń pyłowo – gazowych. Większość emitowanych zanieczyszczeń pochodzi z instalacji służących ogrzewaniu budynków oraz wody użytkowej. Wśród emitowanych zanieczyszczeń dominują: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla oraz pył zawieszony. Większość emisji ciepłowniczej dotyczy indywidualnych siedlisk gospodarczych, w których zainstalowane są piece o niewielkiej mocy. Większe piece zainstalowane są w zakładach produkcyjnych, instytucjach publicznych. W zdecydowanej większości zabudowań paliwem jest węgiel kamienny. Jednak to właśnie emisja z pojedynczych posesji, instytucji w sposób zdecydowany wpływa na stan sanitarny powietrza. Mniejszym problemem z punktu widzenia lokalnych parametrów czystości powietrza jest niska emisja na terenach zabudowy luźnej, gdyż istnieją tam lepsze warunki przewietrzania i depozycji zanieczyszczeń. Zwiększona emisja zanieczyszczeń pyłowo - gazowych w zdecydowanej części dotyczy sezonu grzewczego. Ważnym czynnikiem zanieczyszczającym powietrze przez cały rok jest rozwój komunikacji samochodowej, a wraz z nią ciągła emisja dwutlenku węgla, tlenku azotu, węglowodorów, związków ołowiu. Biorąc pod uwagę fakt, że przez Miasto i Gminę Dziwnów przechodzi główny szlak komunikacyjny (droga wojewódzka nr 102) łączący tereny nadmorskie, o charakterze trasy turystycznej, emisja zanieczyszczeń spalinowych jest zwiększona wzdłuż tego ciągu komunikacyjnego. Ponadto może występować tzw. emisja wtórna, pochodząca ze złej jakości nawierzchni ulic i placów, niedostatecznego zabezpieczenia transportu szkodliwych materiałów. Największe natężenie ruchu samochodowego obserwuje się w okresie sezonu letniego. Zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł technologicznych mają charakter marginalny, ponieważ w Gminie nie ma rozwiniętego przemysłu. Starosta Kamiński nie wydał na terenie Miasta i Gminy Dziwnów pozwoleń na emisję gazów i pyłów. Stan czystości powietrza na terenie Miasta i Gminy Dziwnów spowodowany jest przede wszystkim emisją zanieczyszczeń ze źródeł znajdujących się na terenie Gminy, ale także pochodzących z terenów sąsiednich.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk środowiskowych, a w szczególności „przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska”. Analizując problemy w sferze środowiskowej uznano, że jednym z najistotniejszych jest występowanie na terenie gminy wyrobów zawierających azbest. Powszechnie wiadomo, że azbest jest bardzo groźnym czynnikiem chorobotwórczym, stanowiącym poważne zagrożenia dla zdrowia i życia ludzi. Włókna azbestu mogą dostać się do organizmu ludzkiego przez wdychanie zanieczyszczonego powietrza, ale również przez wodę, do której azbest trafia z zanieczyszczonych gleb, ze ścieków przemysłowych, atmosfery i rur azbestowo-cementowych. Gmina stara się wypełniać obowiązujące przepisy nakazujące usuwanie z przestrzeni

publicznej wyrobów zawierających azbest. Samorząd pozyskuje środki zewnętrzne, dzięki którym systematycznie zmniejsza się ilość ton azbestu. Problem nadal występuje – zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją – do usunięcia z terenu gminy Dziwnów pozostało jeszcze ponad 9970 m² azbestu.

Tabela 23. Ilość azbestu do utylizacji /m² na 100 mieszkańców na terenie Gminy Dziwnów

	Ilość posesji	Ilość azbestu ogółem w m ²	Liczba mieszkańców (stan na 31.12.2016)	Ilość azbestu pozostała do utylizacji [m ² /100 mieszkańców]
Gmina	96	9970	3833	260,11
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	10	548	142	385,92
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	18	2100	472	229,45
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	16	1680	1373	135,47
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	20	2452	798	382,46
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	28	2610	667	391,30
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	4	580	523	110,90

Źródło: Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest dla Gminy Dziwnów na lata 2012 – 2032

Analizując powyższe wskaźniki środowiskowe zauważyć można, iż w Gminie Dziwnów wciąż istnieje problem związany z występowaniem azbestu, który należy zutylizować. Wskaźnik powyżej średniej wyliczonej dla Gminy posiadają sołectwa: Międzywodzie, gdzie występuje 2610 m² azbestu, Łukęcin (548 m²) oraz Dziwnów Dziwna (2452 m²).

Na terenie gminy Dziwnów, nie ma zakładów przemysłowych, które istotnie wpływałyby na stan środowiska naturalnego. Kluczowa dla gminy jest turystyka, stąd szczególny nacisk na dbanie o środowisko. Nie są dostępne dane, na podstawie których możliwa byłaby obiektywna ocena zanieczyszczenia środowiska. Z istotnych dla środowiska obiektów, można wyróżnić tereny wojskowy i powojenny znajdujące się na terenie sołectwa Dziwna, które z racji swojej specyfiki, mogą być potencjalnym źródłem zagrożenia dla środowiska.

W celu weryfikacji danych zastanych dotyczących środowiska naturalnego posłużono się wynikami badania przeprowadzonego wśród mieszkańców, w którym respondenci dokonali oceny środowiska w swoim sołectwie.

Mieszkańcom gminy Dziwnów, zadano pytanie: „Jak oceniasz stan środowiska naturalnego (zanieczyszczenie powietrza, wody, krajobrazu)?”. Respondenci dokonywali oceny w skali 1-5, gdzie 1 – oznacza ocenę najniższą, zaś 5 – najwyższą. Odsetek uzyskanych ocen 1 i 2 (oceny: bardzo zła i zła) w każdym sołectwie, pozwolił na ujęcie w diagnozie, także subiektywnej oceny mieszkańców

odnośnie stanu środowiska naturalnego, co jest istotne, biorąc pod uwagę konieczność zaangażowania mieszkańców do zmian, które sami uznają za konieczne.

Tabela 24. Ocena zanieczyszczenia środowiska naturalnego

Obszar	Odsetek mieszkańców uważających, że w jego sołectwie jest problem z zanieczyszczeniem środowiska naturalnego
Gmina	16
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	15
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	21
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	7
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	29
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	16
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	10

Źródło: Badanie CAWI/PAPI

Według mieszkańców, najbardziej zanieczyszczone są sołectwa Dziwnów Dziwna (29%) oraz Dziwnów Dolny (21%).

2.3.3.2. SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Według zapisów art. 9 ust. 1 pkt 3 ustawy o rewitalizacji, obszar gminy znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk przestrzenno-funkcjonalnych, a w szczególności „niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych.

SIEĆ WODOCIĄGOWA

Teren Gminy Dziwnów jest obszarem typowo turystycznym, związane jest z tym zróżnicowane zapotrzebowanie na wodę. W miesiącach sezonu letniego pobór wody jest znacznie wyższy niż poza tym okresem, gdyż wzrasta zdecydowanie liczba osób przebywających na terenach rekreacyjnych do około 30 000 osób dziennie. Gmina zaopatruje się w wodę do celów bytowych z komunalnych ujęć wody, które obsługuje Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Dziwnowie. Liczebność ludności różni się w zależności od okresu, widać to szczególnie w średnim dobowym zapotrzebowaniu na wodę: w sezonie letnim wynosi 4 440 m³/ dobę natomiast poza sezonem letnim

to zapotrzebowanie spada do 1 440 m³/ dobę. W 2015 roku do wodociągów podłączonych było 43,2% budynków mieszkalnych, tj. 81,3% mieszkańców.¹⁰

Mimo zdecydowanie zwiększonego zapotrzebowania w sezonie na wodę pitną na terenie gminy, zasoby jakie tam występują w pełni zaspokajają tę potrzebę.

Tabela 25. Zużycie wody w gminie Dziwnów

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Woda z wodociągów na 1 mieszkańca w m³	51,3	50,8	63,4	63,5	53,4	47,0	49,8	58,9
Woda z wodociągów na 1 korzystającego m³	65,2	64,3	81,0	81,0	69,3	61,0	61,4	67,3

(Źródło: GUS: Bank Danych Lokalnych 2008-2015)

Gmina Dziwnów jest dobrze zaopatrzona w wodę, obecnie z wodociągu korzystają wszystkie sołectwa wchodzących w skład gminy.

SIEĆ KANALIZACYJNA

Cechą charakterystyczną Gminy Dziwnów jest sezonowość, która ma swoje odzwierciedlenie także w dużej dysproporcji powstawania ścieków - nieczystości płynnych. Zauważalna jest znaczna różnica w ilości powstających ścieków w sezonie wakacyjnym - 3 517 m³ średnio na dobę, a poza nim - 1 333 m³ średnio na dobę. W 2015 roku do kanalizacji podłączonych było 49,5% budynków mieszkalnych, tj. 94,2% mieszkańców (3772 osoby).¹¹ Poniżej tabela przedstawia liczbę mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne z terenu Gminy Dziwnów.

Tabela 26. Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne z terenu Gminy Dziwnów

Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne	2013	2014	2015
Ustęp splukiwany	2 668	2671	2733
Łazienka	2 651	2654	2716

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych

Większość miejscowości z terenu gminy Dziwnów przyłączona jest do sieci kanalizacyjnej. Ścieki z większej części gminy, kanalizacją odprowadzone są do oczyszczalni ścieków w Międzywodziu, która posiada wydajność 10 000 m³/d i zarządzana jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Dziwnowie (spółka komunalna). Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Międzywodziu jest dość nowoczesna i oczyszcza ścieki z: Dziwnówka, Międzywodzia, Dziwnowa, Wiselki, Kołczewa, Zastania, Chynowa- jest to obszar należący do Aglomeracji Dziwnów. Oczyszczana woda odprowadzana jest do rzeki Lewińska Struga, a następnie do Zalewu

¹⁰ Bank danych lokalnych

¹¹ Ibidem.

Kamieńskiego. Oczyszczalnia jest w stanie oczyścić ścieki zarówno w okresie letnim jak i poza nim, pozwala na to jej stan techniczny i technologiczny, które są przystosowane do wahań ilości oczyszczanych ścieków. Możliwym jest również wykonanie kolejnych przyłączeń ze względu na możliwości oczyszczalni w Międzywodziu. Elementem wymagającym remontu jest jedynie budynek obsługi technicznej oczyszczalni, który nie był wcześniej odnawiany.

Poniżej tabele przedstawiają kilka wskaźników związanych z systemem ściekowym na przestrzeni lat.

Tabela 27. Ścieki oczyszczane w ciągu roku (w dm³) w oczyszczalni w Międzywodziu

Ścieki oczyszczane w ciągu roku	2013	2014	2015	2016
Odprowadzone	616,0	565	559,6	566,0
Oczyszczane	616	565	Bd.	Bd.

Źródło: GUS 2008, 2013 Bank Danych Lokalnych

Tabela 28. Osady wytworzone w ciągu roku w komunalnej oczyszczalni ścieków w Międzywodziu

Osady	Jednostka	2013 r.	2014 r.
Ogółem	tona	400	400

Źródło: GUS 2008, 2013 Bank Danych Lokalnych

Sieć gazowa

Na obszarze gminy Dziwnów sieć gazowniczą rozwija i udoskonala Polska Spółka Gazownictwa (dawniej: Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.). Objęte gazyfikacją zostały następujące miejscowości wchodzące w skład gminy Dziwnów: Dziwnów, Dziwnówek oraz Łukęcin. Obszar ten jest zasilany gazem ziemnym wysokometanowym średniego ciśnienia z gazociągu relacji Trzebiatów- Kamień Pomorski. Gaz ziemny – jest produktem pochodzenia naturalnego, którego głównym składnikiem jest metan (CH₄). Do użytkowników rozprowadzany jest przez system gazociągów. Polska norma PN-C-04750 w rodzinie gazów ziemnych rozróżnia gaz wysokometanowy oraz cztery podgrupy gazu zaazotanego. 20,9% mieszkańców gminy jest podłączonych do sieci gazowniczej.

Poniższa tabela ukazuje długości sieci gazowych oraz ilość zużycia gazu na terenie gminy Dziwnów w roku 2014.

Tabela 29. Długość sieci gazowych oraz ilość zużytego gazu na terenie gminy Dziwnów w 2015 r.

Wskaźnik	Obszar gminy
Długość czynnej sieci ogółem [m]	34832
Długość czynnej sieci rozdzielczej [m]	34832
Czynne połączenia do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	457
Odbiorcy gazy [gosp. domowe]	417

Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp. domowe]	388
Zużycie gazu [tys. m³]	659,6
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m³]	512,2
Ludność korzystająca z sieci gazowej [osoba]	838
Ludność korzystająca z sieci w % ludności gminy	20,9
Sieć rozdzielcza na 100 km²	92,6
Zużycie gazu na 1 mieszkańca [m³]	164,3
Użycie gazu na 1 korzystającego / odbiorcę [m³]	787,1

(Źródło: www.stat.gov.pl Bank Danych Lokalnych, 2015)

Na terenie gminy Dziwnów doprowadzany jest gaz ziemny wysokometanowy GZ-50, prowadzony jest gazociągiem średniego ciśnienia o średnicy 125 mm z rur PE.

W miejscowościach, które nie posiadają gazyfikacji przewodowej w gospodarstwach domowych wykorzystywany jest gaz butlowy. Polska Spółka Gazownictwa działająca na terenie gminy Dziwnów jest właścicielem gazociągu o dł. 21 255 m oraz przyłącza gazowego o dł. 6 173 m liczącą łącznie 244 sztuki przyłączy gazowych (Źródło: *Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Kamieńskiego*).

Sieć elektroenergetyczna

Obszar Gminy Dziwnów zasilany jest średnim napięciem z sieci elektroenergetycznej z dwóch kierunków:

- Zachodniego - z Głównego Punktu Zasilającego (GPZ) Reclaw, przez teren gminy Wolin,
- Południowego - z Głównego Punktu Zasilania (GPZ) Kamień Pomorski.

Obecnie możliwości dostarczania energii elektrycznej są większe niż faktyczne zapotrzebowanie. Stan techniczny sieci pod wieloma względami wymaga wymiany bądź modernizacji. Zasilanie gminy odbywa się ze stacji 110/15 kV Reclaw o mocy 2x16,0 MVA, która współdziała również ze stacjami 110/15 kV w gminach: Przybiernów, Golczewo, Kamień Pomorski, Międzyzdroje, Świnoujście. Stacje transformatorowe 15/0,4 kV w jednostkach osadniczych gminy Dziwnów oraz po części w gminach ościennych zasilane są siecią napowietrzną o mocy 15 kV. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w Dziwnowie zarejestrowano w 2014r. 1 373 odbiorców energii elektrycznej, którzy zużyli 3 264 MWh.

Sieci elektroenergetyczne przebiegają następująco:

- dla linii o napięciu 15 kV po 6,5 m – obustronnie od osi linii,
- dla linii o napięciu 110 kV po 20 m - obustronnie od osi linii,

- dla linii o napięciu 400 kV po 40 m - obustronnie od osi linii.¹²

Tabela 30. Energia elektryczna i jej zużycie w gospodarstwach domowych na terenie Gminy Dziwnów

	Jednostka miary	2013	2014	2015
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	Szt.	1 345	1373	1376
Zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	3 368	3264	3268

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS, 2013, 2014, 2015

Tabela 31. Zużycie energii elektrycznej na terenie Gminy Dziwnów w latach 2013 i 2014

	Zużycie [MWh] 2013	Zużycie [MWh] 2014
Umowy kompleksowe taryfa C1* lokale niemieszkalne	5 108	4 050
Umowy kompleksowe taryfa G* gospodarstwa domowe	6 619	6 306

Źródło: Enea, 2015r.

Gmina Dziwnów jest zelektryfikowana w 100%. W większości miejscowości gminy zmodernizowano system oświetlenia ulic.

Gospodarka odpadami

Na terenie Gminy Dziwnów nie ma możliwości lokalizacji wysypiska odpadów stałych. Gmina należy do Celowego Związku Gmin R-XXI w Nowogardzie, który to realizuje projekt: „Budowa Regionalnego Zakładu Gospodarowania Odpadami w Słajsinie”. Wszystkie odpady ze swojego terenu gmina zobowiązana jest przekazywać do Regionalnych Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) w Słajsinie.

W roku 2015 łączna ilość zebranych odpadów komunalnych w Gminie wyniosła 4 382,02 Mg, z czego:

- 2 040,72 Mg z Dziwnowa,
- 759,23 Mg z Dziwnówka,
- 1 296 Mg z Międzywodzia,
- 286,07 Mg z Łukęcina.

Gminnym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi Gminy Dziwnów zostali objęci wszyscy właściciele nieruchomości zarówno zamieszkałych jak i niezamieszkałych na stałe.

¹² Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Dziwnów

Z obszaru gminy Dziwnów odpady komunalne odbierane są w systemie workowym oraz pojemnikowym:

- pojemniki/worki niebieskie – papier i tektura,
- pojemniki/worki zielone – szkło kolorowe,
- pojemniki/worki żółte – tworzywa sztuczne, metale oraz opakowania wielomateriałowe,
- pojemniki/worki brązowe – odpady zielone.

Jednym z zadań ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach jest utworzenie co najmniej jednego (na terenie gminy) punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK). Gmina Dziwnów w roku 2014 podjęła decyzję o utworzeniu takiego punktu.

W 2014 roku poddano rekultywacji i zabezpieczono wysypisko odpadów stałych w Międzywodziu. Aktualnie składowisko jest monitorowane – przeprowadza się badania jakości wód, ilości gazu oraz stopień osiadania.

Infrastruktura drogowa

Sieć dróg Gminy Dziwnów jest rozwinięta w stopniu dobrym. Ze względu na turystyczne walory Gminy w okresie letnim zwiększa się natężenie ruchu na drogach, w związku z czym przewoźnicy regionalni oferujący swoje usługi na tym obszarze zwiększają liczbę linii łączących nadmorskie miejscowości z miastami oddalonymi od morza. Przez gminę prowadzą drogi wojewódzkie:

- nr 102 Międzyzdroje - Kołobrzeg, łącząca Dziwnów z Dziwnówkiem i Rewalem oraz Dziwnów z Międzyzdrojami,
- nr 107 Dziwnówek - Parłówko, łącząca Dziwnówek z Kamieniem Pomorskim.

Tabela 32. Długości dróg na terenie gminy Dziwnów

Rodzaj drogi	Km
Wojewódzkie	19,944
Powiatowe	2,99
Gminne	31,874
RAZEM	54,808

(Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Dziwnów 2014r.)

Istniejąca infrastruktura drogowa jest w różnym stanie w zależności od sołectwa, jej poziom wzrasta w związku z remontami i przebudową dróg na terenie Gminy. Większość dróg posiada klasę A albo jest w trakcie remontu, po którym tą klasę osiągnie. Równolegle na terenie gminy sukcesywnie tworzona jest sieć ścieżek rowerowych.

Najbliższa stacja kolejowa (towarowo – osobowa) znajduje się w Kamieniu Pomorskim, oddalonym od Dziwnowa o 14 km, co jest dużym utrudnieniem dla przyjeżdżających turystów.

Tabela 33. Wykaz ulic na terenie Dziwnowa, które są drogami gminnymi

Nazwa ulicy	Nazwa ulicy	Nazwa ulicy	Nazwa ulicy
Bałtycka	Plażowa	Juliusza Słowackiego	Niezlomnych
Kasztanowa	Spokojna	Szosowa	Elizy Orzeszkowej
Klonowa	Wczasowa	Tęsknoty	Osiedle Rybackie
Kwiatowa	Turystyczna	Westchnień	Parkowa
Leśna	Zielona	Wilków Morskich	Pionierska
Łąkowa	Radosna	Stefana Żeromskiego	Przymorze
Morska	Pogodna	dojazd do półwyspu piaszczystego	Zdrojowa
Sosnowa	Krótką	Harcerska	Osiedle Słoneczne
Poprzeczna	Zaciszna	Dziwna	Bursztynowa
Puławska	Henryka Sienkiewicza	Marynarki Wojennej	Morska
Rybacka	Słoneczna	Komandorska	Słoneczna
Skrajna	Sportowa	Spadochroniarzy Polskich	Spacerowa
Słoneczna	Jana Kochanowskiego	1 Maja	Władysława Reymonta
Szkolna	Kaprała Koniecznego	Kamieńska	dwie drogi bez nazwy
Warszawska	Marii Konopnickiej	Adama Mickiewicza	Nad Zalewem
Westerplatte	Kościelna	Morska	Adama Mickiewicza
Wojska Polskiego	Krzywa	Słoneczna	Brzozowa
Zatoczna	Mała	Wolności	Plażowa
Zwycięstwa	Marzeń	Zaulek	Jana Matejki

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej Gminy Dziwnów 2014r

Biorąc pod uwagę analizę sytuacji w gminie pod względem infrastruktury, która obecnie zaspokaja niemal w pełni potrzeby obecnych mieszkańców, w celu dokonania oceny sfery przestrzenno-funkcjonalnej posłużono się wynikami badania mieszkańców gminy Dziwnów.

Mieszkańcom gminy Dziwnów, zadano pytania: „Jak oceniasz estetykę przestrzeni publicznej? (wygląd otoczenia, budynków itp.)?”; „Jak oceniasz stan dróg?”, oraz z racji specyfiki gminy Dziwnów: „Jak oceniasz poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (baza noclegowa, gastronomiczna)?”.

Respondenci dokonywali oceny w skali 1-5, gdzie 1 – oznacza ocenę najniższą, zaś 5 – najwyższą. Odsetek uzyskanych ocen 1 i 2 w każdym sołectwie, pozwolił na ujęcie w diagnozie, także subiektywnej oceny mieszkańców odnośnie stanu sfery przestrzenno-funkcjonalnej.

Tabela 34. Ocena stanu otoczenia (przestrzeni)

Obszar	Zły stan otoczenia	Zły stan bazy turystyczno-rekreacyjnej	Zły stan dróg i chodników	Średnia
Gmina	25	17	22	21,7
Obszar analityczny 1 Łukęcin	24	10	20	18
Obszar analityczny 2 Dziwnów Dolny	24	4	20	17,7
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	21	28	19	22,7
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	43	44	28	39
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	13	11	22	14,7
Obszar analityczny 6 Dziwnówek	25	3	25	17,7

Źródło: Badanie PAPI

Najślabiej w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym wyglądają sołectwa Dziwna (średnia - 39%) oraz Dziwnów Górny (22,7%).

2.3.3.3. SFERA TECHNICZNA

Infrastruktura techniczna Gminy oraz zasoby i warunki mieszkaniowe determinują w znacznym stopniu jakość życia mieszkającej na danym terenie ludności. Wyposażenie w infrastrukturę techniczną, jej lokalizacja, jakość i dostępność mają znaczący wpływ na rozwój jednostki samorządowej. Dominującą zabudową na terenie Gminy Dziwnów są domy jednorodzinne wolnostojące oraz wielorodzinne w rejonie sołectwa Dziwna (tereny powojkowe), nie występuje tu problem zabudowy mieszkaniowej po byłych PGR-ach. Wielolokalowe obiekty mieszkalne znajdują się w różnym stanie technicznym. W gminie Dziwnów niespełna 35% budynków wielorodzinnych było poddanych pracom termomodernizacyjnym. Z grupy 65% nieocieplonych budynków jedynie nieliczne zostały wybudowane po 1992 roku (co pozwala przypuszczać, że nie wymagają docieplenia).¹³

Gospodarka mieszkaniowa

Na terenie Gminy Dziwnów znajduje się 2738 lokali mieszkalnych (stan na 2015 r.). Wynika to ze specyfiki gminy, w której znaczna część lokali jest wykorzystywana sezonowo przez turystów.

¹³ Program gospodarki niskoemisyjnej, Dziwnów 2015. S. 71.

Lokale mieszkalne są też w posiadaniu osób, niemieszkających w gminie, a jedynie wynajmujących je na potrzeby turystów, bądź korzystająca z nich sporadycznie. Liczba lokali nie może być obiektywnym wskaźnikiem społecznych. Jest nim z pewnością wskaźnik liczby rodzin oczekujących na mieszkanie komunalne bądź lokale socjalne. Duży popyt na mieszkania w rejonie nadmorskim powoduje utrzymywanie się bardzo wysokich cen mieszkań, co powoduje wykluczenie znacznej części mniej zamożnych mieszkańców. Brak dostatecznej ilości tańszych mieszkań stanowi jeden z najpoważniejszych problemów ograniczających rozwój miasta jako jednostki osadniczej i gminy jako atrakcyjnego ośrodka gospodarczego.

Tabela 35. Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Dziwnów.

	2013	2014	2015
Mieszkania	2673	2676	2738
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	94,7	94,7	93,8
Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych	582	635	Bd.
Liczba lokali socjalnych	33	32	32

Źródło: www.stat.gov.pl Bank Danych Lokalnych 2013, 2014 i 2015

Zgodnie z art. 9 ust. 1 pkt 4 ustawy o rewitalizacji, o stanie kryzysowym na obszarze gminy świadczą wskaźniki charakteryzujące sferę techniczną, a są to w szczególności „degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska”. Do zdiagnozowania występujących problemów w ww. sferze wybrano następujące wskaźniki:

- Liczba lokali do remontu w budynkach wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Dziwnów,
- Ocena stanu budynków.

Wskaźnik: liczba lokali do remontu wynika z inwentaryzacji, jaka została przeprowadzona przez Urząd Miejski i oznacza, że dany w danym lokalu nie zostały przeprowadzone remonty generalne w ostatnich piętnastu latach.

Tabela 36. Liczba lokali do remontu w budynkach wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Dziwnów (stan na 31.12.2016)

	Ogólna liczba lokali wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Dziwnów	Ogólna liczba lokali w budynkach wchodzących w skład zasobu mieszkaniowego Gminy Dziwnów (100% ADM)	Lokale do remontu na 100 mieszkańcó w	Stosunek liczby lokali do remontu do ogólnej liczby lokali
Gmina	119	77	2,01	0,65
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	0	0	0	0
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	9	4	0,6	0,44
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	18	0	0	0
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	66	61	7,64	0,92
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	26	12	1,8	0,46
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	0	0	0	0

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Obszarem, gdzie udział lokali do remontu w stosunku do wszystkich lokali mieszkalnych jest najwyższy, to sołectwo Dziwna. Podobnie w przypadku liczby lokali do remontu na 100 mieszkańców, pod względem tego wskaźnika, również najtrudniejsza sytuacja jest w sołectwie Dziwna.

Z powodu braku możliwości jakościowej oceny wszystkich budynków w gminie i dla pogłębienia analizy oraz rozszerzenia jej zakresu także na budynki niezarządzane przez gminę, wykorzystano dane uzyskane w badaniu mieszkańców, którzy mogli ocenić stan budynków, w których mieszkają w skali 1-5, gdzie 1 – oznacza ocenę najniższą, zaś 5 – najwyższą. Odsetek uzyskanych ocen 1 i 2 w każdym sołectwie, pozwolił na ujęcie w diagnozie, także subiektywnej oceny mieszkańców w stanu budynków mieszkalnych w gminie Dziwnów.

Tabela 37. Ocena stanu budynków

Obszar	Odsetek oceniających stan budynków jako „zły”
Gmina	8
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	9
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	11
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	4
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	12
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	11
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	3

Źródło: Badanie PAPI

Mieszkańcy gminy dość wysoko oceniają stan budynków, w których mieszkają. Wyniki badania pokazały, że stan budynków gorzej niż średnio w gminie, ocenili mieszkańcy sołectw: Dziwna, Międzywodzie i Dziwnów Dolny.

2.4. PODSUMOWANIE ANALIZY WSKAŹNIKOWEJ. WYZNACZENIE OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH.

W rezultacie przeprowadzonej diagnozy dla Gminy Dziwnów w sferach: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, otrzymano tabelaryczne zestawienie danych z różnych dziedzin, z którego jednoznacznie wynika, które sołectwa wykazują najmniej korzystne wartości wskaźników w badanych obszarach.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysu, w co najmniej jednej ze sfer dotyczących zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Ponadto ust. 2 wskazuje, że „obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych”.

Tabela 38. Wskaźniki dla sfery społecznej

OA ¹⁴	D3 ¹⁵	OPS1 ¹⁶	OPS4 ¹⁷	OPS9 ¹⁸	B1 ¹⁹	P1 ²⁰	NGO ₂₁	NGO2 ²²	NGO3 ²³
Gmina	20,92	6,33	2,26	1,57	6,22	5,99	0,73	60	13
Obszar analityczny 1 Łukęcin	14,79	7,14	0,00	0,69	5,54	13,61	2,1	42	30
Obszar analityczny 2 Dziwnów Dolny	21,82	13,99	4,60	2,30	9,39	4,32	1,05	20	20
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	26,44	5,19	2,26	1,23	3,69	5,04	0,94	72	5
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	15,91	3,74	2,67	2,60	7,12	3,74	0,50	83	16
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	16,64	7,95	2,71	1,42	8,55	7,05	0,3	55	11
Obszar analityczny 6 Dziwnówek	20,21	3,2	0,00	0,39	5,83	11,25	0,26	50	11

¹⁴ Obszar analityczny

¹⁵ Udział mieszkańców w wieku pop. 65+ na 100 mieszk.

¹⁶ Rodziny korzystające z OPS na 100 mieszkańców

¹⁷ Liczba osób (rodzin) zajmujących lokale socjalne na 100 mieszkańców

¹⁸ Liczba rodzin oczekujących na przydział mieszkania socjalnego

¹⁹ Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 mieszkańców

²⁰ Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców

²¹ Liczba organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców

²² Ocena aktywności społecznej mieszkańców

²³ Ocena dostępności do usług społecznych

Analiza sfery społecznej pokazuje, że najwięcej problemów wystąpiło w sołectwach Dziwna i Dziwnów Dolny (6). 5 wskaźników sfery społecznej jest gorszych niż średnia gminna w sołectwie Międzywodzie. 4 w Łukęcinie, zaś tylko po 2 w Dziwnówku i w Dziwnowie Górnym.

Tabela 39. Wskaźniki dla sfery gospodarczej

OA	Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą w 2016 roku na 100 mieszkańców
Gmina	21,36
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	23,23
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	23,94
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	19,01
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	8,52
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	33,58
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	31,49

Analiza dla sfery gospodarczej pokazała, że problem występuje jedynie w sołectwach Dziwnów Górny i Dziwnów Dziwna.

Tabela 40. Wskaźniki dla sfery technicznej

OA	Lokale do remontu na 100 mieszkańców	Stosunek liczby lokali do remontu do ogólnej liczby lokali	Zły Stan budynków
Gmina	2,01	0,65	8
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	0	0	9
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	0	0	11
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	0,6	0,44	4
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	0	0	12
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	7,64	0,92	11
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	1,8	0,46	3

Zdegradowanie sfery technicznej występuje szczególnie w sołectwach Dziwnów Dolny i Dziwna oraz Międzywodziu.

Tabela 41. Wskaźniki dla sfery środowiskowej

OA	Ocena zanieczyszczenia środowiska naturalnego	Ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Dziwnów na 100 mieszkańców (w m2)
Gmina	16	260,11
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	15	385,92
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	21	229,45
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	7	135,47
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	29	382,46
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	16	391,30
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	10	110,90

W przypadku sfery środowiskowej zdegradowanie zdiagnozowano w sołectwach Międzywodzie, Łukęcin oraz Dziwnów Dziwna.

Tabela 42. Wskaźniki dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej

OA	Ocena stanu otoczenia (przestrzeni)	Ocena rozwoju bazy turystyczno-rekreacyjnej	Stan dróg gminnych i chodników
Gmina	25	17	22
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	24	10	20
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	24	4	20
Obszar analityczny 3 Dziwnów Górny	21	28	19
Obszar analityczny 4 Dziwnów Dziwna	43	44	28
Obszar analityczny 5 Międzywodzie	13	11	22
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	25	3	25

Wskaźniki dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazują na zdegradowanie w sołectwach Dziwnów Dziwna oraz Dziwnówek.

Obszary kryzysowe wyznaczono w obrębie terenów zamieszkałych, na których sytuacja społeczno-gospodarcza określona została zgodnie z poniższą tabelą, jako gorsza niż średnia dla gmin.

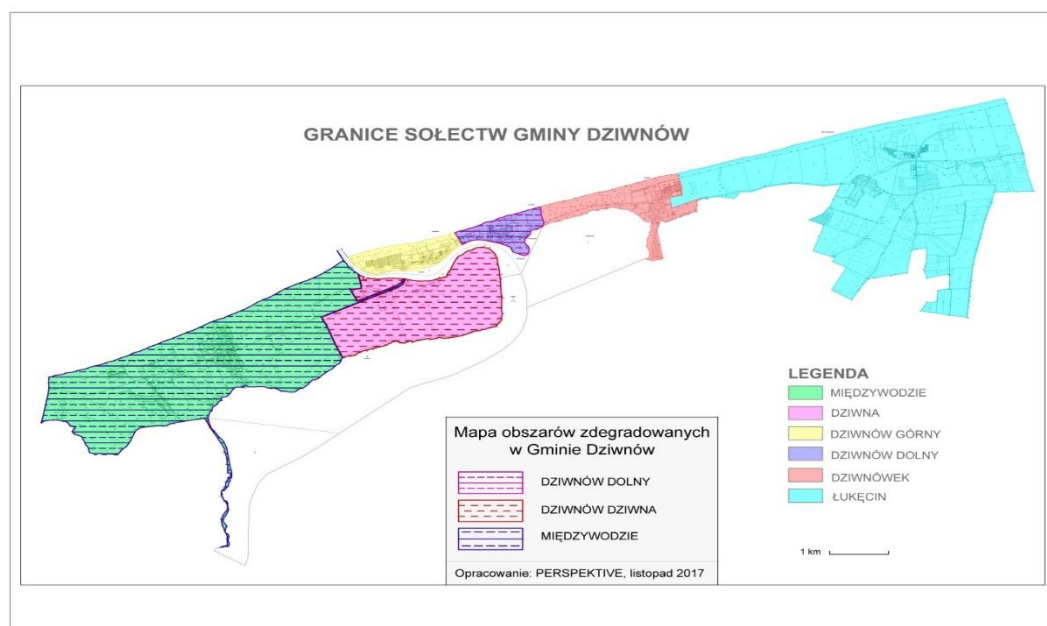
Tab. 43. Podsumowanie analizy statystycznej – stan poszczególnych obszarów:

	Społeczny	Gospodarczy	Środowiskowy	Przestrzennie-funkcjonalny	Techniczny
Obszar analityczny 1 - Łukęcin	4	0	1	0	0
Obszar analityczny 2 - Dziwnów Dolny	6	0	1	0	1
Obszar analityczny 3 - Dziwnów Górny	2	1	0	1	0
Obszar analityczny 4 - Dziwnów Dziwna	6	1	2	3	1
Obszar analityczny 5 - Międzywodzie	5	0	1	0	3
Obszar analityczny 6 - Dziwnówek	2	0	0	2	0
Obszary zdegradowane					

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy w obszarach analitycznych wyznaczono obszar zdegradowany, na który składają się jednostki referencyjne charakteryzujące się problemami w sferze społecznej przy jednoczesnym występowaniu problemów przynajmniej w jednej innej sferze oraz największą liczbą zidentyfikowanych negatywnych zjawisk, tj. przynajmniej 6. Zgodnie z przedstawionymi założeniami obszar zdegradowany na terenie Gminy Dziwnów obejmuje sołectwa: Dziwnów Dziwna, Dziwnów Dolny i Międzywodzie.

Na rysunku zaznaczono miejsca występowania problemów z każdej z analizowanych sfer.

Mapa 4. Obszary zdegradowane w Gminie Dziwnów

Aby uznać obszar za zdegradowany, musi zostać zdiagnozowana degradacja w sferze społecznej. Pośród obszarów analitycznych na terytorium gminy Dziwnów, znaczne problemy społeczne wystąpiły w Sołectwach: Dziwna, Dziwnów Dolny oraz Międzywodzie.

Na obszarze Sołectw Międzywodzie i Dziwnów Dolny zdiagnozowano problemy w sferach: środowiskowej oraz technicznej.

Obszar Sołectwa Dziwnów Dziwna jest zdegradowany w każdym obszarze.

Łącznie obszary zdegradowane zajmują powierzchnię większą niż 20% powierzchni gminy i mieszka na ich terenie ponad 50% mieszkańców.

W związku z powyższym przeprowadzono pogłębioną analizę wyznaczonych obszarów w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.

3. WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. PROCES WYZNACZENIA OBSZARU REWITALIZACJI

3.1.1. CHARAKTERYSTYKA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

3.1.1.1. MIĘDZYWODZIE

Międzywodzie to wieś w północnej Polsce, zlokalizowana w województwie zachodniopomorskim, w powiecie kamieńskim, w gminie Dziwnów. Położona jest we wschodniej części wyspy Wolin na Półwyspie Międzywodzkim, pomiędzy Bałtykiem a Zalewem Kamieńskim – stąd nazwa wsi. Leży przy drodze wojewódzkiej nr 102 Międzyzdroje - Kołobrzeg, między Kołczewem (7 km) a Dziwnowem (3 km). Około 1 km za Międzywodziem w kierunku zachodnim znajduje się lokalna droga do Wolina (trasa turystyczna).

Dwa akweny - morski i zalewowy są połączone przez rzekę Dziwna. Miejscowość znajduje się na trasie Kamień Pomorski - Świnoujście. Dojazd do Międzywodzia z południa kraju odbywa się drogą międzynarodową E65, od Parłówka drogą wojewódzką 107 i od Dziwnówka drogą wojewódzką 102.

Na miłośników żagli czeka odnowiona oraz dostosowana do unijnych standardów **przystań jachtowa przy Zatoce Kamieńskiej** - cumują tu niewielkie jachty, można wypożyczyć sprzęt pływający.

Zdjęcie 1. Przystań jachtowa w Międzywodziu

Źródło: www.nocowanie.pl

Pod względem liczby mieszkańców w sołectwie, od 2012 roku nie obserwuje się istotnych zmian. Zanotowano nieznaczny spadek o 14 osób (2,06%), jest to niższa wartość niż średnia dla całej gminy, która wynosi 2,99%. Na tle innych sołectw w gminie, Międzywodzie ma większy

odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do całej populacji 15,59% (przy średniej gminnej 14,11%), ale niższy odsetek mieszkańców w wieku produkcyjnym, tj. 67,77% (gmina – 69,68%) oraz poprodukcyjnym – 16,64% (gmina – 20,92%).

Tab. 44. Liczba mieszkańców Międzywodzia w roku 2016

2016	
Ogółem	667
W tym kobiet	335
W tym mężczyzn	332
Liczba dzieci w wieku 0-6 lat	33
W wieku 0-17 lat	104
Osoby w wieku produkcyjnym	452
Wiek poprodukcyjny (60/65)	111

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Mieszkańcy Międzywodzia, częściej niż innych sołectw, korzystają z usług Ośrodka Pomocy Społecznej – 7,20 na 100 mieszkańców, gdzie wskaźnik dla całej gminy wynosi 5,40. Podobnie jest w przypadku pozostałych form korzystania z pomocy.

Tab. 45. Korzystanie z usług Pomocy Społecznej w sołectwie Międzywodzie

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	58	56	51	48
Liczba osób do 18 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	16	18	14	18
Liczba osób do 35 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	34	36	28	32
Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	17	16	17	18
Liczba osób zajmujących lokale socjalne	22	22	21	21
Liczba osób z problemem alkoholowym korzystająca z działalności GKPA	6	5	6	4
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń OPS	11	13	15	15
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu "niebieska karta"	4	0	2	2

W 2016 roku w Międzywodziu było zarejestrowanych 56 bezrobotnych, co daje wskaźnik 8,4 na 100 mieszkańców, co stanowi wartość wyższą niż w całej gminie (6,31).

Pod względem skali wykroczeń i przestępstw, sołectwo Międzywodzie ma niższe wskaźniki niż średnia gminna - przestępstwa: 1,55 na 100 m. przy 3,38 w gminie; wykroczenia: 0,56 na 100 m. przy 0,99 w gminie.

W Międzywodziu działają dwie organizacje pozarządowe.

Powierzchnia gminy Dziwnów obejmuje swoim obszarem 3 764 ha. Użytki rolne w całości znajdują się na terenie miejscowości Międzywodzie, Łukęcin i Dziwnówek, zajmując łącznie powierzchnię 623 ha (16,6% powierzchni gminy). Grunty, które są zabudowane i zurbanizowane zajmują w całej gminie powierzchnię 482 ha, z czego 290 ha przypada na miejscowości Międzywodzie, Łukęcin i Dziwnówek. Nieużytkowane grunty stanowią w gminie aż 523 ha, z czego 375 ha należy do miejscowości Międzywodzie, Łukęcin i Dziwnówek. Do miasta Dziwnów przynależy 148 ha nieużytków. Pozostałe tereny obejmują obszar o powierzchni 11 ha, w tym 9 ha w miejscowościach Międzywodzie, Łukęcin i Dziwnówek.

W miejscowości dominuje zabudowa skoncentrowana skupiająca przede wszystkim siedliska o charakterze turystycznym, w tym budynki jednorodzinne, wielorodzinne, pensjonaty, hotele i ośrodki wczasowe. W ostatnich latach rozwija się zabudowa jednorodzinna umiejscowiona blisko morza (domy, szeregowce, itp.) Dominantą przestrzenną miejscowości jest plaża i umiejscowione w jej otoczeniu ośrodki wczasowe, hotele, pensjonaty.

Elementami charakterystycznymi w miejscowości są:

- a) Kościół pw. Wniebowzięcia NMP
- b) Świetlica środowiskowa
- c) Klub Sportowy „Bałtyk Międzywodzie”
- d) Obiekt FREGATA w którym mieści się także Biblioteka
- e) Liczne pensjonaty, hotele i baza gastronomiczna
- f) Plac zabaw
- g) Boisko
- h) Zejścia na plażę

W Międzywodziu działalność rolnicza nie odgrywa znaczącej roli z uwagi na koncentrację gospodarki na sektorze turystyczno-rekreacyjnym.

Międzywodzie są liderem w gminie pod względem wskaźników gospodarczych, posiadają najwyższy wskaźnik osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców, tj. 33,6, przy 21,4 w gminie.

Według danych statystycznych, działalność prowadzona przez największą liczbę osób mieści się w kategorii „pozostałej działalności”, zajmują się nią według danych na rok 2014 – aż 172 podmioty. Z uwagi na turystyczny charakter Międzywodzia najwięcej osób zajmuje się usługami rekreacyjno-turystycznymi, usługami hotelarskimi i gastronomicznymi.

Problemem gospodarki Międzywodzia jest sezonowość usług turystyczno-rekreacyjnych i hotelarsko-gastronomicznych, w związku z czym uzależnione są one ściśle od pory roku..

Największe podmioty działające w sferze gospodarki w Międzywodziu to:

- Ośrodek Rehabilitacyjno - Wczasowy "Perła",
- Ośrodek rehabilitacyjno – wypoczynkowy „Rzemieślnik”.

W Międzywodziu nie funkcjonuje żaden ośrodek zdrowia. Mieszkańcy Międzywodzia w zakresie służby zdrowia mogą skorzystać placówek znajdujących się w Dziwnowie.

Istniejąca infrastruktura drogowa jest w dobrym stanie.

Międzywodzie przyłączone jest do sieci kanalizacyjnej. Ścieki kanalizacją odprowadzone są do oczyszczalni ścieków w Międzywodziu, która posiada wydajność 10 000 m³/d i zarządzana jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Dziwnowie (spółka komunalna). Oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna w Międzywodziu jest dość nowoczesna i oczyszcza ścieki z terenu całej Gminy Dziwnów. Oczyszczana woda odprowadzana jest do rzeki Lewińska Struga, a następnie do Zalewu Kamieńskiego.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Międzywodzia wynosi 7 700 mb (bez przesylu i przyłączy).

Elementem wymagającym remontu jest budynek obsługi technicznej oczyszczalni, który nie był wcześniej odnawiany. Sieć wodno-ściekowa w miejscowości Międzywodzie jest jedną z jej mocnych stron, działa poprawnie i wymaga niewielkiego wsparcia by w pełni zaspokajać wszelkie potrzeby mieszkańców i turystów.

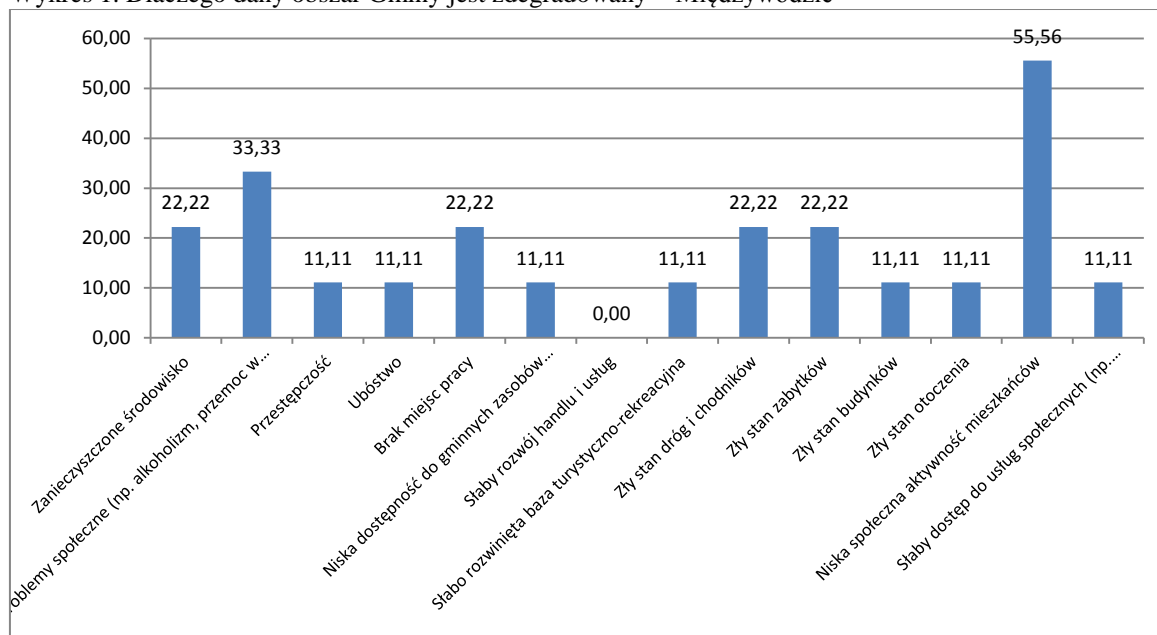
Wśród mocnych stron miejscowości wyróżnić należy jej nadmorskie położenie, urozmaicony krajobraz oraz przyjazny mikroklimat. Mocną stroną są także wysokie wskaźniki bezpieczeństwa publicznego.

pozytywnie należy ocenić sołectwo pod względem infrastruktury oraz sfery gospodarczej. Natomiast słabe strony w dużej mierze zdeterminowane są przez turystyczny charakter Międzywodzia, co wiąże się z występującym wysokim bezrobociem poza sezonem wakacyjnym, rynkiem pracy nie tworzącym stałych miejsc zatrudnienia. Szanse rozwoju miejscowości należy upatrywać poprzez wydłużenie sezonu turystycznego oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój inwestycji. Z kolei zagrożenia, jakie mogą opóźnić rozwój Międzywodzia związane są zarówno z brakiem zainteresowania osób młodych sprawami społecznymi, ich migracją do większych ośrodków oraz z dużymi potrzebami w zakresie pomocy społecznej.

W ramach badania, poproszono respondentów o wskazanie powodów, dla których dany obszar powinien zostać poddany rewitalizacji. Najważniejsze problemy zostały wyznaczone na obszarze każdego z obszarów zdegradowanych (Sołectwa Dziwna, Dziwnów Dolny i Międzywodzie). W

Międzywodziu mieszkańcy wskazywali przeważnie na problemy natury społecznej. Poniżej zaprezentowano najważniejsze problemy dla Międzywodziu:

Wykres 1. Dlaczego dany obszar Gminy jest zdegradowany – Międzywodzie

Źródło: Badanie własne, liczba respondentów z Międzywodziu -17.

3.1.1.2. SOŁECTWO DZIWNÓW DOLNY

W styczniu 2004 r. wieś Dziwnów (Sołectwa Dziwnów Dolny, Dziwnów Górny) i wieś Dziwna połączyły się w jedną miejscowość, której nadano prawa miejskie.

Sołectwo Dziwnów Dolny jest jednostką pomocniczą Gminy Dziwnów. Obszarem działania sołectwa Dziwnów Dolny jest część Miasta Dziwnów, stanowiąca część obrębu geodezyjnego Dziwnów o powierzchni ok. 150 ha, którego granice terytorialne stanowią:

- od strony północnej: Morze Bałtyckie,
- od strony wschodniej – granice obrębu geodezyjnego Dziwnów.
- od strony południowej – Jezioro Wrzosowskie i cieśnina Dziwna,
- od strony zachodniej – granica geodezyjna działki nr 367/5 położonej na wschód od ul. Mickiewicza 1 i dalej przez drogę stanowiącą część działki 239, aż do końca granicy geodezyjnej drogi wewnętrznej stanowiącej działkę nr 603/9.

Największą część powierzchni Dziwnowa zajmują grunty zabudowane i zurbanizowane. W Dziwnowie Dolnym brak jest użytków rolnych.

Sołectwo Dziwnów Dolny to jedna z najstarszych części miasta. Powstała niemal równoległe z kilkoma innymi rejonami dzisiejszego Dziwnowa, charakteryzując się dość interesującą zabudową. Prawdziwy boom w tym zakresie miał miejsce na początku XX wieku, kiedy to Dziwnów stał się popularnym miejscem letniego wypoczynku, a przy tym zaczął być postrzegany jako uzdrowisko. Obecny charakter tego miejsca, wykształtowany częściowo jeszcze przed II Wojną Światową, dość znacząco przeobraził się na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci. Obok istniejących (poniemieckich) budynków zaczęły powstawać nowe, w tym ośrodki wypoczynkowe i użyteczności publicznej. Co jednak istotne – z uwagi na ograniczenia terenowe (morze od północy, cieśnina Dziwna od południa), funkcjonująca tu przedsiębiorczość opiera się głównie na działalności związanej z turystyką (w 90% sezonową) w mniejszej lub średniej skali. Istniejące w tym obszarze większe zakłady przemysłowe, częściowo w latach 90', częściowo na początku XXI wieku (stocznia remontowa i zakład przetwórstwa rybnego) zostały przekształcone w mniejsze firmy, z nierzadko nowym przedmiotem działalności.

Oznacza to, że otoczenie gospodarcze opiera się głównie na okresie sezonu letniego, choć są miejsca, które prowadzą działalność całoroczną (głównie hotele, pensjonaty, kwatery prywatne). Nie jest ich jednak bardzo dużo. Coraz popularniejsze jest za to wydłużanie sezonu, który w części ośrodków zaczyna się w okresie kwietniowych świąt, kończy zaś w październiku.

Pod względem liczby mieszkańców w sołectwie, od 2012 roku nie obserwuje się istotnych zmian. Zanotowano nieznaczny spadek o 16 osób (3,28%), jest to wyższa wartość niż średnia dla całej gminy, która wynosi 2,99%. Na tle innych sołectw w gminie, sołectwo Dziwnów Dolny ma większy odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do całej populacji 14,62% (przy średniej gminnej 14,11%), podobnie w wieku produkcyjnym, tj. 70,34% (gmina – 69,68%) oraz poprodukcyjnym – 21,82% (gmina – 20,92%).

Tab. 46. Liczba mieszkańców sołectwa Dziwnów Dolny w roku 2016

	2016
Ogółem	472
Liczba dzieci w wieku 0-6 lat	17
W wieku 0-17 lat	69
Osoby w wieku produkcyjnym	332
Wiek poprodukcyjny (60/65)	103

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Mieszkańcy Dziwnowa Dolnego, częściej niż innych sołectw, korzystają z usług Ośrodka Pomocy Społecznej – 12,55 na 100 mieszkańców, gdzie wskaźnik dla całej gminy wynosi 5,40. Ale jest to zróżnicowane w zależności od formy korzystania z pomocy.

Tab. 47. Korzystanie z usług Pomocy Społecznej w sołectwie Dziwnów Dolny

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	82	65	62	61
Liczba osób do 18 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	21	15	16	19
Liczba osób do 35 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	43	32	30	31
Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	8	9	8	9
Liczba osób zajmujących lokale socjalne	17	17	17	18
Liczba osób z problemem alkoholowym korzystająca z działalności GKPA	4	1	2	2
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń OPS	22	21	20	22
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu "niebieska karta"	1	1	2	1

W 2016 roku w Dziwnowie Dolnym było zarejestrowanych 52 bezrobotnych, co daje wskaźnik 11,02 na 100 mieszkańców, co stanowi wartość wyższą niż w całej gminie (6,31).

Sołectwo ma wyższe wskaźniki niż średnia gminna pod względem przestępstw: 7,4 na 100 m. przy 3,38 w gminie; ale niższe w przypadku wykroczeń: 0,36 na 100 m. przy 0,99 w gminie. Poglobiona analiza wykazała, że zjawisko to ma charakter sezonowy i związane jest z dużym ruchem turystycznym na tym obszarze w sezonie letnim.

W sołectwie działa pięć organizacji pozarządowych.

Dziwnów Dolny pod względem wskaźników gospodarczych, posiada wysoki wskaźnik osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców, tj. 23,94, przy 21,4 w gminie.

Według danych statystycznych, działalność prowadzona przez największą liczbę osób mieści się w kategorii „pozostałej działalności”. Z uwagi na turystyczny charakter tego obszaru, najwięcej osób zajmuje się usługami rekreacyjno-turystycznymi, usługami hotelarskimi i gastronomicznymi.

Problemem całej gminy, w tym Dziwnowa Dolnego jest sezonowość usług turystyczno-rekreacyjnych i hotelarsko-gastronomicznych, w związku, z czym uzależnione są one od pory roku.

Sołectwo Dziwnów Dolny, z uwagi na położenie nad Morzem Bałtyckim, pełni w okresie wakacyjnym centrum rozrywkowe i kulturalne całej gminy. Posiada bardzo dobre zaplecze rekreacyjno-sportowe oraz wiele atrakcji turystycznych, które przyciągają turystów również poza okresem wakacyjnym.

Jednym z ulubionych miejsc turystów jest nowoczesna promenada, stanowiąca wizytówkę Dziwnowa. Wzdłuż promenady wybudowano 4 nowoczesne budynki z toaletami, a całości dopełnia estetyczne drewniane ogrodzenie.

Zdjęcie 2. Promenada w Dziwnowie

Źródło: www.polskaniezwykla.pl

Mieszkańcy Dziwnowa Dolnego w zakresie służby zdrowia mogą skorzystać z wybudowanej w 2012 r. Przychodni Zdrowia, która obsługiwana jest przez Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Partnermed.

Okresowo, najczęściej w ramach Funduszu Zdrowia przyjmują lekarze określonych specjalności, np.: ortopeda, dermatolog, ginekolog, itp.

Przez sołectwo Dziwnów Dolny przebiega po całej długości droga nr 102.

Większość dróg posiada klasę A. Na terenie gminy tworzona jest sieć ścieżek rowerowych. Najbliższa stacja kolejowa (towarowo – osobowa) znajduje się w Kamieniu Pomorskim, oddalonym od Dziwnowa o 14 km, co jest dużym utrudnieniem dla przyjeżdżających turystów.

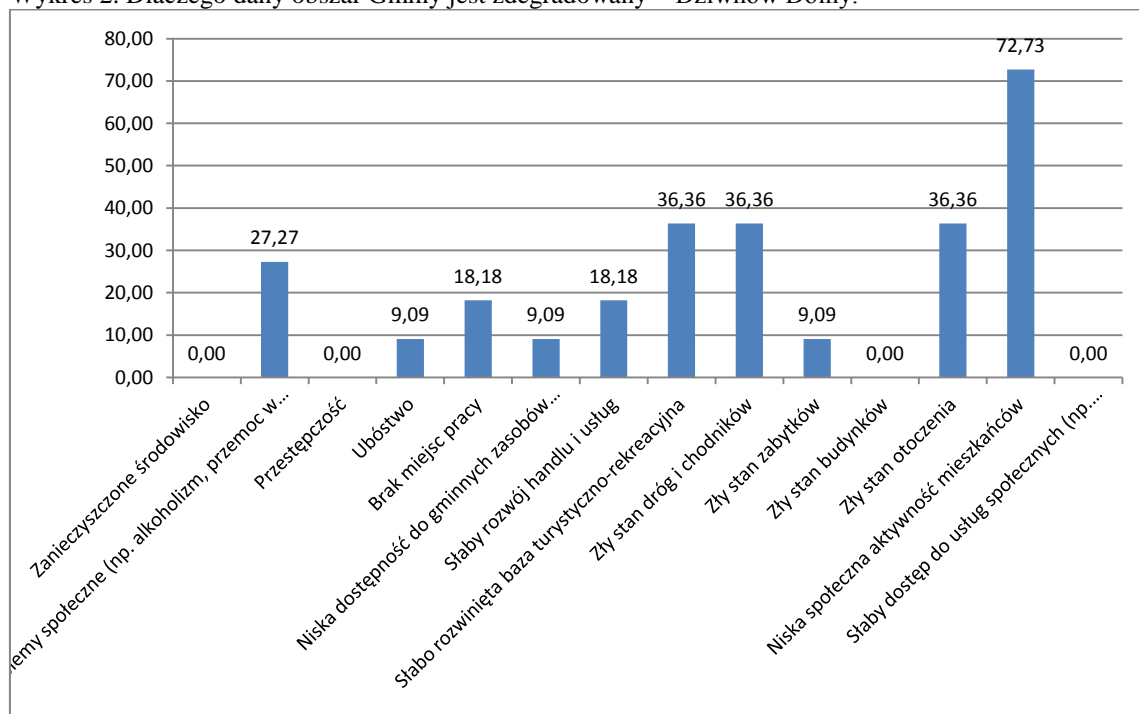
Wśród mocnych stron sołectwa Dziwnów Dolny wyróżnić należy jego nadmorskie położenie, urozmaicony krajobraz oraz przyjazny mikroklimat. Pozytywnie należy ocenić sołectwo pod względem infrastruktury oraz sfery gospodarczej. Natomiast słabe strony w dużej mierze zdeterminowane są przez turystyczny charakter Dziwnowa, co wiąże się z występującym wysokim bezrobociem poza sezonem wakacyjnym. Szanse rozwoju miejscowości należy upatrywać poprzez wydłużenie sezonu turystycznego oraz pozyskiwanie środków zewnętrznych na rozwój inwestycji. Z kolei zagrożenia, jakie mogą opóźnić rozwój Dziwnowa związane są zarówno z brakiem zainteresowania osób młodych sprawami społecznymi oraz z czynnikami powodującymi stopniowe

zanieczyszczanie środowiska naturalnego. Dziwnów Dolny z racji gęstej zabudowy i terenami rekreacyjnymi osiągnął już niemalże maksimum możliwości zabudowy, a co za tym idzie jego rozwój może opierać się jedynie na bazie istniejących już zabudowań, poprzez ich unowocześnianie.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze problemy dla sołectwa Dziwnów Dolny, wskazane przez respondentów, dominująca jest niska społeczna aktywność mieszkańców oraz krytyka otoczenia:

Wykres 2. Dlaczego dany obszar Gminy jest zdegradowany – Dziwnów Dolny.

Źródło: Badanie własne, liczba respondentów z sołectwa Dziwnów Dolny – 15.

3.1.1.3. SOŁECTWO DZIWNÓW DZIWNA

Sołectwo Dziwna jest jednostką pomocniczą Gminy Dziwnów. Obszarem działania sołectwa Dziwna jest część Miasta Dziwnów, stanowiąca część obrębu geodezyjnego Dziwnów o powierzchni ok. 151 ha, którego granice terytorialne stanowią:

- od strony północnej: cieśnina Dziwna granicząca z Morzem Bałtyckim od zachodu i Jeziorem Wrzosowskim od wschodu;
- od strony południowej – granice terytorialne Miasta Dziwnów.

Osiedle Dziwna to jedna z najmłodszych dzielnic Dziwnowa (weszła w skład miasta w 2003 roku, będąc do tej pory samodzielnym osiedlem). Na przełomie XIX i XX wieku zamieszkiwana przez niewielką grupę mieszkańców, znacząco zyskiwać na znaczeniu zaczęła w połowie lat 30' XX

wieku. Wszystko za sprawą budowy kompleksu koszarowego, który powstawał tu z dość rozbudowaną (jak na owe czasy) infrastrukturą, a także koniecznym do jego funkcjonowania otoczeniem (budynki gospodarcze, drogi dojazdowe, sieć wodociągowa).

Obszar sołectwa pełnił funkcje wojskowe jeszcze w czasach II wojny światowej. Hitlerowskie Luftwaffe i Kriegsmarine na cyplu Dievenow- West wybudowały koszary, lotnisko, hangary samolotowe, lądowiska hydroplanów, bazę paliwową oraz port dla kutrów i barek. W głębi cypla wybudowano unikatowe zatapialne lotnisko, które po uruchomieniu przepompowni w ciągu kilku godzin zalewała woda Zalewu. Było to jedno z kluczowych lotnisk Luftwaffe na Pomorzu.

Po zakończeniu II Wojny Światowej koszary zostały przejęte przez Wojsko Polskie, przy czym znacząca część obecnej dzielnicy Dziwna została wyłączona ze swobodnego dostępu osób postronnych. W miarę rozwoju lokalnego garnizonu, zaczęły powstawać w otoczeniu koszar budynki mieszkalne (bloki wielorodzinne) z przeznaczeniem dla kadry i personelu funkcjonującej tu jednostki. Rozbudowywane przez lata osiedle było dozorowane, a możliwość poruszania się po jego terenie, należała tylko do zameldowanych tu mieszkańców (rodzin służących tu żołnierzy).

Teren wojskowy przestał być terenem zamkniętym w latach 60- tych XX wieku. Obszar pełnił funkcję osiedla wojskowego i pozostawał we władaniu Ministerstwa Obrony Narodowej. W budynkach wielorodzinnych znajdowały się mieszkania pracowników wojskowych i ich rodzin. Na obszarze funkcjonowała piekarnia wojskowa (obecnie Dziwna 11, dz. 854/50), kotłownia wojskowe ogrzewające budynki mieszkalne, sklep wojskowy, kantyna wojskowa, gdzie toczyło się życie towarzyskie, ale również wypożyczalnia rowerów i sprzętu sportowego (obecnie Dziwna 2, dz. 854/52). Budynki oraz grunty najpierw oddane były w użyczenie organizacjom społecznym. Stowarzyszenie Na Rzecz Kultury i Edukacji w budynku wojskowym zorganizowało Liceum Społeczne, natomiast Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym zorganizowało ośrodek hipoterapii. Gmina jako pierwsza otrzymała teren po byłej oczyszczalni wojskowej (obecnie znajdują się tu lokale socjalne). Pozostałe grunty i budynki były sukcesywnie sprzedawane przez Agencję Mienia Wojskowego.

Jeszcze przed przemianami ustrojowymi w roku 1989 (mniej więcej na pierwszej połowie lat 80'), obszar garnizonu (w związku ze zmianami w Wojsku Polskim) został zmniejszony bezpośrednio do obrębu koszar, zaś powstałe w jego otoczeniu osiedle, zostało całkowicie otwarte. Osiedlać się tutaj mógł każdy, bez względu na profesję. Funkcjonujący pod nazwą Osiedla Dziwna rejon (dawne Osiedle Wojskowe) charakteryzował się wówczas (z niewielkimi zmianami jest tak do dzisiaj) słabo rozwiniętym zapleczem gospodarczym i społecznym. W czasach przed 1989 rokiem, poza budynkami mieszkalnymi (z wyjątkiem jednego nowego pawilonu) nie powstawały tutaj żadne inne obiekty, poza tymi, które udało się zaadoptować po okresie wojny. Nie powstał żaden park ani

skwer wypoczynkowy dla mieszkańców. Sytuację odmienił nieco wybudowany kilka lat temu Kompleks Boisk „Orlik” (dwa boiska z nawierzchnią sztuczną, pomieszczenie socjalne) wraz ze skate- parkiem o powierzchni 800 m².), który choć gromadzi dzieci z całego miasta, jest niewystarczający dla zaspokojenia potrzeb lokalnej społeczności. Także drogi, zbudowane jeszcze w latach 30’ XX wieku doczekały się remontu (choć nie wszystkich odcinków) dopiero w ciągu ostatniego 10-lecia. Gmina wykonała już szereg inwestycji niezbędnych dla funkcjonowania osiedla. Wybudowano kanalizację, przepompownię i wodociągi, sieć gazową. Wśród przeprowadzonych na obszarze inwestycji wyróżnić należy przedsięwzięcia podnoszące efektywność energetyczną budynków. Inwestycje te zostały przeprowadzone ze względu na wiek budynków. W latach, kiedy powstawały nie było żadnych wymogów prawnych ani technologii, które pozwalałyby na racjonalne zużycie energii, w związku z tym budynki na obszarze powojkowym charakteryzowały się dużymi stratami ciepła. W wyniku prac termomodernizacyjnych ponad 10 lat temu przeprowadzono modernizację ok. 15 budynków (docieplenie ścian oraz wymiana okien), zarówno mieszkalnych jak i użyteczności publicznej.

To zmiany, bardzo ważne, nie zmieniają jednak zasadniczo obrazu dzielnicy, która będąc jedną z większych w Dziwnowie (i całej gminie), jest najslabiej rozwiniętą w zakresie przedsiębiorczości. Sfera społeczna, z racji braku miejsc sprzyjających kontaktowi mieszkańców, w zasadzie nie istnieje. Dodając do tego tzw. spory rozrzut budynków oraz wciąż liczne przestrzenie wolne od zabudowy (a stanowiące jednocześnie idealne miejsce na powstanie obiektów z przeznaczeniem kulturalnym lub wypoczynkowym) trudno liczyć na integrację mieszkańców czy przyciągnięcie w to miejsce inwestorów lub przedsiębiorców. Osiedle Dziwna jest bez wątpienia miejscem z potencjałem, jednak lata obecności pod kuratelą wojska hamowały jego naturalny rozwój. Nie sprzyjały również, przy dość dużej rotacji służących tu żołnierzy, na wywiązanie się trwalszych więzi, za którymi mogłaby pójść odpowiedzialność za swoje najbliższe otoczenie.

Pod względem liczby mieszkańców w sołectwie, od 2012 roku nie obserwuje się istotnych zmian. Zanotowano nieznaczny spadek o 13 osób (1,6%), jest to niższa wartość niż średnia dla całej gminy, która wynosi 2,99%. Na tle innych sołectw w gminie, sołectwo Dziwnów Dziwna ma największy odsetek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do całej populacji 17,17% (przy średniej gminnej 14,11%), podobnie w wieku produkcyjnym, tj. 79,2% (gmina – 69,68%). Pod względem mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, w sołectwie Dziwna, wskaźnik jest jeden z najniższych w gminie– 15,91% (gmina – 20,92%). Świadczy to o największym potencjale rozwojowym w gminie, z drugiej strony zaś, powoduje konieczność utrzymania tendencji i wsparcia ukierunkowanego na młodsze i aktywne grupy mieszkańców.

Tab. 48. Liczba mieszkańców sołectwa Dziwnów Dziwna w roku 2016

2016	
Ogółem	798
Liczba dzieci w wieku 0-6 lat	40
W wieku 0-17 lat	137
Osoby w wieku produkcyjnym	632
Wiek poprodukcyjny (60/65)	127

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Mieszkańcy sołectwa Dziwnów Dziwna, rzadziej niż innych sołectw, korzystają z usług Ośrodka Pomocy Społecznej – 2,20 na 100 mieszkańców, gdzie wskaźnik dla całej gminy wynosi 5,40. Ale jest to zróżnicowane w zależności od formy korzystania z pomocy, gdyż wskaźnik w przypadku pobierania zasiłków pielęgnacyjnych, wskaźnik jest wyższy niż w gminie. Cechą charakterystyczną sołectwa jest także duża liczba mieszkań socjalnych i komunalnych, co wpływa na problemy związane z utrzymaniem bazy lokalowej. Wskaźnik liczby osób zajmujących lokale socjalne na 100 mieszkańców jest właśnie najwyższy w sołectwie Dziwna. Obecność mieszkań socjalnych, wymaga podjęcia działań w celu zwiększenia integracji społecznej i minimalizowania objawów patologii. Szczególnie istotne jest wsparcie dzieci i młodzieży i zapewnienie im możliwości do podejmowania aktywności sportowej i kulturalnej.

Tab. 49. Korzystanie z usług Pomocy Społecznej w sołectwie Dziwnów Dziwna

	2012	2013	2014	2015
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	38	33	27	17
Liczba osób do 18 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	19	18	19	8
Liczba osób do 35 roku życia korzystających z zasiłków opieki społecznej	26	21	23	9
Liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny	18	18	19	16
Liczba osób zajmujących lokale socjalne	35	35	37	37
Liczba osób z problemem alkoholowym korzystająca z działalności GKPA	3	3	2	2
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń OPS	8	8	12	7
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu "niebieska karta"	0	1	0	0

Źródło: Urząd Miejski w Dziwnowie

Średnia z lat 2015 i 2016 dotycząca zarejestrowanych osób bezrobotnych w sołectwie Dziwna, wyniosła 56 osób, co daje wskaźnik 7,12 na 100 mieszkańców, co stanowi wartość wyższą niż w całej gminie (6,22).

Dziwnów Dziwna ma niższe wskaźniki niż średnia gminna pod względem przestępstw i wykroczeń: 3,74 na 100 m. przy 5,99 w gminie; ale pogłębiona analiza wykazała, że zjawisko to ma

charakter sezonowy na pozostałych obszarach i związane jest z dużym ruchem turystycznym na tym obszarze w sezonie letnim.

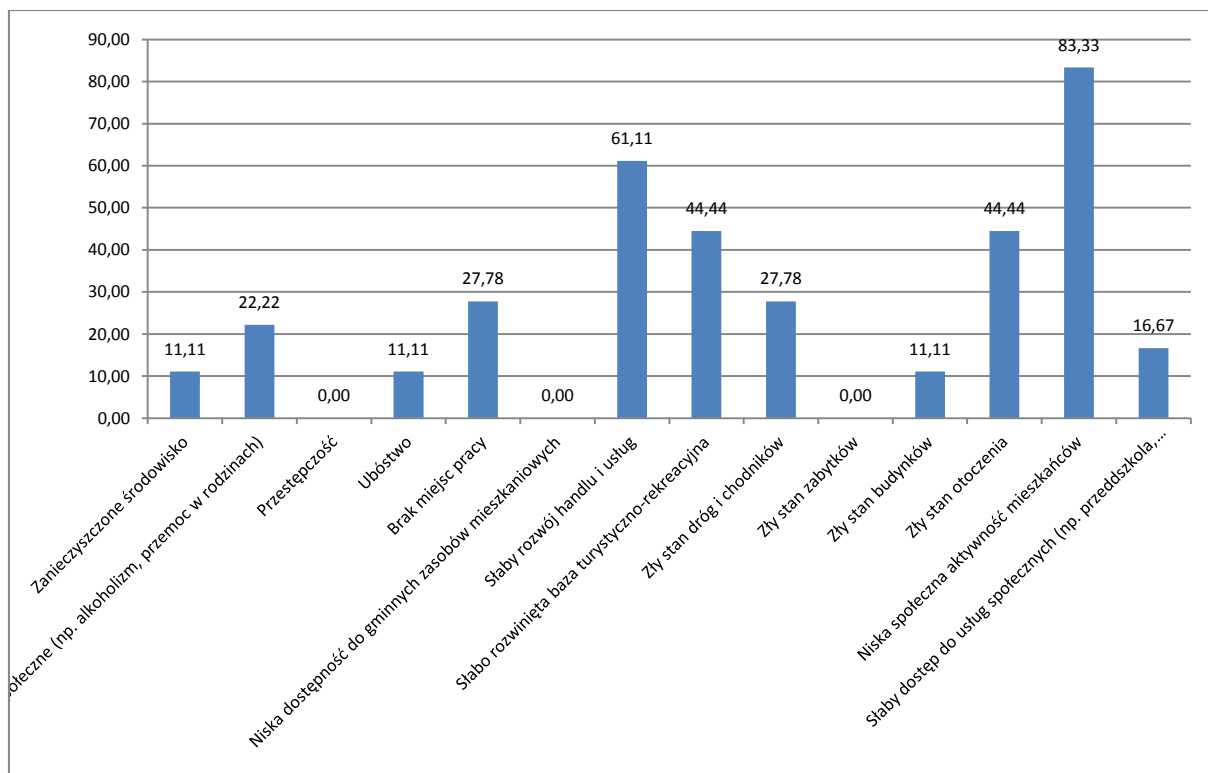
W sołectwie działają cztery organizacje pozarządowe.

Dziwnów Dziwna pod względem wskaźników gospodarczych, posiada najniższy wskaźnik osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 mieszkańców, tj. 8,52, przy 21,4 w gminie.

Wśród mocnych stron sołectwa Dziwnów Dziwna wyróżnić należy pozytywne trendy demograficzne oraz potencjał pod względem nowych terenów do zabudowy, co jest bardzo istotne z punktu widzenia zmniejszających się możliwości inwestycji w pasie nadmorskim. Natomiast słabe strony w dużej mierze zdeterminowane są przez długoletni wojskowy charakter tej części Dziwnowa, co wiąże się z niską przedsiębiorczością mieszkańców, gdyż ten obszar nigdy nie pełnił funkcji stricte turystycznej. Szanse rozwoju miejscowości należy upatrywać poprzez uzbrojenie i udostępnienie pod inwestycję nowych atrakcyjnych terenów, co może wpłynąć na aktywizację przedsiębiorczości mieszkańców i pojawienie się stabilnych miejsc pracy, co związane jest ze zmianą formy przeznaczenia nowych inwestycji turystycznych, z sezonowego na całoroczny. Z kolei zagrożenia, jakie mogą opóźnić rozwój sołectwa związane są z gorszym stanem infrastruktury oraz niską aktywnością społeczną mieszkańców.

Poniżej zaprezentowano najważniejsze problemy dla sołectwa Dziwna, wskazane przez respondentów:

Wykres 3. Dlaczego dany obszar Gminy jest zdegradowany – Sołectwo Dziwna

Źródło: Badanie własne, liczba respondentów z sołectwa Dziwnów Dziwna – 20.

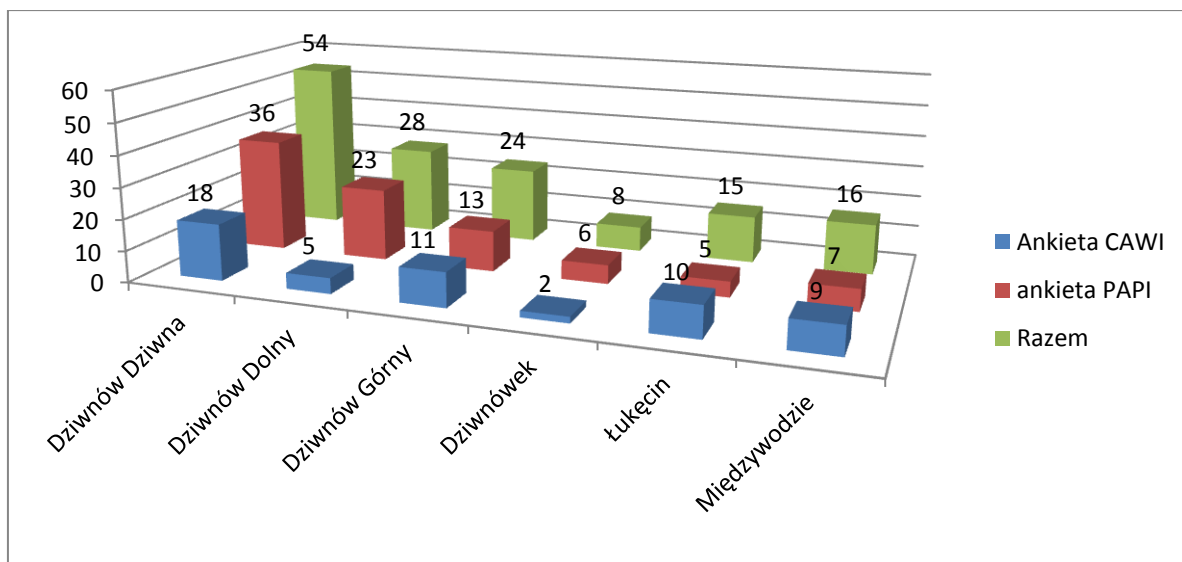
3.2. OBSZAR REWITALIZACJI

Program rewitalizacji ma być dokumentem funkcjonalnym, dającym możliwość jego kolejnych modyfikacji w zależności od możliwości finansowych i organizacyjnych zarówno gminy jak i partnerów zewnętrznych.

Dlatego założono, iż rewitalizacja powinna objąć obszar skoncentrowany. Tam w pierwszej kolejności powinny zostać zlokalizowane inwestycje zmierzające do poprawy sytuacji na obszarach zdegradowanych. W efekcie wskazano obszary kryzysowe, dla których zasadne jest rozpoczęcie procesu rewitalizacji. W ramach odbytych warsztatów, spotkań z mieszkańcami, spacerów studyjnych, przeprowadzonych badań ankietowych oraz wywiadów indywidualnych i grupowych otrzymano dane, które potwierdzają wnioski z analizy danych zastanych, co do obszaru zdegradowanego.

W ramach badania, w którym zapytano 145 mieszkańców Miasta i Gminy Dziwnów, o to jaki obszar Gminy jest ich zdaniem zdegradowany i powinien być poddany procesowi rewitalizacji, respondenci wskazali Sołectwo Dziwna.

Wykres 4. Jaki obszar Gminy jest zdegradowany i powinien być poddany procesowi rewitalizacji

Zgodnie z art. 10 ust. 1 i 2 ustawy o rewitalizacji obszar rewitalizacji to „obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację (...). Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. W związku z art. 10 ww. ustawy wyznaczony został obszar, na którym występuje wysokie natężenie negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, a jednocześnie mający istotne znaczenie dla rozwoju gminy i planowane jest na nim przeprowadzenie działań rewitalizacyjnych. Po analizie wskaźników, jako obszar przeznaczony do rewitalizacji zakwalifikowano sołectwo Dziwna, o powierzchni 86,23 ha, zamieszkiwane przez 798 osób, które w wyniku dodatkowej gradacji osiągnęło najbardziej niekorzystne wskaźniki społeczne.

Sołectwo Międzywodzie, pomimo negatywnych wskaźników społecznych, w szczególności licznie osób korzystających z pomocy społecznej, plasuje się najwyżej pod względem sfery gospodarczej, ponadto infrastruktura na tym obszarze nie wymaga pilnych inwestycji.

Sołectwo Dziwnów Dolny, również cechuje wysoki odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej, jednak z drugiej strony nie występują tam problemy gospodarcze. Ponadto obszar sołectwa jest corocznie doinwestowany poprzez budowę nowych atrakcji turystycznych, co podnosi walory estetyczne sołectwa.

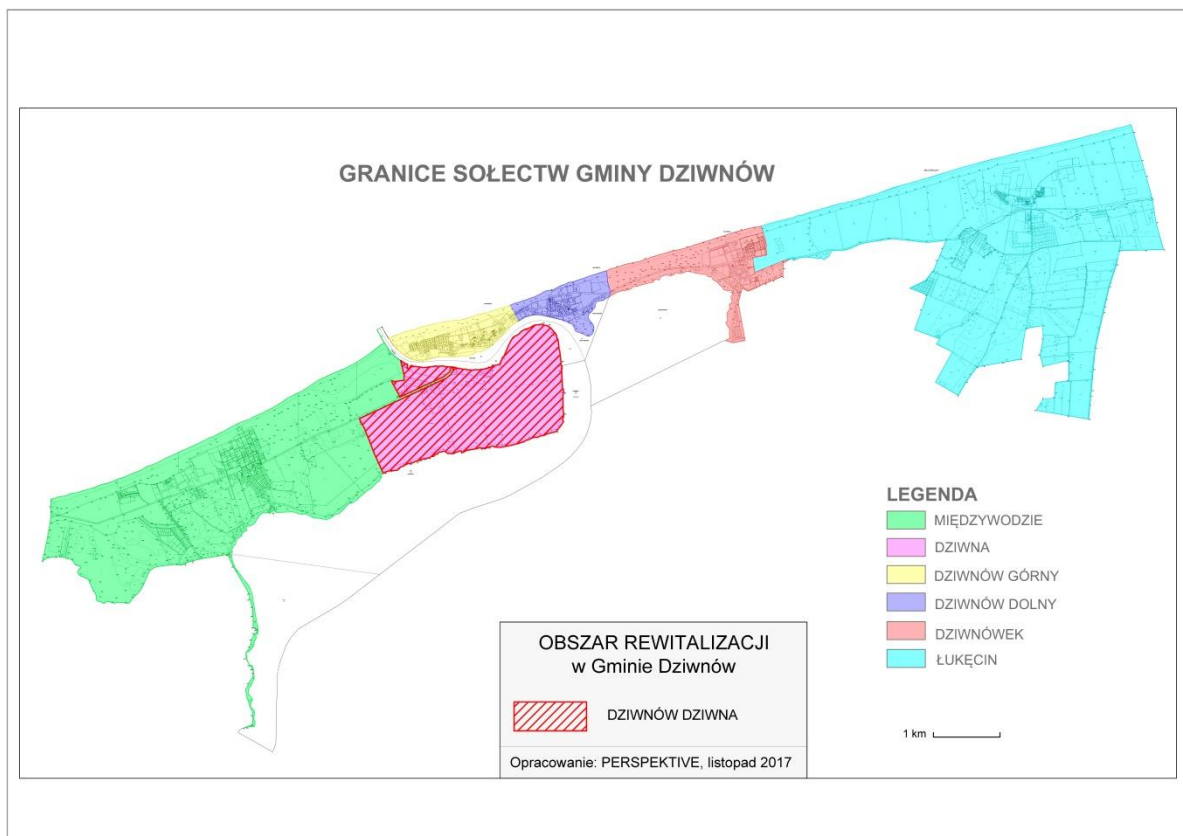
Na terenie sołectwa Dziwna, oprócz problemów społecznych, zaobserwowano szczególnie nasilone problemy w sferze gospodarczej oraz przestrzennej. Znajduje się tam ponadto jednostka wojskowa oraz tereny powojkowe, które stanowią duży potencjał rozwojowy dla tego obszaru. Sołectwo wykazuje również największy potencjał pod względem mieszkańców, gdyż przeważają

osoby w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, dla których jednak nie stworzono do tej pory zadowalającej oferty obiektów o charakterze sportowo-rekreacyjnym i kulturalnym. Teren powojсковy nie był obiektem zainteresowania inwestorów, ze względu na braki infrastrukturalne i jego oddalenie od obecnego centrum miasta Dziwnów. Inwestycje z ostatnich lat w samym mieście, polegające na wybudowaniu Mariny oraz promocji sportów wodnych wykorzystujących zarówno wody zalewu jak i morskie, uczyniły tereny sołectwa Dziwna bardziej atrakcyjnymi dla inwestorów. Ponadto Agencja Mienia Wojskowego rozpoczęła sprzedaż nieruchomości na potrzeby mieszkaniowe, jak i usługowe.

Obszar rewitalizacji stanowi 2,29% powierzchni gminy Dziwnów, a mieszkańcy sołectwa stanowią 20,82% mieszkańców gminy. Wyznaczony w taki sposób obszar rewitalizacji obejmuje wszystkich mieszkańców danego sołectwa – są to obszary zamieszkiwane przez ludność, do której będą kierowane działania z zakresu rewitalizacji, na tych terenach znajduje się baza infrastrukturalna, w której te działania będą realizowane, na tych terenach będą realizowane projekty inwestycje w ramach rewitalizacji, na tych terenach znajduje się układ drogowy służący fizycznej integracji i komunikacji. Są to tereny, na których będzie się odbywała rzeczywista rewitalizacja. Wskazane powyżej działanie jest zgodne z wytycznymi regionalnymi, czyli „Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020”. W dokumencie tym w rozdziale dotyczącym wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w punkcie 3 zapisano: „Co do zasady obszary rewitalizacji wyznaczane winny być na terenie jednostek osadniczych (miast, wsi, przysiółków, kolonii).”

Mapa 5. Obszar rewitalizacji w Gminie Dziwnów

3.3. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI ORAZ SKALA I CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

W ramach pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji zorganizowano dwa spotkania z mieszkańcami oraz festyn rodzinny. Ponadto przeprowadzono spotkania z władzami gminy, radnymi, przedsiębiorcami, przedstawicielami organizacji pozarządowych, urzędnikami i kierownikami gminnych jednostek organizacyjnych.

W przeprowadzonych badaniach jakościowych, dodatkowo stwierdzono następujące problemy i niedobory na terenie Sołectwa Dziwna:

Problemy społeczne

Na podstawie analizy danych oraz dokumentów można wskazać, że podstawowe problemy mieszkańców sołectwa Dziwna dotyczą sfery społecznej, a w szczególności wysokiego bezrobocia poza sezonem letnim oraz problemy z integracją społeczną i wykorzystaniem potencjału turystycznego. Okres od października do maja jest bardzo trudny dla części tutejszej społeczności. Powoduje nasilenie się dotychczasowych problemów oraz pojawianie się nowych problemów zarówno wśród podopiecznych OPS, jak i rodzin dotychczas niekorzystających lub korzystających sporadycznie z pomocy społecznej. Część rodzin z powodu bezrobocia nie posiada środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, stąd korzystanie m.in. z

dożywiania. W wielu przypadkach występuje niezaradność życiowa, co wiąże się z zaniedbaniami w obowiązkach domowych i w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do dzieci. Długotrwała sytuacja pozostawania bez pracy wpływa negatywnie na poczucie własnej wartości człowieka. Stres i utrata stabilizacji często powodują niemożność podejmowania racjonalnych decyzji. Pojawia się apatia, zniechęcenie, agresywna reakcja wobec otoczenia, rodziny, instytucji.

Do pozostałych zdiagnozowanych problemów należą:

- duże ryzyko utraty źródeł utrzymania, wynikające z wahań rynku turystycznego,
- zjawisko ubożenia rodzin,
- malejąca liczba ludności mieszkającej w mieście,
- zagrożenie wzrostu poziomu bezdomności spowodowane wzrastającymi kosztami utrzymania mieszkań oraz trudnościami w regulowaniu opłat czynszowych za mieszkania,
- wzrost liczby rodzin charakteryzujących się wyuczoną bezradnością opiekuńczo – wychowawczą,
- zróżnicowanie socjalne grup społecznych,
- niedostateczna, w stosunku do potrzeb liczba mieszkań socjalnych,
- występowanie na terenie sołectwa wielu obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz obszarów niebezpiecznych,
- brak ogólnodostępnego „miejsca spotkań” dla zaspokojenia potrzeb kulturalnych.

Problemy środowiskowe, techniczne i przestrzenno-funkcjonalne

Do najistotniejszych problemów sołectwa Dziwna związanych z zagospodarowaniem przestrzennym należą:

- ryzyko degradacji terenów powojkowych z powodu złego stanu technicznego zabudowy mieszkalnej oraz niezagospodarowania terenów powojkowych,
- powolna dekapitalizacja terenów mieszkaniowych,
- stan budynków mieszkalnych wymagających remontu i termomodernizacji,
- brak wystarczającej liczby mieszkań socjalnych i tanich mieszkań czynszowych,

- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych,
- bariery architektoniczne dla osób niepełnosprawnych,
- brak zagospodarowania turystycznego terenów Sołectwa Dziwna,
- wymagający remontu stan techniczny infrastruktury drogowej,
- niezagospodarowane przestrzenie publiczne,
- niezadawalający stan techniczny dostępnych w chwili obecnej obiektów sportowo-rekreacyjnych,
- niewystarczająca liczba obiektów o charakterze sportowo- rekreacyjnym,
- brak zainteresowania obszarem powojkowym ze strony inwestorów.

Problemy gospodarcze

- niedostatecznie rozwinięty sektor turystyczny na terenie Sołectwa Dziwna, które nie posiada bezpośredniego dostępu do Morza, przez co nie jest wykorzystany w pełni potencjał turystyczny gminy. Trudności w rozwijaniu turystyki powoduje m.in. brak nowych terenów inwestycyjnych,
- mała aktywność gospodarcza mieszkańców Sołectwa Dziwna – nie wykorzystane w pełni zasoby endogeniczne,
- niedostatek kapitału inwestycyjnego – brak inwestorów strategicznych.

3.4. ANALIZA POTENCJAŁÓW LOKALNYCH

Ważnym elementem pogłębionej diagnozy jest również określenie lokalnych potencjałów, które można wykorzystać do przewyciężenia stanu kryzysowego na danym obszarze. Bez takiego podejścia nie ma szans na powodzenie procesu rewitalizacji oraz na trwałą i realną poprawę jakości i warunków życia społeczności lokalnej. Zidentyfikowane potencjały lokalne w podziale na podobszary przeznaczone do rewitalizacji zidentyfikowane zostały za pomocą analizy SWOT, przeprowadzonej wspólnie z interesariuszami.

Zakres analizy obejmuje uwarunkowania naturalne oraz antropologiczne, czyli związane z działaniami człowieka. Analizie podlegają w szczególności:

- Stan środowiska oraz zasobów naturalnych i ich wykorzystania w ramach gospodarki,

- Zasoby ludzkie, w tym zjawiska i prognozy demograficzne, sytuacja zawodowa i ekonomiczna, stan bezrobocia,
- Warunki życia mieszkańców, w tym elementy infrastruktury społecznej i technicznej,
- Życie gospodarcze, w tym branże wiodące, wielkość podmiotów, perspektywy rozwojowe,
- Sytuacja rozwojowa, w tym otwarcie na zewnątrz, czyli współpraca z innymi podobnymi gminami i zagranicą.

Rozwój obszaru objętego rewitalizacją powinien opierać się głównie na silnych stronach oraz szansach rozwojowych – stanowiących fundament rozwoju gminy oraz na wzmocnieniu słabych stron i ograniczeniu zagrożeń.

Przedstawiona poniżej analiza dotyczy sytuacji, w jakiej znajduje się obecnie sołectwo Dziwna i pozwala sformułować koncepcje rozwoju ekonomicznego.

Syntezą poszczególnych obszarów życia społeczno- gospodarczego miejscowości jest analiza mocnych i słabych stron (czynników wewnętrznych, na które społeczność lokalna ma wpływ) oraz szans i zagrożeń (czynników zewnętrznych umiejscowionych w bliższym i dalszym otoczeniu), która została opracowana w oparciu o wiedzę na temat aktualnego stanu i potrzebach danego obszaru. Analiza została sporządzona według poniższej metodologii:

Analiza SWOT sfery przestrzennej

SFERA PRZESTRZENNA, ŚRODOWISKOWA i TECHNICZNA		
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	MOCNE STRONY	SZANSE
	<ul style="list-style-type: none"> • dobre połączenia komunikacyjne sołectwa Dziwna z terenami nadmorskimi • duże powierzchnie terenu (powojkowe) wolne od zabudowy (rezerwy terenowe) dające możliwość korekty układu przestrzennego • duże obszary terenów zielonych • przestrzeń dla tworzenia warunków dla rekreacji, wypoczynku • korzystny mikroklimat • urozmaicony krajobraz naturalny (rzeka Dziwna, ujście Dziwny, lasy) • przygotowany Plan zagospodarowania przestrzennego obejmujący obszar sołectwa Dziwna 	<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie jakości przestrzeni turystycznej i rekreacyjnej na terenie sołectwa Dziwna • utworzenie strefy uzdrowiskowej • zagospodarowanie terenów zielonych • duży popyt na ofertę nadmorskiego wypoczynku
NEGATYWNE	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt powolny proces renowacji budynków, • wciąż są obszary wymagające poprawy stanu technicznego dróg i chodników, • niewystarczająca ilość miejsc parkingowych, • zły stan techniczny elewacji zabudowy obszaru rewitalizowanego • brak dogodnych powiązań przestrzeni miejskiej z terenami otwartymi • zdegradowana tkanka urbanistyczna (w tym mieszkaniowa, publiczna) oraz brak w wielu obszarach przestrzeni publicznej dzieł plastycznych o znaczeniu symbolicznym (rzeźby, pomniki – rozpoznawalne wizytówki) • brak kapitału wewnętrznego na rewitalizację zespołów zabudowy mieszkaniowej, specjalnej i turystycznej • obecność jednostki wojskowej na terenie sołectwa może ograniczać rozwój wokół terenu wojskowego 	<ul style="list-style-type: none"> • dalsza degradacja zasobów mieszkaniowych • wzrost natężenia ruchu na drogach dojazdowych i w ruchu przejazdowym • bliskie sąsiedztwo strefy przygranicznej niemieckich landów wschodnich o ciągle niskim potencjale gospodarczym i narastających problemów społecznych • zanieczyszczenie środowiska spowodowane korzystaniem z ogrzewania na paliwo stałe • degradacja terenów zielonych • zwiększenie się liczby samochodów, co wpływa na problemy komunikacyjne i pogorszenie jakości powietrza oraz hałas • duże natężenie ruchu w sezonie letnim

Analiza SWOT sfery gospodarczej

SFERA GOSPODARCZA		
	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
POZYTYWNE	<i>MOCNE STRONY</i>	<i>SZANSE</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • położenie nad Zalewem, rzeką i w bliskiej odległości do Morza • Atrakcyjne tereny powojkowe jako potencjalne tereny inwestycyjne, • rozwinięta infrastruktura komunalna wokół obecnej zabudowy • przemyślana koncepcja rozwoju gminy znajdująca wyraz w wielu dokumentach planistycznych • potencjał pracowniczy (duża liczba mieszkańców pracuje w innych miejscowościach) • wysoki wskaźnik osób w wieku produkcyjnym • obecność stabilnego zakładu pracy, jakim jest jednostka wojskowa na terenie sołectwa zapewnia stały dochód. 	<ul style="list-style-type: none"> • ożywienie gospodarki w skali makro • rozwój bazy noclegowej oraz gastronomicznej • wzrost zainteresowania turystyką krajową • funkcjonowanie i rozwój branży morskiej • przedłużenie sezonu wczasowo- turystycznego • możliwość pozyskania środków zewnętrznych na inwestycje, w tym z funduszy europejskich • rosnąca atrakcyjność Regionu Bałtyckiego w zakresie turystyki biznesowej i morskiej • możliwość większego zatrudnienia w sektorze turystyczno- rekreacyjnym dzięki przeprowadzonymi inwestycjami • wzrost aktywności środowiska MSP po udostępnieniu nowych terenów pod zabudowę • aktywna branża turystyczna w gminie
	<i>SŁABE STRONY</i>	<i>ZAGROŻENIA</i>
NEGATYWNE	<ul style="list-style-type: none"> • wymagające inwestycji zaplecze socjalne i serwisowe dla form turystyki wykorzystujących akweny wodne na terenie Sołectwa Dziwna • słaba promocja oferty turystycznej na terenie sołectwa • istnienie zjawiska nierejestrowanych miejsc noclegowych • istnienie zjawiska nielegalnego zatrudnienia • krótki sezon turystyczno- wypoczynkowy i związany z tym powolny zwrot kapitału inwestycyjnego • sezonowość w wykorzystaniu obiektów • niewystarczająca ilość nowych terenów inwestycyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • kryzys gospodarczy i spadek poziomu inwestycji • spadek konsumpcji • zmniejszenie możliwości pozyskiwania dodatkowych środków na inwestycje • konkurencyjność i atrakcyjność innych terenów nadmorskich • duży napływ sezonowych zewnętrznych podmiotów gospodarczych w handlu i usługach • sezonowość rynku pracy • słabe połączenia komunikacyjne z miastami w Polsce i w Europie, • brak dywersyfikacji branż gospodarki,

Analiza SWOT sfery społecznej

SFERA SPOŁECZNA		
POZYTYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	<i>MOCNE STRONY</i>	<i>SZANSE</i>
	<ul style="list-style-type: none"> • Działania władz gminy w zakresie budowy mieszkań socjalnych i docelowych • Działania profilaktyczne i realizacja programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. • Funkcjonowanie klubów sportowych • Plac zabaw, skate park • potencjał demograficzny sołectwa (duża liczba młodych rodzin z dziećmi) • boisko piłkarskie na terenie sołectwa 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostęp do programów unijnych • Wspólna praca fachowców różnych dziedzin na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom • Istnienie systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej opieki • Wzrost świadomości społecznej w kwestii m.in. przemocy domowej, uzależnień i wychowywania dzieci w skali makro • Zwiększenie oferty w zakresie życia kulturalnego oraz sportu i rekreacji • Rozwijające się lokalne organizacje pozarządowe
NEGATYWNE	WEWNĘTRZNE	ZEWNĘTRZNE
	<ul style="list-style-type: none"> • Ubóstwo części mieszkańców gminy wynikające z bezrobocia, bezradności i patologii społecznych • Zjawisko ubożenia rodzin • Istniejące rozproszenia inicjatyw i brak koordynacji tematycznej • Brak „centrum kulturalnego” na terenie sołectwa, które może służyć integracji mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Spadek tempa wzrostu taniego budownictwa mieszkaniowego w kolejnych latach • Wzrost bezrobocia długotrwałego, zjawiska dziedziczenia bezrobocia oraz rozwój zjawiska wykluczenia społecznego • Odpływ młodych, wykwalifikowanych ludzi do większych miast/ za granicę • Występowanie zjawiska rozpadu więzi społecznych i zaniku kontroli społecznej oraz zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnień, zjawiska rozpadu więzi rodzinnych, bezrobocia, przemocy w rodzinie i ubóstwa • Istnienie zjawiska zmęczenia, bezsilności i bezradności społecznej • brak zainteresowania mieszkańców sprawami społecznymi i brak świadomości potrzeby rozwoju wśród mieszkańców

Wśród najważniejszych potencjałów sołectwa Dziwna wymienić należy:

- interesujące pod względem inwestycyjnym położenie i dostępność wolnych terenów pod zabudowę,
- największa spośród wszystkich sołectw gminy Dziwnów liczba osób w wieku produkcyjnym,
- przygotowany Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego obejmujący teren sołectwa Dziwna,
- mniejszy niż średnia w gminie udział osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.

Warunkiem dla rozwoju sołectwa jest zintegrowanie go z pozostałą częścią gminy pod względem wykorzystania potencjału turystycznego, co wpłynie pozytywnie na zmniejszenie problemów społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Mieszkańcy sołectwa Dziwna w trakcie spotkań i konsultacji wskazali najważniejsze dla nich kierunki, na których powinien koncentrować się program rewitalizacji:

- integracja osób zamieszkujących rewitalizowany obszar powojaskowy;
- Wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- Poprawa bezpieczeństwa na obszarze powojaskowym;
- Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości lokalnej;
- Poprawa stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych;
- Poprawa stanu infrastruktury sportowo- rekreacyjnej;
- Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej;
- Poprawa jakości środowiska naturalnego.

Wśród grup wymagających wsparcia wyszczególniono:

- osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, np.: ze względu na chorobę, wiek, niski poziom kwalifikacji, ubóstwo,
- osoby dotknięte problemem uzależnień (oraz ich rodziny),
- dzieci i młodzież narażone na wejście w świat przestępczości,
- osoby bezrobotne.

4. WIZJA STANU OBSZARU PO PRZEPROWADZENIU REWITALIZACJI

Wizja jest nieokreślonym w czasie i przestrzeni (choć odnosi się w tym przypadku do wyznaczonego do rewitalizacji obszaru gminy Dziwnów) spojrzeniem w przyszłość, jaką lokalna społeczność widzi dla siebie i określeniem miejsca, w którym chce żyć i pracować i z którym wiąże swoje nadzieje na realizację swoich życiowych planów i marzeń.

**TEREN SOŁECTWA DZIWNA TO MIEJSCE O DUŻYM POTENCJALE
ROZWOJOWYM, OTWARTY DLA INWESTORÓW, PRZYJAZNY DLA
PRZYRODY I MIESZKAŃCÓW.
MIEJSCE REKREACJI I WYPOCZYNKU DLA MIESZKAŃCÓW SOŁECTWA
DZIWNA ORAZ TURYSTÓW.**

Interwencja programu rewitalizacji ma doprowadzić w części zachodniej miasta do:

- Regeneracji społecznej zdegradowanych obszarów miasta poprzez budowę nowej jakości infrastruktury społecznej,
- podniesienia atrakcyjności zachodniej części miasta, jako miejsca do zamieszkania oraz prowadzenia aktywności gospodarczej i zawodowej, integrującego różne grupy mieszkańców.

Planowane działania są spójne z równoległymi programami planowanymi na obszarze miasta szczególnie dotyczącymi: działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego, tworzenie podstaw dla rozwoju współpracy z NGO, budowy systemu wsparcia rodzin zapobiegającego kryzysom rodzinnym oraz wzmacniającego w niej pozycję dziecka, rozbudowy infrastruktury technicznej gminy tworzenia warunków na rzecz zharmonizowania działań gospodarczych, przestrzennych i społecznych. Obszar interwencji w celach szczegółowych będzie obejmował min takie działania jak:

- system konsultacji dla przedsiębiorców,
- promocję integracji społecznej,
- inkubowanie działań pro przedsiębiorczych i aktywizujących zawodowo,
- budowa obiektu kulturalnego – miejsce integracji lokalnej społeczności,
- zagospodarowanie terenów powojkowych zgodnie z uchwalonym Miejscowym Planem Zagospodarowania przestrzennego.

Działania te umożliwią poprawę ładu przestrzennego zachodniej części miasta Dziwnów, zwiększenie zainteresowanie obszarem powojkowym ze strony potencjalnych inwestorów, ułatwią stworzenie nowych miejsc pracy a tym samym przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Opracowany Program Rewitalizacji wpłynie na ewentualne zmiany w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i WPF Gminy. Będzie on istotnym wzmocnieniem planów inwestycyjnych wynikających ze Strategii Rozwoju Gminy. Na podstawie przygotowanego Programu zostaną złożone przez gminę wnioski o dofinansowanie, m.in. w ramach priorytetu 9.3. Przyznanie dofinansowania umożliwi realizację zaplanowanych projektów, mających na celu rewitalizację obszarów zdegradowanych. Sam program będzie przedstawiać strategię rewitalizacji obszarów zdegradowanych w szerszej perspektywie czasowej.

Inwestycje „twarde”, zrealizowane w ramach realizacji programu będą uwzględniały konieczność ich utrzymania po realizacji, zarówno ze środków Gminy, jak i innych źródeł, w tym prywatnych. Działania „miękkie” będą realizowane w porozumieniu z instytucjami posiadającymi źródła finansowania takich działań. Szerokie zaangażowanie w proces tworzenia Programu lokalnych przedsiębiorców, ma zwiększyć ich dalszą partycypację w utrzymaniu efektów rewitalizacji.

Przygotowanie Programu Rewitalizacji metodą partycypacyjną pozwoli na zwiększenia poziomu utożsamianiu się z programem lokalnej społeczności, co wpłynie pozytywnie na jego realizację, a także na poziom zaufania społecznego i aktywności obywatelskiej. Rezultatem interwencji będzie włączenie społeczności marginalizowanych grup z obszarów zdegradowanych i peryferyjnych. Potencjał gminy daje szansę na wdrożenie zapisów Programu nawet w sytuacji braku dostępu do zewnętrznych funduszy, dzięki temu, że gmina ma zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania.

Misja jest wyrażeniem, które określa główny cel rewitalizowanego obszaru Gminy Dziwnów, jego „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do Gminy, dla którego została sformułowana.

Wypracowana misja rozwoju wydzielonej do rewitalizacji części Gminy Dziwnów poprzez wizję, pokazuje pozytywny obraz obszaru objętego rewitalizacją w perspektywie 8 lat i jest kompatybilna (spójna) z wyznaczoną wizją. Przeprowadzone analizy i wyartykułowane potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów Programu Rewitalizacji. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych Programem Rewitalizacji.

Misja koncentruje się na istocie rzeczy, dostosowuje kierunki działań do długoterminowych celów, równocześnie pełni funkcje motywacyjne i promocyjne.

Misja wyraźnie określa charakter rewitalizowanego obszaru Gminy Dziwnów i wskazuje jego atuty, które między innymi przekładają się na Lokalny Program Rewitalizacji. Z misji bezpośrednio wynikają obszary, które powinny być rozwijane. Obszary rozwojowe Gminy Dziwnów objęte rewitalizacją wzajemnie się uzupełniają. W dalszej części Programu Rewitalizacji przedstawiono obszary życia społeczno-gospodarczego (zagospodarowanie przestrzenne, gospodarka, strefa społeczna), dla których wyznaczono cele i kierunki działania.

MISJA

- **OBSZAR GMINY DZIWNÓW WYZNACZONY DO REWITALIZACJI STANIE SIĘ OBSZAREM PRZYJAZNYM MIESZKAŃCOM, PRZEDSIĘBIORCOM I KLIENTOM OFEROWANYCH W GMINIE USŁUG UMIEJĘTNIE ŁĄCZĄCYM WALORY GEOGRAFICZNE, KLIMATYCZNE I HISTORYCZNE.**
- **TEREN OBECNIE UZNANY ZA OBSZAR KRYZYSOWY BĘDZIE PO REALIZACJI PLANOWANYCH W PROGRAMIE PRZEDSIĘWZIĘĆ OBSZAREM ROZWOJU TURYSTYKI, SPORTU I REKREACJI WODNEJ, A TURYSTYKA STANIE SIĘ JEDNYM Z GŁÓWNYCH GAŁĘZI GOSPODARKI TEGO OBSZARU.**
- **OBSZAR OBJĘTY REWITALIZACJĄ ZAPEWNI KOMFORT ŻYCIA JEGO MIESZKAŃCOM I BĘDZIE POSIADAŁ DOBRZE ZORGANIZOWANY SYSTEMEM WSPARCIA DLA WSZYSTKICH GRUP SPOŁECZNYCH, GOSPODARCZYCH I INICJATYW AKTYWNYCH ŚRODOWISK POZARZĄDOWYCH ZAPEWNIAJĄC SKUTECZNE METODY WSPÓŁPRACY MIĘDZY TYMI SEKTORAMI.**

5. IDENTYFIKACJA POTRZEB REWITALIZACYJNYCH. CELE REWITALIZACJI.

Celem rewitalizacji jest przekształcenie obszaru zdegradowanego w atrakcyjne miejsce do zamieszkania, prowadzenia działalności gospodarczej oraz spędzania wolnego czasu poprzez szeroki zakres działań inwestycyjnych oraz stymulujących rozwój gospodarczy i społeczny, opartych na szerokim partnerstwie lokalnym.

Całemu obszarowi objętemu rewitalizacją przypisano następujące priorytety: *sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera techniczna, sfera środowiskowa i sfera przestrzenno-funkcjonalna.*

Dla każdego z tych priorytetów wyznaczono cele operacyjne, bez których każdy z tych priorytetów życia społeczno-gospodarczego nie miałby możliwości dalszego rozwoju.

Jednocześnie wskazano na kierunki działania, które powinny określać charakter działań niezbędnych do realizacji w danym celu operacyjnym. Każdy kierunek działania dodatkowo został opisany dla czytelności proponowanych w tym kierunku rozwiązań. Wskazane cele są dla całego obszaru rewitalizowanego, bez względu na to, jaki organ państwowy, samorządowy czy powstały w wyniku partnerstwa publiczno-prywatnego czy publiczno-społecznego odpowiada lub mógłby odpowiadać za jego realizację. Działania wynikające z przeprowadzonej diagnozy opartej na danych zastanych, danych z badań oraz analizy jakościowej, odpowiadają potencjałom obszaru oraz uwzględniają zagrożenia i słabe strony sołectwa.

Cele odpowiadają na potrzeby związane z niską aktywnością społeczną i integracją mieszkańców, co jest także związane z dużą liczbą osób (rodzin) zajmujących lokale socjalne, wysokim wskaźnikiem bezrobocia, małą liczbą organizacji pozarządowych i słabą dostępnością do usług społecznych, w tym kulturalnych. Kluczowym wskaźnikiem, wyraźnie odróżniającym sołectwo Dziwna od pozostałych sołectw w gminie Dziwnów, jest niska przedsiębiorczość i małe zaangażowanie kapitału zewnętrznego na tym obszarze. Stąd celem jest udostępnienie tego obszaru nowym inwestorom i zachęcanie mieszkańców do podejmowania działań przedsiębiorczych. Związane z tym są także cele ze sfer środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Cele te mają służyć dostosowaniu obecnej infrastruktury do potrzeb cywilizacyjnych oraz stworzyć nowe przestrzenie, na których można wykorzystać potencjał mieszkańców sołectwa Dziwna. Realizacja celów ma przyczynić się również do zahamowania spadku liczby mieszkańców sołectwa.

CELE REWITALIZACJI W KLUCZOWYCH SFERACH

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: *Sołectwo Dziwna, jako miejsce dobrego życia, zaspokajającego potrzeby edukacyjne, kulturalne i rekreacyjne aktywnych mieszkańców*

Cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna.
- 1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna.
- 1.3. Zwiększenie liczby osób posiadających stabilne zatrudnienie wśród mieszkańców sołectwa Dziwna.
- 1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna.

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 2: *Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej sołectwa Dziwna*

Cele operacyjne:

- 2.1. Zwiększenie liczby mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą poprzez aktywizację endogenicznych czynników wzrostu.
- 2.2. Wykreowanie nowych produktów turystycznych funkcjonujących na terenie sołectwa Dziwna.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna, Środowiskowa i techniczna

Cel strategiczny 3: *Racjonalne zagospodarowanie przestrzeni na obszarze sołectwa Dziwna w harmonii z otoczeniem*

Cele operacyjne:

- 3.1. Podniesienie jakości infrastruktury na terenie sołectwa Dziwna.
- 3.2. Zwiększenie liczby terenów przygotowanych pod nowe inwestycje.
- 3.3. Podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie sołectwa Dziwna.

Wskaźniki osiągnięcia celów:

Wskaźniki produktu	Wartość aktualna/docelowa	Wskaźniki rezultatu	Wartość aktualna ^{24/} docelowa ²⁵
Cel operacyjny 1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna.			
Zagospodarowana przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców (szt.)	0/1	Liczba mieszkańców sołectwa Dziwna (osoby)	798/802
Funkcjonujący dom kultury wraz z zagospodarowaną działką do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym (szt.)	0/1		
Przebudowane brakujące odcinki dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą (mb)	0/650		
Cel operacyjny 1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna.			
Zagospodarowana przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców (szt.)	0/1	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	17/13
		Zmniejszenie liczby przestępstw i wykroczeń na terenie sołectwa Dziwna	12/10
Funkcjonujący dom kultury wraz z zagospodarowaną działką do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym (szt.)	0/1	Zwiększenie liczby aktywnych organizacji pozarządowych z terenu sołectwa Dziwna	4/6
Realizowane programy profilaktyczne i nawiązana współpraca z organizacjami pozarządowymi działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej (szt.)	0/3		
Cel operacyjny 1.3. Zwiększenie liczby osób posiadających stabilne zatrudnienie wśród mieszkańców sołectwa Dziwna.			
Uzbrojone tereny inwestycyjne w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej (ha)	0/18	Zmniejszenie liczby bezrobotnych mieszkańców sołectwa Dziwna (osoba)	46/36
Nawiązana formalna współpraca miasta z instytucjami wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości (szt.)	0/1	Zapewnienie wsparcia doradczego, instytucjonalnego i organizacyjnego tworzącym się w obszarze rewitalizowanym przedsiębiorstwom MSP dla zwiększenia ich sprawności funkcjonowania na rynku i możliwości ich rozwoju (Liczba wspartych MSP)	0/10
Realizowany program aktywności gospodarczej w sołectwie Dziwna w kierunku wypełniania usług niszowych (szt.)	0/1	Liczba mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą.	68/80
Cel operacyjny 1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna.			

²⁴ Stan na dzień 31.12.2016

²⁵ Koniec realizacji aktualnego Programu Rewitalizacji – 2023 rok

Zagospodarowana przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców (szt.)	0/1	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej w efekcie realizacji projektu [osoba]	0/1000
Funkcjonujący domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym (szt.)	0/1	Liczba osób biorących udział w imprezach i wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji (osoba)	0/4000
Wyremontowana przystań (szt.)	0/1	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych, sportowych, itp. integrujących mieszkańców obszaru rewitalizowanego (jako efekt realizacji projektów zaplanowanych w ramach PR) [szt]	0/10
Cel operacyjny 2.1. Zwiększenie liczby mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą poprzez aktywizację endogenicznych czynników wzrostu.			
Uzbrojone tereny inwestycyjne w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej (ha)	0/18	Liczba mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą. Zmniejszenie liczby bezrobotnych mieszkańców sołectwa Dziwna	68/80 46/36
Nawiązana formalna współpraca miasta z instytucjami wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości (szt.)	0/1		
Realizowany program aktywności gospodarczej w sołectwie Dziwna w kierunku wypełniania usług niszowych (szt.)	0/1		
Liczba zorganizowanych kursów, szkoleń, warsztatów, spotkań z doradcami zawodowymi, itp. (jako efekt realizacji projektów zaplanowanych w ramach PR)	0/10		
Cel operacyjny 2.2. Wykreowanie nowych produktów turystycznych funkcjonujących na terenie sołectwa Dziwna.			
Uzbrojone tereny inwestycyjne w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej (ha)	0/18	Liczba nowych miejsc wypoczynku na terenie sołectwa Dziwna (szt.)	0/5
Wyremontowana przystań (szt.)	0/1	Liczba firm oferujących nowe usługi i towary (firma)	0/4
Realizowany program aktywności gospodarczej w sołectwie Dziwna w kierunku wypełniania usług niszowych (0/1)	0/1		
Cel operacyjny 3.1. Podniesienie jakości infrastruktury na terenie sołectwa Dziwna..			
Uzbrojone tereny inwestycyjne w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej (ha)	0/18	Zmniejszenie liczby metrów dróg gminnych wymagających remontu na obszarze sołectwa Dziwna (mb)	2200 /1650 0/18

Wyremontowana przystań (szt.)	0/1	Powierzchnia zagospodarowanych terenów (jako efekt realizacji projektu 1 zaplanowanego w ramach PR) - ha	
Przebudowane brakujące odcinki dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą (mb)	0/650		
Cel operacyjny 3.2. Zwiększenie liczby terenów przygotowanych pod nowe inwestycje.			
Uzbrojone tereny inwestycyjne w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej (ha)	0/18	Powierzchnia zagospodarowanych terenów (jako efekt realizacji projektu 1 zaplanowanego w ramach PR) - ha	0/18
Cel operacyjny 3.3. Podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie sołectwa Dziwna.			
Wdrożenie programu ochrony środowiska na terenie sołectwa Dziwna.	0/1	Zmniejszenie odsetka budynków wymagających termomodernizacji na terenie sołectwa Dziwna (budynek)	40/30
Wdrożony program edukacyjny z zakresu kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży i pozostałych mieszkańców sołectwa Dziwna	0/1	Liczba uczniów z sołectwa Dziwna objętych programami edukacyjnymi z zakresu kształtowania postaw proekologicznych (osoba)	0/50

6. WYKAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ I GŁÓWNYCH PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH DOTYCZĄCYCH OBSZARU ZDEGRADOWANEGO, KTÓRE BĘDĄ REALIZOWANE W RAMACH PROGRAMU REWITALIZACJI. INDIKATYWNE RAMY FINANSOWE DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ.

Program Rewitalizacji Gminy Dziwnów złożony jest z listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych (nazwanych projektami głównymi) oraz z pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (określonych, jako uzupełniające - komplementarne). Dzięki temu dokument jest konstrukcją złożoną z wielu różnorodnych projektów, która warunkuje osiągnięcie zaplanowanych efektów, a tym samym ich kompleksowe oddziaływanie na zidentyfikowane na etapie diagnozy zjawiska kryzysowe oraz wykorzystuje lokalne potencjały. Zaplanowane do realizacji zadania dążyć będą do niwelacji zdiagnozowanych wcześniej problemów na obszarze rewitalizacji. Ich zakres został przemyślany i poparty partycypacją społeczną w ramach przeprowadzonych konsultacji i przekazanych przez mieszkańców uwag, wniosków i propozycji. Poniżej znajdują się przedsięwzięcia dotyczące obszaru zdegradowanego, które pozwolą na poprawę wskaźników i zmniejszenie poziomu wykluczenia mieszkańców. W załączeniu opisano główne projekty, które są najistotniejsze z punktu widzenia realizacji celów rewitalizacji i na które wskazali mieszkańcy w trakcie konsultacji społecznych, jako najbardziej potrzebne.

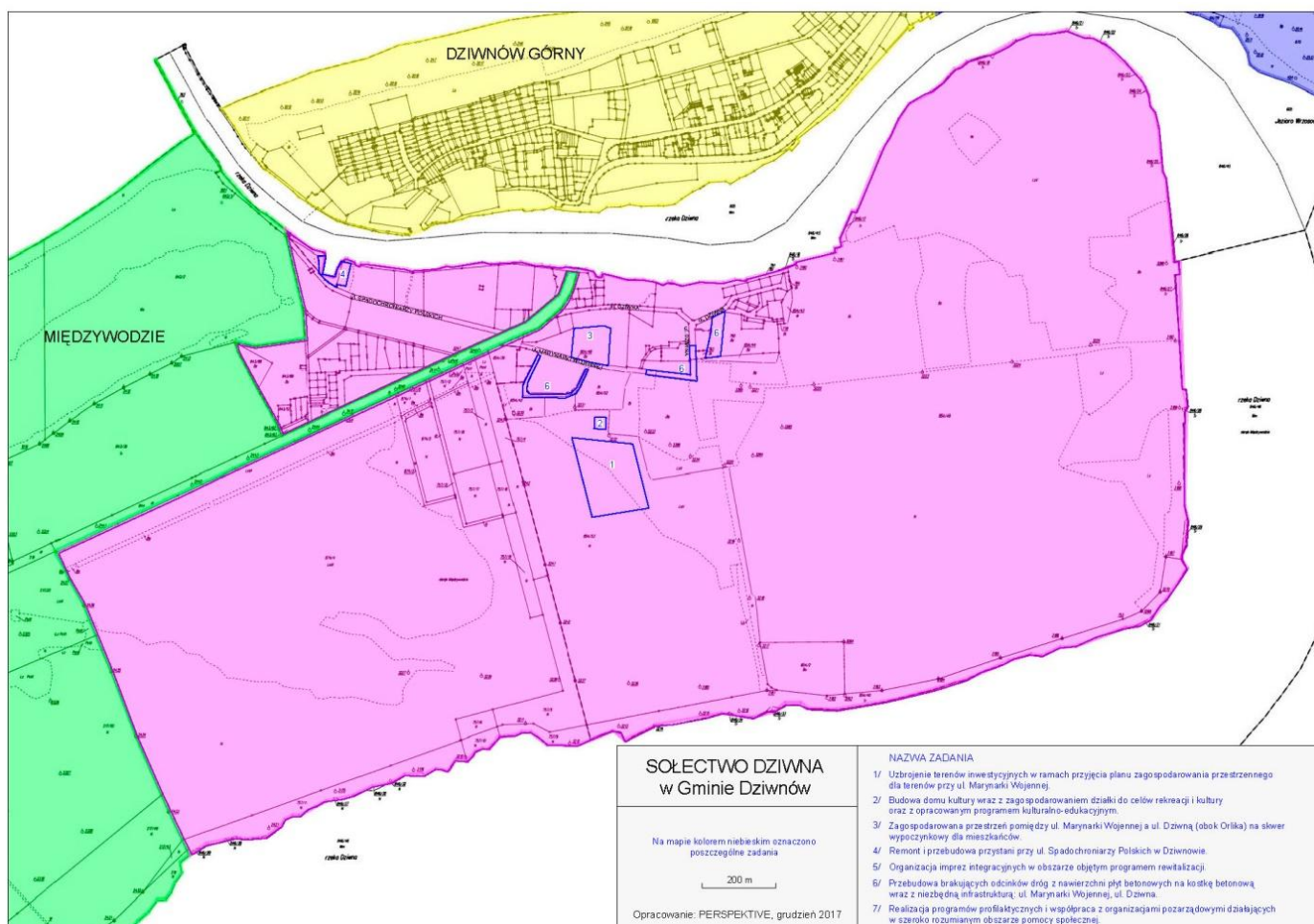
Poniżej w formie tabelarycznej zaprezentowano projekty kluczowe dla pierwszego etapu rewitalizacji:

Lp.	Działanie/ zadanie	Powiązanie z celami	Odpowiedzialność za wdrożenie działania lub zadania	Źródła finansowania	Termin realizacji
Projekt główny Zintegrowany					
1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej.	1.3. 2.1. 2.2. 3.1. 3.2.	Gmina Dziwnów	2 560 000 zł Budżet gminy. RPO WZ 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności)	2018-2023
Projekty główne					
2	Budowa domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym.	1.1. 1.2. 1.4.	Gmina Dziwnów	1 300 000 zł Środki Budżet gminy. RPO WZ 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Ministerstwo Kultury działania z zakresu promocji kultury.	2018-2019

3	Zagospodarowana przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców.	1.1. 1.2. 1.4.	Gmina Dziwnów	880 000 zł Fundusze polityki spójności. Budżet gminy. RPO WZ 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Budżet RP, w ramach programu rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej.	2018-2019
4	Remont i przebudowa przystani przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie.	1.4. 2.2. 3.1.	Zarząd Portu Morskiego w Dziwnowie	1 900 000 zł Budżet gminy. Zarząd Portu Morskiego w Dziwnowie. RPO WZ 9.3 Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (Fundusz Spójności). Budżet RP, w ramach programu rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej.	2018-2020
5	Organizacja imprez integracyjnych w obszarze objętym programem rewitalizacji.	1.1. 1.2. 1.4.	Miejski Ośrodek Sportu i Kultury. Organizacje pozarządowe.	60 000 zł Budżet gminy. Inne fundusze krajowe. Środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski. Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,	2018-2023
6	Przebudowa brakujących odcinków dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą: ul. Marynarki Wojennej, ul. Dziwna.	1.1. 3.1.	Gmina Dziwnów	780 000 zł Fundusze polityki spójności. Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych. RPO WZ. Budżet gminy.	2018-2022
7	Realizacja programów profilaktycznych i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.	1.2. 2.1.	Ośrodek Pomocy Społecznej. Organizacje pozarządowe.	150 000 zł Budżet gminy. Inne fundusze krajowe. Środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski. Ministerstwo Sportu	2018-2023
Projekty uzupełniające					
U1	Włączenie zrewitalizowanych obszarów w ofertę kulturalną gminy Dziwnów.	1.1. 1.2. 1.4.	Miejski Ośrodek Sportu i Kultury. Organizacje pozarządowe.	150 000 zł Budżet gminy. Środki UE lub PO FIO lub Mechanizm Norweski lub Mechanizm Szwajcarski. Ministerstwo Kultury	2018-2023
U2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi na zasadach outsourcing	1.2. 1.4.	Miejski Ośrodek Sportu i Kultury. Organizacje pozarządowe.	150 000 zł Fundusze polityki spójności. Budżet gminy.	2018-2023
U3	Współpraca gminy z instytucjami wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości.	1.3. 2.1. 2.2.	Gmina Dziwnów. Organizacje pozarządowe. Przedsiębiorcy	10 000 zł Fundusze polityki spójności. Budżet gminy. Inne fundusze krajowe.	2018-2023
U4	Inicjowanie aktywności gospodarczej w obszarach zrewitalizowanych w kierunku wypełniania usług niszowych	1.3. 2.1. 2.2.	Gmina Dziwnów. Organizacje pozarządowe. Przedsiębiorcy	370 000 zł Fundusze polityki spójności. Budżet gminy. Inne fundusze krajowe.	2018-2023
U5	Podniesienia jakości ochrony	1.1.	Gmina Dziwnów.	380 000 zł	2018-

	środowiska na terenie sołectwa Dziwna.	3.1. 3.3.	Wspólnoty mieszkaniowe	Budżet gminy. Fundusze prywatne. Fundusz Termomodernizacji i Remontów Banku Gospodarstwa Krajowego, wysokość premii termomodernizacyjnej wynosi 20% kwoty kredytu wykorzystanego na realizację przedsięwzięcia termomodernizacyjnego	2023
U6	Realizacja programów edukacyjnych i kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży i pozostałych mieszkańców sołectwa Dziwna	1.1. 3.3.	Miejski Ośrodek Sportu i Kultury. Organizacje pozarządowe.	150 000 zł Fundusze polityki spójności. Budżet gminy. FOŚ.	2018-2023

Mapa nr 6. Lokalizacja projektów na obszarze sołectwa Dziwna

**ZBIORCZE ZESTAWIENIE PROJEKTÓW REWITALIZACYJNYCH NA OBSZARZE
SOŁECTWA DZIWNA I RAMY FINANSOWE**

lp	Nazwa zadania	Całkowita wartość projektu w złotych	Środki budżetu gminy	Środki UE (EFRR, EFS, FS)	Środki krajowe	w tym działania miękkie	Środki prywatne
Projekt główny Zintegrowany							
1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej.	2 560 000	1 000 000	1 560 000		30 000	
Projekty główne							
2	Budowa domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym.	1 300 000	300 000	700 000	300 000	100 000	
3	Zagospodarowana przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców.	880 000	200 000	500 000	180 000	20 000	
4	Remont i przebudowa przystani przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie.	1 900 000	100 000	1 200 000	200 000	30 000	400 000
5	Organizacja imprez integracyjnych w obszarze objętym programem rewitalizacji.	60 000	20 000	20 000	20 000	60 000	
6	Przebudowa brakujących odcinków dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą: ul. Marynarki Wojennej, ul. Dziwna.	780 000	200 000	400 000	180 000	5 000	
7	Realizacja programów profilaktycznych i współpraca z organizacjami pozarządowymi działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.	550 000	50 000	450 000	50 000	550 000	
Projekty uzupełniające							
U1	Włączenie zrewitalizowanych obszarów miasta w ofertę kulturalną Dziwnowa.	150 000	50 000	50 000	50 000	150 000	
U2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi na zasadach outsourcing	150 000	90 000	10 000	50 000	150 000	
U3	Współpraca miasta z instytucjami wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości	10 000	10 000			10 000	
U4	Inicjowanie aktywności gospodarczej w obszarach zrewitalizowanych w kierunku wypełniania usług niszowych	370 000	30 000	300 000	40 000	200 000	
U5	Podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie sołectwa Dziwna.	380 000	76 000	48 000	76 000	5 000	180 000
U6	Realizacja programów edukacyjnych i kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży i pozostałych mieszkańców sołectwa Dziwna	150 000	90 000	10 000	50 000	150 000	

Wskaźniki produktu i rezultatu projektów głównych na obszarze rewitalizowanym

Lp.	Nazwa zadania	Nazwa wskaźnika produktu	Wartość bazowa w roku 2017 i docelowa w 2023 roku dla obszaru rewitalizacji	Nazwa wskaźnika rezultatu	Wartość bazowa w roku 2017 i docelowa w 2023 roku dla obszaru rewitalizacji	Źródło danych
1	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej.	Długość nowych wodociągów (mb) Długość nowej kanalizacji sanitarnej (mb) Długość nowych dróg (mb) Przepompownia (szt)	0/1000 0/1400 0/1000 0/1	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej w efekcie realizacji projektu (osoba) Liczba nowych inwestycji powstałych dzięki powstałej infrastrukturze (sztuka)	0/500 0/10	UM Dziwnów
2	Budowa domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym.	Liczba obiektów kultury wraz z zagospodarowanym terenem wybudowanych w ramach projektu (szt) Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń kulturalno-edukacyjnych służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji [szt]	0/1 0/40	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej w efekcie realizacji projektu [osoba] Liczba osób biorących udział w imprezach i wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji (osoba)	0/500 0/3000	UM Dziwnów
3	Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców.	Liczba nowych miejsc rekreacji i wypoczynku (szt.) Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń służących integracji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji [szt]	0/1 0/10	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej w efekcie realizacji projektu [osoba] Liczba osób biorących udział w imprezach i wydarzeniach kulturalno-edukacyjnych służących mieszkańcom obszaru rewitalizacji (osoba)	0/500 0/1000	UM Dziwnów
4	Remont i przebudowa przystani przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie.	Długość wyremontowanego nabrzeża wraz z wyposażeniem i zagospodarowanym terenem (mb) Liczba nowych zespołów sanitarnych dla korzystających z wyremontowanej w ramach projektu przystani (zestaw prysznicz z sanitariatami – szt.)	0/130 0/1	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej (budowa, przebudowa, remont, modernizacja) w efekcie realizacji projektu [osoba]	0/800	UM Dziwnów
5	Organizacja imprez integracyjnych w obszarze objętym programem rewitalizacji.	Liczba zorganizowanych imprez i wydarzeń służących integracji społecznej mieszkańców		Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów realizowanych na		UM Dziwnów

		obszaru rewitalizacji [szt]	0/10	podobszarze rewitalizacji dotyczącym działań społecznych, gospodarczych i kulturalnych [osoba]	0/1500	
6	Przebudowa brakujących odcinków dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą: ul. Marynarki Wojennej, ul. Dziwna.	Długość nowych dróg wraz z chodnikami (mb)	650	Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji korzystających z infrastruktury powstałej (budowa, przebudowa, remont, modernizacja) w efekcie realizacji projektu [osoba]	0/800	UM Dziwnów
7	Realizacja programów profilaktycznych i współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.	Liczba wdrożonych programów profilaktycznych we współpracy z organizacjami pozarządowymi dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego (szt.)	0/4	Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów realizowanych na obszarze rewitalizacji dotyczącym działań społecznych, gospodarczych i kulturalnych [osoba]	0/100	UM Dziwnów

7. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI MIĘDZY POSZCZEGÓLNYMI PROJEKTAMI REWITALIZACYJNYMI ORAZ POMIĘDZY DZIAŁANAMI RÓŻNYCH PODMIOTÓW I FUNDUSZY NA OBSZARZE OBJĘTYM PROGRAMEM REWITALIZACJI

Wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach: przestrzennej, problemowej oraz źródeł finansowania.

Celem zapewnienia *komplementarności przestrzennej* projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest efektywne oddziaływanie Programu na cały obszar, dotknięty stanem kryzysowym tak, aby poszczególne projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii. Prowadzone działania nie powinny skutkować przenoszeniem problemów na inne obszary, ani wystąpieniem negatywnych efektów społecznych.

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wzajemnie dopełniających się tematycznie, sprawiając, że Program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich aspektach, tj. społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym, proceduralno-instytucjonalnej, tj. konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania Programem, który umożliwi efektywne współdziałanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur, międzyokresowej, czyli konieczności dokonania rozeznania, analizy i oceny oraz sformułowania wniosków odnośnie dotychczasowego sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania Programu,

Komplementarność źródeł finansowania zakłada, iż projekty rewitalizacyjne, wynikające z Programu zakładają konieczność uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.

Wyznaczony obszar rewitalizacji charakteryzuje się natężeniem problemów społecznych, a także niezadowolającym stanem obiektów mieszkalnych, estetyki przestrzeni, infrastruktury drogowej oraz zagospodarowania przestrzeni publicznej. W Programie zaplanowano do realizacji projekty, które są ukierunkowane na rozwiązywanie problemów w sferze społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Zakłada się, że ich realizacji w obszarze rewitalizacji pozytywnie wpłynie na jego otoczenie i docelowo pozytywne efekty realizacji obejmą swym zasięgiem obszar Gminy. Istotnym jest podniesienie, iż prawidłowe funkcjonowanie sfery społecznej nie jest możliwe bez odpowiedniego urządzenia i zagospodarowania sfery przestrzenno-funkcjonalnej.

Warunkiem dla rozwoju sołectwa jest zintegrowanie go z pozostałą częścią gminy pod względem wykorzystania potencjału turystycznego, co wpłynie pozytywnie na zmniejszenie problemów społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych i przestrzenno-funkcjonalnych.

Realizacja przedsięwzięć w granicach obszaru rewitalizacji, zarówno w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, w tym obiekty budowlane, tereny gminnej przestrzeni publicznej, jak i społecznej, prowadzącej do zwiększenia aktywności społecznej oraz adresowanie działań do grup społecznych zagrożonych wykluczeniem powoduje, że oczekiwane jest kompleksowe oddziaływanie na obszar rewitalizacji. Zakłada się, iż wyprowadzenie obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego doprowadzi w dłuższej perspektywie czasowej do przenoszenia pozytywnych wzorców na inne obszary Gminy. Zaplanowane w ramach projektów zintegrowanych działania obejmują projekty nastawione na poprawę zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, integrację społeczną mieszkańców przez wspólne działanie, przestrzeń użytkowo-kulturalną w sołectwie Dziwna, zagospodarowanie przestrzeni rekreacyjnej, poprawa jakości przestrzeni publicznej przez modernizację sieci dróg, termomodernizację budynków, rozwój miejskiej infrastruktury technicznej. Ponadto zaplanowano do realizacji szereg komplementarnych projektów, których celem jest dopełnienie osiągnięcia zamierzonej wizji rewitalizacji. Zasięg oddziaływania projektów dotyczących szeroko pojętej integracji społecznej oraz aktywizacji zawodowej mieszkańców może wykraczać poza obszar rewitalizacji, obejmując swym zakresem także osoby wykluczone, zamieszkujące poza wyznaczonym obszarem.

Komplementarność problemowa

Celem zapewnienia komplementarności problemowej jest przeciwdziałanie fragmentaryzacji działań, przy jednoczesnej koncentracji na całościowym spojrzeniu na przyczyny występowania kryzysu na danym obszarze. Konieczne jest określenie pożądanego stanu realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz ich parametryzacja, ułatwiająca dobór mierników osiągnięcia celów Programu. Skuteczna komplementarność problemowa prowadzi do powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach działania, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań jednostki samorządu terytorialnego. Wszystkie zaplanowane działania w ramach Programu zostały zaprojektowane w taki sposób, aby się wzajemnie dopełniały tematycznie. Projekty rewitalizacyjne stanowią odpowiedź na problemy zdiagnozowane w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, które przyczyniły się do powstania obszarów zdegradowanych na terenie Gminy. Całościowe spojrzenie na przyczyny wystąpienia sytuacji kryzysowej prowadzi do kompleksowej realizacji projektów przewidzianych w ramach Programu, zarówno projektów zintegrowanych, jak i projektów komplementarnych. W zintegrowanych projektach rewitalizacyjnych połączono działania skierowane

na aktywizację mieszkańców oraz zapobieganie powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego, a także zagospodarowanie przestrzeni publicznej Gminy i ochronę środowiska naturalnego.

Wśród podstawowych projektów rewitalizacyjnych wymieniono następujące:

Przestrzeń użytkowo-kulturalna na terenie sołectwa Dziwna: Budowa domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury.

Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców.

Poprawa jakości przestrzeni publicznej przez modernizację sieci dróg: Przebudowa brakujących odcinków dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą: ul. Marynarki Wojennej, ul. Dziwna.

Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej.

Remont i przebudowa przystani przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie.

Poprawa zdolności do zatrudnienia osób nieaktywnych zawodowo i osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, która przyczyni się do realizacji celu rewitalizacji, jakim jest poprawa jakości życia, a także rozwój gospodarczy.

Integracja społeczna mieszkańców przez wspólne działanie w ramach celu rewitalizacji pn. poprawa jakości życia.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, ujęte w Programie, charakteryzują się komplementarnością problemową. Zgłoszone projekty stanowią połączenie działań ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej z działaniami społecznymi, co zostało szczegółowo wykazane w charakterystyce planowanych przedsięwzięć. Warta podkreślenia jest komplementarność problemowa pomiędzy realizowanymi projektami, tj. poprawa jakości życia oraz kapitału społecznego gminy, poprawa infrastruktury i zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego. Wymienione projekty wykazują ścisły związek z przedsięwzięciami w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

W celu zapewnienia komplementarności proceduralno-instytucjonalnej konieczne jest umiejscowienie systemu zarządzania Programem rewitalizacji w przyjętym w Gminie systemie zarządzania procesami. W zakresie komplementarności proceduralno-instytucjonalnej należy

podkreślić ważną rolę wszystkich interesariuszy rewitalizacji na etapie opracowania i wdrażania Programu. Procedury wdrażania Programu, wymagają współdziałania w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji, którego trzon stanowią będą pracownicy Urzędu Miejskiego.

Komplementarność międzyokresowa

Zachowanie ciągłości programowej, polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013, ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Istotnym jest, aby przedsięwzięcia zrealizowane w latach poprzednich dopełnić projektami komplementarnymi, realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach Programu są komplementarne z dotychczas zrealizowanymi. Dziwnów od lat zajmuje czołowe miejsca w ogólnopolskich rankingach inwestycyjnych. Dzięki sprawnemu pozyskiwaniu środków zewnętrznych w latach 2010- 2015 na terenie Gminy Dziwnów udało się zrealizować szereg inwestycji, które zostały dofinansowane kwotą ponad 100 mln zł.

Przy wsparciu środków z funduszy europejskich powstała m.in. Marina, będąca przyczynkiem, do odbudowy Dziwnowa, jako silnego ośrodka żeglarskiego. Poza tym pozyskiwano fundusze na prace związane z poprawą estetyki i infrastruktury.

Komplementarność źródeł finansowania

Istotna jest zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania. Koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych w szczególności w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. W związku z powyższym na liście projektów podstawowych i komplementarnych ujętych w Programie, znajdują się przedsięwzięcia dotyczące sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej, zapewniając tym samym koncentrację celów, ich wzajemne powiązanie i synergię. Należy podkreślić, że ujęte w Programie przedsięwzięcia zakładają spełnienie wymogu komplementarności źródeł finansowania, tj. wykorzystanie zewnętrznych, wspólnotowych mechanizmów finansowania, tj. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny i Fundusz Spójności, funduszy publicznych krajowych, np. Bank Gospodarstwa Krajowego S.A., ale również zaangażowanie środków własnych Gminy i funduszy prywatnych zarówno osób fizycznych, prawnych, jak i organizacji pozarządowych, w tym formuły partnerstwa publiczno-prywatnego.

W poniższej tabeli opisano projekty uzupełniające, ich zakres, kierunki i oddziaływanie oraz powiązanie z projektami głównymi:

Lp.	Nazwa projektu	Zakres, kierunki i oddziaływanie projektu	Lokalizacja	Beneficjent	Powiązanie z projektami głównymi
U1	Włączenie zrewitalizowanych obszarów w ofertę kulturalną gminy Dziwnów.	<p>Założeniem tego kierunku jest niezaprzestawanie działań i ich ograniczanie do sfery poprawy wizerunku obiektów poprzez prace budowlane, ale włączanie zrewitalizowanych obszarów do oferty kulturalnej gminy Dziwnów.</p> <p>Projekt miękkki. Zakres projektu: Opracowanie programu włączenia obszarów zrewitalizowanych w ofertę kulturalną gminy Dziwnów i wdrożenie: 1. Międzypokoleniowe imprezy towarzyskie i okolicznościowe związane z aktualnymi świętami, tradycjami, różnymi obchodami, pogadanki, potańcówki</p> <p>2. Wspomaganie wszelkich inicjatyw gospodarczych i kulturalnych mieszkańców oraz mobilizowanie do aktywnego udziału we wszelkich formach życia społecznego</p>	Obszar sołectwa Dziwna Z działań będą mogły korzystać wszystkie grupy mieszkańców z obszaru rewitalizacji i nie tylko.	Mieszkańcy gminy Dziwnów. Organizacje pozarządowe.	<p>Projekt nr 2 w zakresie uzyskania możliwości udostępnienia oferty kulturalnej w nowoczesnych warunkach.</p> <p>Projekt nr 3 w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działań kulturalnych i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców.</p> <p>Projekt nr 4 w zakresie zwiększenia oferty spędzania wolnego czasu ukierunkowanego na sporty wodne i związaną z nimi kulturą.</p> <p>Projekt nr 5 w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działań kulturalnych i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców.</p> <p>Projekt nr 6 w zakresie poprawy warunków związanych z komunikacją drogową.</p>
U2	Współpraca z organizacjami pozarządowymi na zasadach outsourcing	Głównym przesłaniem tego kierunku jest cesja zadań własnych gminy z zakresu kultury, sportu, rekreacji i pomocy społecznej wyspecjalizowanym organizacjom pozarządowym dla m.in. obniżenia kosztów ich realizacji i podwyższenia, jakości obywatelskich usług, które winny być świadczone przez gminę.	Obszar sołectwa Dziwna	Mieszkańcy gminy Dziwnów. Organizacje pozarządowe.	<p>Projekt nr 2 w zakresie uzyskania możliwości współpracy z instytucją kultury oraz wspólnych inicjatywach. Ponadto możliwość korzystania z sal.</p> <p>Projekt nr 3 w zakresie zwiększenia możliwości realizacji działań i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców.</p> <p>Projekt nr 4 w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania aktywności sportowej.</p> <p>Projekt nr 5 w zakresie zwiększenia możliwości realizacji działań i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców</p>

					Projekt nr 7 w zakresie możliwości współpracy w realizacji programów profilaktycznych.
U3	Współpraca gminy z instytucjami wsparcia małej i średniej przedsiębiorczości.	Ideą tego kierunku jest zapewnienie wsparcia instytucjonalnego i organizacyjnego tworzącym się w obszarze rewitalizowanym przedsięwzięciom MSP dla zwiększenia ich sprawności funkcjonowania na rynku i możliwości ich rozwoju.	Obszar sołectwa Dziwna	Mieszkańcy gminy Dziwnów. Przedsiębiorstwa. Organizacje zrzeszające przedsiębiorców w.	Projekt nr 1 w zakresie rozszerzenia możliwości podejmowania działalności gospodarczej na nowych terenach. Projekt nr 4 w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działalności gospodarczej w obszarze sportów wodnych. Projekt nr 7 w zakresie wsparcia osób nieaktywnych zawodowo i będących w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.
U4	Inicjowanie aktywności gospodarczej w obszarach zrewitalizowanych w kierunku wypełniania usług niszowych	2.1. Zwiększenie liczby mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą poprzez aktywizację endogenicznych czynników wzrostu. 2.2. Wykreowanie nowych produktów turystycznych funkcjonujących na terenie sołectwa Dziwna. Część inwestycji gminy w ramach działań rewitalizacyjnych uznać można za element oferty skierowanej do partnera prywatnego, który wypełni np. dotychczas niezagospodarowane obszary usług turystycznych lub około turystycznych korzystając z wartości dodanej obszaru gminy, która pojawiła się w wyniku działań rewitalizacyjnych.	Obszar sołectwa Dziwna	Mieszkańcy gminy Dziwnów, Przedsiębiorstwa. Organizacje zrzeszające przedsiębiorców w.	Projekt nr 1 w zakresie rozszerzenia możliwości podejmowania działalności gospodarczej na nowych terenach. Projekt nr 4 w zakresie powstania nowej atrakcji, a co się z tym wiąże odbiorców nowych produktów i usług. Projekt nr 7 w zakresie aktywizacji osób nieaktywnych zawodowo i będących w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.
U5	Podniesienia jakości ochrony środowiska na terenie sołectwa Dziwna.	Zwiększenie liczby budynków poddanych termomodernizacji na terenie sołectwa Dziwna Dziwna	Obszar sołectwa Dziwna	Mieszkańcy gminy Dziwnów, Przedsiębiorstwa.	Projekt nr 1 w zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym Projekt nr 3 w zakresie poprawy przestrzeni publicznej zgodnej z normami ekologicznymi. Projekt nr 4 w zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym

					<p>Projekt nr 5 w zakresie zwiększenia integracji mieszkańców, a co się z tym wiąże, ze zwiększeniem kontroli społecznej, także w zakresie ekologii.</p> <p>Projekt nr 6 w zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym</p>
U6	Realizacja programów edukacyjnych i kształtowanie postaw proekologicznych wśród dzieci i młodzieży i pozostałych mieszkańców sołectwa Dziwna	Ideą tego kierunku jest edukacja mieszkańców miasta w zmieniającej się rzeczywistości obszaru sołectwa Dziwna w zakresie sposobów nabywania i wytwarzania energii cieplnej, składowania i segregacji odpadów, korzystania z dóbr kultury, zaplecza sportowego i miejsc rekreacji oraz możliwości rozwiązywania problemów społecznych. Edukacja winna być połączona z propagowaniem postaw proekologicznych takich jak szanowanie terenów zielonych, dbałość o przestrzeń publiczną.	Obszar sołectwa Dziwna	Mieszkańcy gminy Dziwnów. Dzieci, młodzież, organizacje pozarządowe, szkoła, Dom Kultury.	<p>Projekt nr 1 w zakresie promocji powstałej nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym 1.1.</p> <p>Projekt nr 3 w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego na powietrzu w przyjaznych warunkach.</p> <p>Projekt nr 4 w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego na powietrzu w przyjaznych warunkach.</p> <p>Projekt nr 5 w zakresie zwiększenia integracji mieszkańców, a co się z tym wiąże, ze zwiększeniem kontroli społecznej, także w zakresie ekologii.</p>

We wdrażanie Programu Rewitalizacji zostaną włączeni interesariusze, tj. podmioty zaangażowane w realizację danego projektu, który ma służyć osiągnięciu celów rewitalizacji. Będzie się to odbywało zarówno w sposób bezpośredni, w przypadku gdy wnioskodawcami będą sami interesariusze, jak i w sposób pośredni kiedy interesariusze będą beneficjentami, z którymi będą konsultowane szczegółowe działania. Informacja o każdym z realizowanych projektów będzie dostępna na stronie internetowej gminy, ponadto na tablicach ogłoszeń będą pojawiały się informacje o poszczególnych działaniach w ramach realizacji Programu Rewitalizacji. Wykorzystane zostaną dotychczas stosowane formy komunikacji, tj. zebrania wiejskie i zebrania Rady Sołectkiej, dyżury radnych, informacje w szkole, przedszkolu i innych miejscach publicznych.

8. INDYKATYWNE RAMY FINANSOWE W ODNIESIENIU DO PRZEDSIĘWZIĘĆ (PODSTAWOWYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH).

Wyrowadzenie obszaru zdegradowanego w Gminie Dziwnów z sytuacji kryzysowej jest procesem długotrwałym i wymagającym znacznych nakładów finansowych na realizację poszczególnych projektów. Gmina planuje wykonanie wyszczególnionych w dokumencie inwestycji w oparciu m.in. o zewnętrzne środki finansowe (stawiając nacisk na bezzwrotne dotacje), jak również o środki własne i innych podmiotów funkcjonujących w Gminie, w tym prywatnych. Duży potencjał niesie ze sobą perspektywiczne zaangażowanie w rewitalizację innych partnerów, angażując tym samym dodatkowy kapitał i rozkładając ciężar finansowy rewitalizacji na różne podmioty, tym samym realizując zasadę dodatkowości środków UE. Do głównych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych należą przede wszystkim:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europę;
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jako niezależne źródło finansowania, Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich;
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania;
- inne środki publiczne – np. fundusze celowe, Mechanizm Norweski i Mechanizm Finansowy EOG;
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych;
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

W regionie zachodniopomorskim istotnym z punktu widzenia planowanych działań źródłem realizacji zadań rewitalizacyjnych jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego. W tym programie działania rewitalizacyjne przyporządkowane są do działania 9.3. Wspieranie rewitalizacji w sferze fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich. Poniżej przedstawiono zagadnienia finansowe dotyczące planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych i uzupełniających, bez których wizja rewitalizacji obszaru zdegradowanego nie ma szans na realizację

9. MECHANIZMY WŁĄCZENIA MIESZKAŃCÓW, PRZEDSIĘBIORCÓW I INNYCH PODMIOTÓW I GRUP AKTYWNYCH NA TERENIE GMINY W PROCES REWITALIZACJI

Proces wyznaczenia obszaru rewitalizacji został przeprowadzony według zasad partycypacji społecznej z udziałem interesariuszy rewitalizacji, którzy reprezentowali następujące grupy:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe i wspólnoty mieszkaniowe;

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;

- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;

- przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Dziwnowie i jego jednostki organizacyjne;

- przedstawiciele wojska.

Dokument przygotowany został metodą partycypacyjną, w sposób jawny i przejrzysty, z zapewnieniem aktywnego udziału interesariuszy (mieszkańców oraz Radnych) na każdym etapie, zgodnie z zasadą inkluzji społecznej oraz z zasadą uniwersalnego projektowania. Gmina współpracowała, zarówno z innymi JST, jak i administracją rządową oraz innymi podmiotami. Zastosowano następujące narzędzia społecznej partycypacji:

- cykl konsultacji społecznych przy wyznaczeniu obszarów rewitalizacji;

- diagnoza (badania społeczne);

- zaangażowanie przedstawicieli społeczeństwa w proces tworzenia programu rewitalizacji;

- konsultacje społeczne opracowanego programu.

Proces opracowania programu rewitalizacji rozpoczął się w styczniu 2017 roku i trwał do połowy lipca 2017r., wg następującego harmonogramu:

15.01. ROZPOCZĘCIE ZBIERANIA DANYCH

20.01 START STRONY INTERNETOWEJ

14.04 KONIEC ZBIERANIA DANYCH

20.04 AGREGACJA DANYCH

6.05 DIAGNOSTYKA- ANALIZA PORÓWNAWCZA JEDNOSTEK ANALITYCZNYCH.
KONKLUZJA: DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH GMINY

7.05 DIAGNOSTYKA cd.: Prace nad wyborem obszaru(ów) rewitalizacji. Ankieta, wywiady, wywiady z sołtysami.

01.06 KONKLUZJE: OKRESLENIE OBSZAR(ów) REWITALIZACJI. Dyskusja wniosków z ZZ, rezultat: DELIMITACJA OR

02.06 Prace nad opracowaniem LPR z udziałem interesariuszy w celu określenia potrzeb rewitalizacyjnych w OR

Formy: spotkania, spacer studialny, debaty, warsztat, zbieranie wniosków/uwag do projektu LPR

24.06 WARSZTAT (y) DLA SEKT. PRYWATNEGO: przygotowanie projektów rew.

Spotkanie informacyjne z mieszkańcami gminy – prezentacja OR + spacer studialny po OR

29.06 Podsumowanie prac diagnostycznych, formułowanie potrzeb i kierunków rewitalizacji – dyskusja z ZZ, warsztat z ZZ: cel – sformułowanie wizji zmian w OR

Opracowanie roboczej wersji LPR, redakcja i edycja

START: Prace nad projektami rewitalizacyjnymi gminy. Upublicznienie pakietu projektów gminy.

ZAPROSZENIE SEKTORÓW PRYWATNEGO I SPOŁECZNEGO DO ZGŁASZANIA PROJEKTÓW

10.07 Koniec zbierania projektów sektora prywatnego. Podsumowanie programowania, dyskusja z

ZZ: DEBATA PUBLICZNA – projekty rewitalizacyjne:

19.07 Rozpoczęcie Konsultacji społecznych Upublicznienie projektu LPR – START- zbieranie uwag (BIP), wersja papierowa: UM, Biblioteki, GOK. Spotkania informacyjne z Mieszkańcami.

19.08

Koniec konsultacji roboczej wersji LPR – podsumowanie konsultacji społecznych - dyskusja z ZZ Publikacja wyników konsultacji społecznych. Wprowadzenie wyników konsultacji społecznych do LPR

W okresie II-V 2017 r. (20.02.2017, 07.04.2017, 19.05.2017) odbyły się 3 warsztaty z zespołem ds. rewitalizacji, składającym się z pracowników Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych UM, radnych, sołtysów, przedstawicieli NGO, dotyczące opracowywanego Programu Rewitalizacji, w trakcie warsztatów prezentowano m.in. wyniki analizy danych statystycznych i wyniki badań.

W okresie maj-lipiec 2017 r. przeprowadzono trzy warsztaty strategiczne dla partnerstwa. Uczestnikami warsztatów byli interesariusze Programu, m.in.: mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą; podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne; przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Dziwnowie i jego jednostki organizacyjne; przedstawiciele wojska.

Fot. Warsztaty z zespołem ds. rewitalizacji

Opracowano podstronę dot. rewitalizacji w gminie Dziwnów.

Opracowano, wydano i kolportowano „Przewodnik po rewitalizacji” w liczbie 1000 egz.

W ramach opracowania Programu realizowane były działania animacyjne w celu budowaniu tożsamości w formie spotkań i warsztatów.

W dniach 30 kwietnia - 2 maja, odbyła się „majówka” dla mieszkańców gminy, w trakcie której oprócz festynów, pikników, gier i zabaw, regat i gminnego grillowania, zapoznawano mieszkańców z tematyką rewitalizacji oraz przeprowadzono ankietę dotyczącą rewitalizacji.

Fot. „Majówka” zorganizowana w ramach opracowania Programu Rewitalizacji gminy Dziwnów.

24 czerwca 2017 r. odbył się festyn na obszarze sołectwa Dziwna, na którym oprócz działań animacyjnych, odbyło się spotkanie informacyjne dla przedsiębiorców dotyczące obszaru rewitalizacji i planowanych w nim przedsięwzięć, prezentowano wyniki diagnozy i obszar zdegradowany, a także odbył się spacer studyjny z przewodnikiem po miejscach charakterystycznych obszaru rewitalizacji

Ich celem było:

- określenie, w odniesieniu do diagnozy oraz identyfikacja potrzeb rewitalizacyjnych, obszarów wymagających wsparcia (delimitacja przestrzenna obszaru rewitalizacji);
- określenie potrzeb i wspólnych interesów społeczności lokalnej;
- identyfikacja problemów i zjawisk powodujących marginalizację danych obszarów
- przygotowanie społecznie zdegradowanego obszaru do partycypacji społecznej, zmierzającej do wspólnego wypracowania Programu Rewitalizacji;
- zidentyfikowanie planowanego efektu rewitalizacji;
- budowę partnerstwa wokół rewitalizacji zdegradowanych obszarów oraz uspołecznienie działań dotyczących rewitalizacji.

Plakat promujący festyn w ramach opracowania Programu Rewitalizacji

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna Pomorze Zachodnie Dziwnów Unia Europejska Fundusz Spójności

PIKNIK NAD DZIWNĄ

24 czerwiec 2017r.

W programie:
16:00-17:00 - spotkanie informacyjne dla przedsiębiorców dotyczące obszaru rewitalizacji i planowanych w nim przedsięwzięć;
17:00-17:30 - prezentacja obszaru rewitalizacji dla mieszkańców;
17:30-18:30 - spacer studyjny z przewodnikiem po miejscach charakterystycznych obszaru rewitalizacji.

ATRAKcje DLA DZIECI
KLAUN
malowanie twarzy,
modelowanie balonów,
bańki mydlane,
zabawy i konkursy,
wata cukrowa.

Plac przy Orliku,
ul. Dziwna w Dziwnowie

www.rewitalizacja.dziwnow.pl

Fot. Festyn i spacer studyjny w ramach opracowania Programu Rewitalizacji

Przeprowadzono konsultacje społeczne projektu Programu Rewitalizacji.

Konsultacje przeprowadzone były w okresie od dnia 27 lipca 2017 r. do dnia 17 sierpnia 2017 r. do godz. 16:00 w formie:

1) spotkania otwartego z interesariuszami rewitalizacji, w formie warsztatów, umożliwiających omówienie i ocenę propozycji wizji, celów i projektów, zawartych w projekcie Programu Rewitalizacji dla gminy Dziwnów, a także wyrażenie opinii, propozycji i uwag oraz składanie ich do protokołu; spotkanie odbyło się w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie, ul. Szosowa 5, w dniu 27 lipca 2017r. w godz. 15:00-16:00, udział w nim wzięło 8 interesariuszy.

2) debaty publicznej, która odbyła się w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie, ul. Szosowa 5, w dniu 3 sierpnia 2017r. w godz. 15:00-16:00, udział w niej wzięło 5 interesariuszy.

3) zbierania uwag, propozycji i opinii w formie papierowej i elektronicznej, z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego. Wypełnione formularze można było dostarczyć:

a. drogą elektroniczną na adres: pfp@dziwnow.pl,

b. drogą korespondencyjną na adres: Gmina Dziwnów, ul. Szosowa 5, 72-420 Dziwnów,

c. bezpośrednio w sekretariacie Urzędu Miejskiego w Dziwnowie.

Materiał informacyjny oraz formularz konsultacyjny były dostępne od dnia 27 lipca 2017r. w:

– w Biuletynie Informacji Publicznej pod adresem internetowym www.bip.dziwnow.pl w zakładce ‘Konsultacje społeczne’

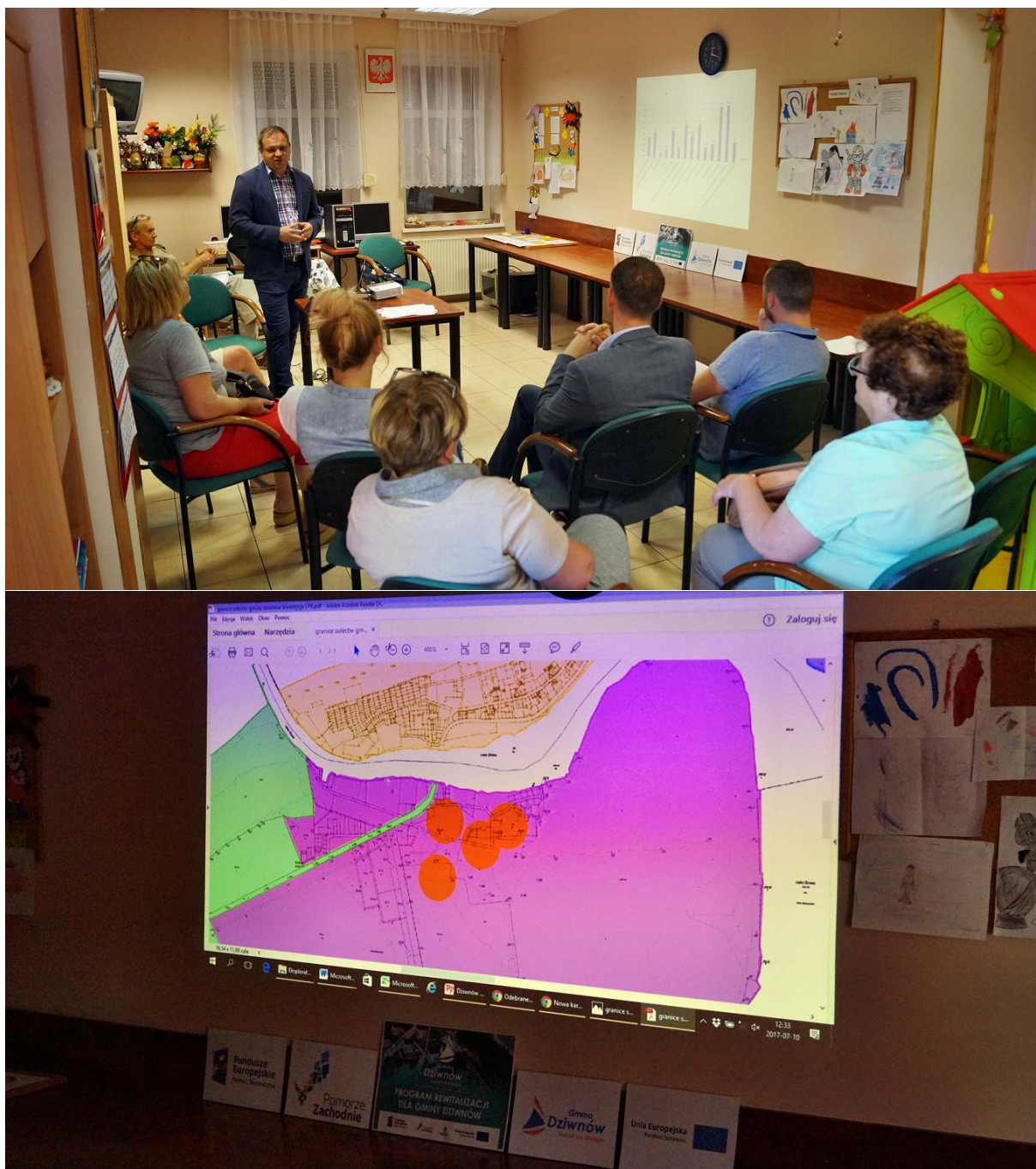
– na stronie internetowej Gminy Dziwnów pod adresem www.dziwnow.pl, wejście przez zakładkę ‘Program Rewitalizacji – formularz konsultacyjny’ oraz Dla Mieszkańca → Rewitalizacja → ankieta → ‘Program Rewitalizacji – formularz konsultacyjny’),

– w Urzędzie Miejskim w Dziwnowie, ul. Szosowa 5, sekretariat oraz pok. nr 17.

Uwagi wniesione w ramach konsultacji zostały uwzględnione w ostatecznym dokumencie Programu Rewitalizacji Gminy Dziwnów.

Prowadzony był i będzie systematyczny monitoring w celu diagnozy bieżących potrzeb wsparcia i dalszej kreacji oraz utrzymania zdolności do tworzenia i realizacji PR.

Fot. Spotkania z interesariuszami i konsultacje Programu Rewitalizacji.

10. SYSTEM REALIZACJI (WDRAŻANIA) PROGRAMU REWITALIZACJI.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Dziwnów, odnoszącego się do zdegradowanych obszarów gminy Dziwnów wyróżniono jeden okres programowania środków: 2017 – 2023. Należy przyjąć, że rok 2023 wyznacza okres obowiązywania zapisów Programu Rewitalizacji głównie w zakresie założonych celów rewitalizacji na wskazanych obszarach, zakresu interwencji oraz priorytetowych typów projektów.

Zarządzanie procesem rewitalizacji ma na celu takie sterowanie działaniami, by możliwe było wyprowadzenie obszaru ze stanu degradacji, a tym samym poprawa jakości życia jego mieszkańców, przy zaangażowaniu różnych podmiotów i środków finansowych czy rzeczowych.

W Gminie Dziwnów zaprojektowano odpowiedni system wdrażania i zarządzania Programem Rewitalizacji, który pozwala na zaangażowanie różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Proces wdrażania Programu realizują pracownicy Gminy. W celu realizacji Programu, Burmistrz Dziwnowa powoła Zespół ds. rewitalizacji, odpowiedzialny za poprawne wdrożenie i monitoring działań zapisanych w Programie Rewitalizacji, który będzie inicjował i informował poszczególne podmioty o możliwości realizacji wymienionych działań.

Powołanie Zespołu przyczyni się do wzajemnego uzupełniania się działań oraz spójności procedur w realizacji poszczególnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w zakresie powiązanych projektów infrastrukturalnych („twardych”) oraz społecznych („miękkich”). Zespół składający się z pracowników Urzędu Miasta Dziwnów (sekretarz gminy, koordynator ds. rewitalizacji, pracowników wydziałów zajmujących się obszarami inwestycji, pomocy społecznej, kultury i oświaty kierowników i pracowników gminnych instytucji zaangażowanych w realizację, lokalnych liderów społeczności obszaru rewitalizacji reprezentujących interesariuszy procesu rewitalizacji: sołtysa, radnych reprezentujących mieszkańców sołectwa, członków organizacji pozarządowych, stanowi naturalny pomost wymiany uwag, inicjatyw, Informacji, który uczestniczy we wszystkich etapach procesu wdrażania PR.

Zadania wdrożeniowe programu wykonywane będą w ramach obowiązków poszczególnych struktur organizacyjnych gminy, dlatego nie określono dodatkowych kosztów ich realizacji. W ramach swoich kompetencji każda z komórek urzędu lub jednostek organizacyjnych gminy będzie wdrażała działania, dostosowując w sposób elastyczny swoje zasoby osobowe do określonych aktualnie potrzeb.

Koordynatorem Zespołu będzie Zastępca Burmistrza Dziwnowa, który odpowiada za inicjowanie i koordynację działań związanych z procesem opracowania i wdrażania Programu Rewitalizacji. Koordynator określa i inicjuje zadania do realizacji członkom zespołu oraz koordynuje realizację poszczególnych zadań.

Wdrażanie Programu Rewitalizacji Gminy Dziwnów będzie polegało na realizacji sformułowanych w niej celów strategicznych, operacyjnych i działań. Aby osiągnąć zakładane efekty zarówno władze, jak i wszystkie podmioty odpowiedzialne za wykonanie poszczególnych działań, powinny aktywnie uczestniczyć w realizacji poszczególnych celów.

Wdrażanie programu rewitalizacji polega na realizacji zapisanych w nim projektów, które służą realizacji celów rewitalizacji. Za wdrażanie poszczególnych zadań odpowiedzialne są wymienione w rozdziale 8 podmioty, tj. samorząd gminy Dziwnów, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Kultury, Zarząd Portu Dziwnów, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy oraz w przypadku termomodernizacji, nawet osoby prywatne.

11. SYSTEM MONITORINGU SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ I SYSTEM WPROWADZANIA MODYFIKACJI W REAKCJI NA ZMIANY W OTOCZENIU PROGRAMU.

Dla skutecznej i efektywnej realizacji zapisów Programu niezbędne jest stworzenie systemu stałego monitorowania, kontroli i oceny efektów realizacji jej ustaleń.

Monitorowanie realizacji Programu będzie polegało na okresowej ocenie stopnia realizacji działań ujętych w harmonogramie realizacji projektów, poprzez ocenę osiągnięcia opisanych we wcześniejszych rozdziałach wskaźników produktu i rezultatu dotyczących celów i poszczególnych projektów. Pozwoli to na bieżącą ocenę poziomu zaawansowania poszczególnych działań, a tym samym na weryfikowanie, w jakim stopniu udało się osiągnąć poszczególne cele operacyjne i strategiczne.

Procedura zarządzania dokumentem

Za monitorowanie procesu wdrażania Programu Rewitalizacji odpowiedzialny będzie Zespół Monitorujący. Zostanie on powołany Zarządzeniem Burmistrza Dziwnowa. W jego składzie znajdą się zarówno pracownicy Urzędu, jednostek podległych, jak również przedstawiciele różnych środowisk lokalnych. Za koordynację prac Zespołu Monitorującego odpowiadać będzie Zastępca Burmistrza.

Zespół będzie spotykał się 2 razy w roku. Pierwsze ze spotkań organizowane będzie w terminie do końca marca każdego roku, natomiast drugie do końca września. Celem spotkań będzie analiza stanu wdrażania Programu. Odpowiedzialność za zwoływanie posiedzeń Zespołu Monitorującego powierza się Koordynatorowi.

Zespół będzie odpowiedzialny za następujące zadania:

- bieżącą ocenę stanu realizacji działań zaplanowanych na dany rok (w odniesieniu do przyjętych w Programie wskaźników),
- analizę sprawozdań z przebiegu realizacji Programu sporządzanych przez poszczególne jednostki zaangażowane,
- wypracowanie propozycji modyfikacji związanych np. ze zmieniającymi się warunkami wpływającymi na rozwój gromady lub niemożliwością zrealizowania zaplanowanych działań,
- sporządzanie rocznego raportu monitorującego wdrażanie dokumentu.

Procedura sprawozdawczości z realizacji dokumentu

Jednostki zaangażowane we wdrażanie strategii (interesariusze), zgodnie z określoną w Planie Działań odpowiedzialnością, będą zobowiązane do sporządzania rocznych sprawozdań dotyczących poziomu zaawansowania działań oraz do przekazania ich Zespołowi Monitorującemu do 15 lutego każdego roku. Sprawozdanie powinno być opracowane z wykorzystaniem zestandaryzowanego formularza sprawozdawczego.

W oparciu o informacje zawarte w sprawozdaniach, Zespół Monitorujący będzie przygotowywał roczne raporty monitoringowe i do 30 marca przekazywał je Radzie Miasta.

Interesariuszami są wszystkie podmioty uwzględnione w tabeli Planu Działań.

Procedura aktualizacji dokumentu

Aby zapewnić wystarczające dostosowanie do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, co najmniej raz na rok Program będzie poddawany aktualizacji wraz z wypracowaniem nowego harmonogramu.

Aktualizacji będzie dokonywał powołany zespół, w skład którego wejdą przedstawiciele różnych sektorów: sektora publicznego, w tym m.in. przedstawiciele edukacji i instytucji samorządowych, sektora gospodarczego, w tym m.in. przedstawiciele przedsiębiorców i organizacji gospodarczych, sektora społecznego, w tym m.in. przedstawiciele organizacji społecznych.

Prace zespołu inicjowane będą przez Burmistrza, który wyda w tej sprawie Zarządzenie nie później niż do końca maja.

Zespół w toku przynajmniej 3 spotkań wypracuje nowy harmonogram,). Następnie zostanie on przedstawiony do zatwierdzenia Radzie Miejskiej.

Z końcem okresu objętego Programem Zespół Monitorujący opracuje końcowy raport z realizacji Programu Rewitalizacji.

12. OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko projekt Programu Rewitalizacji dla Gminy Dziwnów został przedłożony Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Szczecinie oraz Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu w Szczecinie celem uzgodnienia konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

13. KARTY GŁÓWNYCH PROJEKTÓW DLA REWITALIZACJI SOŁECTWA DZIWNA

Nazwa	1. Uzbrojenie terenów inwestycyjnych w ramach przyjęcia planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów przy ul. Marynarki Wojennej.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.3. Zwiększenie liczby osób posiadających stabilne zatrudnienie wśród mieszkańców sołectwa Dziwna. 2.1. Zwiększenie liczby mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą poprzez aktywizację endogenicznych czynników wzrostu. 2.2. Wykreowanie nowych produktów turystycznych funkcjonujących na terenie sołectwa Dziwna. 3.1. Podniesienie jakości infrastruktury na terenie sołectwa Dziwna. 3.2. Zwiększenie liczby terenów przygotowanych pod nowe inwestycje.
Podmiot realizujący	Gmina Dziwnów
Lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na terenie działki nr 854/53 będącej własnością Gminy Dziwnów. Jest elementem planu zagospodarowania przestrzennego i wpisuje się w wizję rozwoju terenu zabezpieczając tereny inwestycyjne pod rozwój usług i rekreacji.
Beneficjent	Beneficjentem będą nie tylko mieszkańcy terenu rewitalizowanego, ale również mieszkańcy gminy jak i turyści. Bezpośrednimi beneficjentami będą inwestorzy, którzy kupią teren z przygotowaną infrastrukturą, co znacznie

	skróci czas realizacji zamierzeń. Pośrednio skorzystają wszyscy mieszkańcy (od osób poszukujących pracę do osób, które rozwiną lub założą działalność gospodarczą) i turyści, którzy są beneficjentami końcowymi.
Czas realizacji projektu	<ul style="list-style-type: none"> - przewidywana data zgłoszenia wniosku o dofinansowanie (kwartał rok) III 2018 - przewidywana data rozpoczęcia inwestycji, np. data zawarcia umowy z wykonawcą pierwszego zamówienia (kwartał i rok) II 2018 - przewidywana data zakończenia rzeczowego inwestycji, np. data odbioru (kwartał i rok) IV 2019 - ilość planowanych przetargów 2 (w tym na dokumentację) - przewidywana data ogłoszenia ostatniego zamówienia publicznego I 2019
Zakres realizowanych zadań	<p>W ramach realizacji projektu zostaną wykonane podstawowe prace związane z uzbrojeniem terenów inwestycyjnych, dla których przyjęto plan zagospodarowania przestrzennego. W ramach przyjętego planu konieczne do zainteresowania podmiotów prywatnych do inwestowania w budowanie hoteli, pensjonatów czy apartamentów (funkcje przewidziane w pzp) jest wykonanie infrastruktury dostępu do terenów inwestycyjnych tj. wodociąg, kanalizacja sanitarna czy drogi z chodnikami. Planuje się wykonać prace etapami z uwagi na zakres prac i koszty realizacji. W pierwszym etapie planuje się uzbroić działki na przy ul. Marynarki Wojennej, co swoim zasięgiem obejmie połowę terenów inwestycyjnych ok. 18 ha.</p> <p>W ramach inwestycji planuje się wykonanie 950 mb drogi o szerokości 6 m z chodnikami i oświetleniem oraz 980 mb kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i 450 mb kanalizacji tłocznej z przepompownią i wodociągu.</p> <p>Na chwilę obecną zadanie nie posiada dokumentacji.</p>
Szacowana wartość	<p>Szacowane koszty inwestycyjne zgodnie z kosztorysem: 2 560 000,00 zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> - wodociągi – ok. 1 000mb – 400 000,00 - kanalizacja sanitarna – ok. 1 400,00 – 560 000,00 - drogi – ok. 1 000 mb – 1 500 000,00 - przepompownia – 100 000,00
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej w zakresie realizacji inwestycji są z zasady niedochodowe. W związku z obowiązkiem zabezpieczenia podstawowych potrzeb na rzecz mieszkańców, jest to zadanie własne gminy, koszty eksploatacji będą pokrywane w ramach przyjętej taryfy. W związku z powyższym sieci kanalizacji nie będą generowały ani strat ani wielkiego zysku. Drogi, chodniki i parkingi są z założenia nieekonomicznym zadaniem generującym tylko koszty. Szacowane koszty w ciągu roku to ok. 15 tys. zł, na co składają się koszty utrzymania porządku, zabiegi pielęgnacyjne oraz koszty utrzymania oświetlenia terenu. Z uwagi na przewidywaną funkcję nie przewiduje się dochodów.</p> <p>Społeczny – ogromna możliwość rozwoju terenów nieużytkowanych, powstania miejsc pracy sezonowych i stałych oraz zwiększenia ilości turystów w tym obszarze będzie kołem zamachowym dla rozwoju społeczności.</p> <p>Inne efekty.</p> <p>Zamierzona inwestycja ma doprowadzić do zwiększenia zainteresowania terenem inwestycyjnym i przyciągnąć inwestorów zewnętrznych z planem wykonania infrastruktury turystycznej (hotele, pensjonaty, apartamentowce). Dla omawianego terenu będzie to efekt domina, za który spowoduje rozwój terenów niezwykle atrakcyjnych przyrodniczo, a obecnie całkowicie niewykorzystanych. Potencjał terenu spowoduje podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie dostępności do usług nie oferowanych na terenie rewitalizowanym.</p> <p>Szczegółowe wskaźniki, ich wartość oraz źródło danych podano w tabeli</p>

	wskaźników produktu i rezultatu.
Wpływ na środowisko	Inwestycja będzie miała wpływ na środowisko pozytywny, gdyż zadanie głównie opiera się na wykonaniu sieci wodno-kanalizacyjnej oraz drogi dojazdowej. Teren został zbadany szczegółowo, a obszary cenne przyrodniczo zostały wyłączone z zakresu inwestycji. Wykonana infrastruktura zniweluje negatywny wpływ zabudowy na tereny obecnie niezabudowane.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt jest powiązany z projektami zrealizowanymi tj. przebudowa ul. Marynarki Wojennej czy ul. Dziwna, oraz projektami planowanymi do realizacji tj. Budowa domu kultury czy zagospodarowanie terenów zielonych. Wskazane projekty będą wzmacniały i uzupełniały się wzajemnie. Powiązanie z projektami U3 i U4 w zakresie rozszerzenia możliwości podejmowania działalności gospodarczej na nowych terenach. Z projektami U5 i U6 w zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym.
Uzasadnienie	Przedmiotowy teren inwestycyjny wraz z gotowym planem zagospodarowania przestrzennego ma za zadanie przyciągnąć inwestorów zewnętrznych, którzy będą rozwijać sektor gospodarczy oparty na turystyce najlepiej całorocznej. Duże powierzchnie terenów, piękna lokalizacja i bliskość przyrody mają być ogromnym atutem rozwoju terenu niezagospodarowanego. Jest to ostatni etap rewitalizacji terenów na osiedlu Dziwna, który wymaga zaangażowania znacznych środków finansowych w celu udostępnienia terenów inwestycyjnych. Jest to projekt, który jest komplementarny z wykonanymi inwestycjami rozbudowy sieci wodno-kanalizacyjnej i drogi na ul. Marynarki Wojennej. Planowane Inwestycje tj. dom kultury na tym terenie czy zagospodarowanie skwerów zielonych jest uzupełnieniem koncepcji rozwoju infrastrukturalnego terenu.

Nazwa	2. Budowa domu kultury wraz z zagospodarowaniem działki do celów rekreacji i kultury oraz z opracowanym programem kulturalno-edukacyjnym.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna.
Podmiot realizujący	Gmina Dziwnów
Lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na terenie działki nr 854/53 będącej własnością Gminy Dziwnów. Jest elementem planu zagospodarowania przestrzennego i wpisuje się w wizję rozwoju terenu zabezpieczając podstawowe potrzeby mieszkańców i turystów.
Beneficjent	Beneficjentem będą nie tylko mieszkańcy terenu rewitalizowanego, ale również mieszkańcy gminy jak i turyści. Obiekt będzie wielofunkcyjny, a więc jego wykorzystanie będzie maksymalne i skierowane do wszystkich grup społecznych.
Czas realizacji projektu	- przewidywana data zgłoszenia wniosku o dofinansowanie (kwartał rok) II 2018 r. - przewidywana data rozpoczęcia inwestycji, np. data zawarcia umowy z wykonawcą pierwszego zamówienia (kwartał i rok) III 2018 r. - przewidywana data zakończenia rzeczowego inwestycji, np. data odbioru (kwartał i rok) II 2020 r. - ilość planowanych przetargów 1. - przewidywana data ogłoszenia ostatniego zamówienia publicznego III

	2018 r.
Zakres realizowanych zadań	<p>W ramach realizacji projektu powstanie budynek o powierzchni użytkowej ok. 250 m² w skład, którego będzie wchodziło duże pomieszczenie wielofunkcyjne (zebrania, występy, przedstawienia, bankiety) oraz pomieszczenia klubowe (dla świetlica dla dzieci, siedzib klubu i stowarzyszenia) oraz pomieszczenia techniczne.</p> <p>Wraz z obiektem powstanie zagospodarowanie działki tj. chodniki, parking i miejsca postojowe wraz z terenem przygotowanym do ustawienia sceny mobilnej (utwardzony teren z przyłączem energetycznym) i ogrodzenie terenu. Zamierzenie jest zgodne z planem zagospodarowania przestrzennego. Bezpośrednio uzupełnia i rozszerza funkcje, których brakuje na terenie objętym rewitalizacją. Jest jednym z elementów zagospodarowania przestrzennego, który zgłaszany jest przez mieszkańców, jako brakujący na terenie sołectwa. Budowa domu kultury jest kolejnym etapem zabezpieczania podstawowych potrzeb infrastrukturalnych dla mieszkańców. Na chwilę obecną nie ma dokumentacji projektowej.</p>
Szacowana wartość	<p>Szacowane koszty inwestycyjne: 1 300 000,00 zł.</p> <ul style="list-style-type: none"> - obiekt o powierzchni użytkowej ok. 250 m² – 850 000,00 - ogrodzenie: 50 000,00 (ok. 400 mb z bramą i furtką) - chodniki, dojazdy i parking: 400 000,00 (ok. 2 000 m²)
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Dom kultury z założenia jest nieekonomicznym zadaniem generującym głównie koszty. Szacowane koszty w ciągu roku to ok. 150 tys. zł, na co składają się koszty osobowe oraz koszty eksploatacyjne (bieżące). Z uwagi na przewidywaną funkcję dochody będą incydentalne i nie będą kompensowały wydatków.</p> <p>Społeczny - zaspokaja potrzeby mieszkańców (dostępność do placówek oświaty, poprawia komunikację, itp.), poprawia aktywność zawodową mieszkańców, stwarza warunki do ożywienia inwestycyjnego wśród podmiotów gospodarczych, itp.</p> <p>Z punktu widzenia społecznego, dom kultury, będzie oddziaływał na wszystkie grupy społeczne od dzieci – świetlica środowiskowa, poprzez mieszkańców – zebrania i zabawy, do turystów – organizacja imprez plenerowych. Stworzenie lokum dla stowarzyszenia i klubów dodatkowo będzie wsparciem dla poprawy aktywności społeczności lokalnej. Dom kultury, jako uzupełnienie infrastruktury pozytywnie wpłynie na rozwój mieszkalnictwa i poprawę jakości życia.</p> <p>Szczegółowe wskaźniki, ich wartość oraz źródło danych podano w tabeli wskaźników produktu i rezultatu.</p>
Wpływ na środowisko	<p>Inwestycja będzie miała pozytywny wpływ na środowisko. Proponuje się zaprojektowanie budynku, jako budynek o wysokich normach efektywności energetycznej. Poprzez zastosowanie do ogrzewania pompy ciepła wspomaganej ogniwami fotowoltaicznymi niemal do minimum ograniczy się wprowadzanie szkodliwych substancji do środowisko (produkcja CO₂). Zaprojektowane oświetlenie typu LED pozwoli konsumować minimalną ilość energii na oświetlenie, co również wpłynie na redukcję CO₂.</p>
Powiązanie z innymi projektami	<p>Uzbrojenie terenów inwestycyjnych czy Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną to inwestycje, które mają stworzyć nowe miejsca publiczne dla społeczności i jednocześnie pomogą stymulować rozwój gospodarczy i społeczny.</p> <p>Powiązanie z projektem U1 w zakresie uzyskania możliwości udostępnienia oferty kulturalnej w nowoczesnych warunkach.</p> <p>Z U2 w zakresie uzyskania możliwości współpracy z instytucją kultury oraz wspólnych inicjatywach. Ponadto możliwość korzystania z sal.</p>
Uzasadnienie	Dom kultury znajduje się na terenie planowanego rozwoju sołectwa Dziwna, a

	realizacja planowanych inwestycji tj. wykonanie sieci wodno-kanalizacyjnych drogi będzie elementem niezbędnym. Dodatkowo wykonane Inwestycje w ul. Marynarki Wojennej tj. wodociąg i sieć kanalizacji sanitarnej oraz sama nawierzchnia stanowią podstawę do uzbrojenia terenów inwestycyjnych i zapewnienia dojazdu i komunikacji z terenem inwestycji.
--	--

Nazwa	3. Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna.
Podmiot realizujący	Gmina Dziwnów
Lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na terenie działki nr 854/101 będącej własnością Gminy Dziwnów. Jest elementem planu zagospodarowania przestrzennego i wpisuje się w wizję rozwoju terenu zabezpieczając podstawowe potrzeby mieszkańców i turystów.
Beneficjent	Beneficjentem będą nie tylko mieszkańcy terenu rewitalizowanego, ale również mieszkańcy gminy jak i turyści. Obiekt będzie wielofunkcyjny, a więc jego wykorzystanie będzie maksymalne i skierowane do wszystkich grup społecznych.
Czas realizacji projektu	- przewidywana data zgłoszenia wniosku o dofinansowanie (kwartał rok) II 2018 r. - przewidywana data rozpoczęcia inwestycji, np. data zawarcia umowy z wykonawcą pierwszego zamówienia (kwartał i rok) III 2018 r. - przewidywana data zakończenia rzeczowego inwestycji, np. data odbioru (kwartał i rok) VI 2018 r. - ilość planowanych przetargów 1 - przewidywana data ogłoszenia ostatecznego zamówienia publicznego III 2018 r.
Zakres realizowanych zadań	W ramach realizacji projektu powstanie urządzony teren rekreacyjny. Jest to uzupełnienie istniejącej infrastruktury terenów sportowo-wypoczynkowych tj. istniejącego nieopodal orlika oraz placu zabaw dla dzieci o ścieżki spacerowe i nasadzenia dla terenów zielonych oraz uzupełnienie istniejących obiektów placu zabaw. W ten sposób powstanie teren do zaspokajania potrzeb rekreacji mieszkańców wzbogacony o uporządkowaną infrastrukturą i nowymi nasadzeniami w terenach zieleni. Jest to kontynuacja zmiany przeznaczenia funkcji terenu, na którym znajdują się obiekty ogólnodostępne związane ze sportem i rekreacją. Jest to spójna koncepcja zagospodarowania całego terenu z planem zagospodarowania przestrzennego. W ramach projektu przewiduje się wykonanie: - drogi dojazdowej z miejscami postojowymi; - ścieżek dla pieszych; - miejsc wypoczynku z ławkami; - rozbudowę elementów placu zabaw; - przebudowę oświetlenia. Na chwilę obecną posiadana jest dokumentacja dla uproszczonego trybu dla zgłoszenia prac budowlanych. Szczegółowe wskaźniki, ich wartość oraz źródło danych podano w tabeli wskaźników produktu i rezultatu.
Szacowana wartość	Szacowane koszty inwestycyjne zgodnie z kosztorysem: 880 000,00 zł.
Prognozowane rezultaty i sposób	Park rekreacyjny jest z założenia jest nieekonomicznym zadaniem generującym tylko koszty. Szacowane koszty w ciągu roku to ok. 20 tys. zł na

<p>ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>co składają się koszty utrzymania zieleni, zabiegi pielęgnacyjne oraz koszty utrzymania oświetlenia terenu. Z uwagi na przewidywaną funkcję nie przewiduje się dochodów.</p> <p>Społeczny - zaspokaja potrzeby mieszkańców (dostępność do terenów rekreacyjnych, poprawia komunikację, stwarza warunki do spotkań integracyjnych, itp.), poprawia aktywność społeczną mieszkańców, gdyż stwarza warunki do ożywienia kontaktów interpersonalnych.</p> <p>Z punktu widzenia społecznego, dom kultury, będzie oddziaływał na wszystkie grupy społeczne od dzieci – plac zabaw, poprzez mieszkańców – miejsce spotkań, do turystów – urządzony teren, który będzie jednym publicznym parkiem dla całego sołectwa.</p>
<p>Wpływ na środowisko</p>	<p>Projekt będzie miał pozytywny wpływ na środowisko z uwagi na dużą ilość nasadzeń zieleni niskiej i wysokiej. Docelowo skwer zmieni się w park, który będzie jedyny w sołectwie.</p>
<p>Powiązanie z innymi projektami</p>	<p>Projekt jest bezpośrednio powiązany ze zrealizowanymi inwestycjami tj. budowa Orlika 2012 czy wyposażenie placu zabaw oraz związany jest z planowanymi inwestycjami tj. Budowa domu kultury celem stworzenia atrakcyjnej oferty dla mieszkańców i turystów.</p> <p>Powiązanie z projektami U1, U2 - w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działań kulturalnych i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców.</p> <p>Z U5 - w zakresie poprawy przestrzeni publicznej zgodnej z normami ekologicznymi.</p>
<p>Uzasadnienie</p>	<p>Realizacja zadanie uzupełnia już zakończone projekty, które na przedmiotowej działce współgrają tworząc miejsce rekreacji i wypoczynku dla całego osiedla. W ramach wcześniejszych inwestycji wykonano zespół boisk, skate park wybudowano plac zabaw oraz przebudowano drogi okalające teren. Planowane inwestycje tj. uzbrojenie terenów inwestycyjnych będą potrzebowały terenów rekreacyjnych, które uzupełnią komercyjny charakter inwestycji ogólnodostępnymi i nieodpłatnymi terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi.</p>

Fot. Przestrzeń pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną – stan obecny

Nazwa	4. Remont i przebudowa przystani przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna. 2.2. Wykreowanie nowych produktów turystycznych funkcjonujących na terenie sołectwa Dziwna. 3.1. Podniesienie jakości infrastruktury na terenie sołectwa Dziwna.
Podmiot realizujący	Zarząd Portu Morskiego w Dziwnowie
Lokalizacja	Inwestycja znajduje się przy ul. Spadochroniarzy Polskich na działce nr 843/26 i 846/6 obręb 0002 Dziwnów-miasto, będącej własnością Gminy Dziwnów.
Beneficjent	Beneficjentem bezpośrednim będą turyści, którzy będą stacjonować w przystani oraz pośrednimi beneficjentami będą właściciele terenów przyległych, którzy będą mogli wynajmować obiekty noclegowe oraz realizować inne usługi typu gastronomia.
Czas realizacji projektu	2018-2020
Zakres realizowanych zadań	Funkcjonalnie powiązany zostanie w sieć portów i przystani funkcjonujących na terenie Gminy Dziwnów i poza gminą w ramach Zachodniopomorskiego Szlaku Żeglarskiego. 1) remont 130 mb nabrzeży wraz z wyposażeniem (polery cumownicze, ścieżka bosmańska, elementy bezpieczeństwa tj. drabinki, odbojnice, postumenty poboru prądu i wody); 2) wykonanie zespołu sanitarnego (zestaw pryszniczy z sanitariatami) o powierzchni ok. 110 m ² ; 3) ogrodzenie, monitoring, chodniki i drogi komunikacyjne z parkingiem.
Szacowana wartość	Szacowany koszt: 1 900 000,00 zł zawierający: 1) remont 130 mb nabrzeży wraz z wyposażeniem (polery cumownicze, ścieżka bosmańska, elementy bezpieczeństwa tj. drabinki, odbojnice, postumenty poboru prądu i wody); 2) wykonanie zespołu sanitarnego (zestaw pryszniczy z sanitariatami) o powierzchni ok. 110 m ² ; 3) ogrodzenie, monitoring, chodniki i drogi komunikacyjne z parkingiem.
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Obiekt będzie generował koszty funkcjonowania bieżącego na poziomie ok. 160 tys. rocznie, ale będzie przynosił również dochody na poziomie minimum: 300 tys. złotych (30 jednostek x 170 zł doba x 60 dni) Społeczny - zaspokaja potrzeby mieszkańców (dostępność do placówek oświaty, poprawia komunikację, itp.), poprawia aktywność zawodową mieszkańców, stwarza warunki do ożywienia inwestycyjnego wśród podmiotów gospodarczych, itp. Oprócz poprawy wizerunku otoczenia realizowana inwestycja w znaczny sposób wpływa na rozwój otoczenia, które będzie zaspokajać potrzeby określonej grupy turystów. W ten sposób będzie potrzebna uruchomienia gastronomii, kawiarni czy cukierni. Jest to element wspierający w okresie samego sezonu lipiec - sierpień oraz poza tym okresem, to jest maj-październik. Szczegółowe wskaźniki, ich wartość oraz źródło danych podano w tabeli wskaźników produktu i rezultatu.
Wpływ na środowisko	Inwestycja będzie miała neutralny wpływ na środowisko wynika z faktu już funkcjonowania przystani, a zastosowanie materiałów o niskiej energochłonności spowoduje zmniejszenie kosztów zużycia energii przez co na etapie użytkowania inwestycja będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt ma bezpośrednie powiązanie z już zrealizowanymi inwestycjami tj. wykonanie kanalizacji sanitarnej, wodociągowej, nawierzchni drogi i

uzupełniającymi	<p>oświetlenia na ul. Spadochroniarzy Polskich oraz jest związany z inwestycją uzbrojenia terenów na ul. Marynarki Wojennej co ma spowodować pobudzenie rozwoju gospodarczego.</p> <p>Powiązanie z projektami:</p> <p>U1 - w zakresie zwiększenia oferty spędzania wolnego czasu ukierunkowanego na sporty wodne i związaną z nimi kulturą.</p> <p>U2 - w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania aktywności sportowej.</p> <p>U3 - w zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działalności gospodarczej w obszarze sportów wodnych.</p> <p>U4 - w zakresie powstania nowej atrakcji, a co się z tym wiąże odbiorców nowych produktów i usług.</p> <p>U5 - w zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym.</p> <p>U6 - w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego na powietrzu w przyjaznych warunkach.</p>
Uzasadnienie	<p>Jest to obiekt istniejący, który uległ znacznej degradacji technicznej i wymaga kompleksowej przebudowy i remontu. Planowane przedsięwzięcie wpisuje się w charakter oraz tradycję tego terenu. Jest zgodne ze studium oraz uzyska decyzję celu publicznego na tego typu inwestycję. Wpisuje się również w turystyczny charakter obszaru i jest idealnym uzupełnieniem kierunków rozwoju gospodarczego dla tego terenu.</p>

Fot. Przystań przy ul. Spadochroniarzy Polskich w Dziwnowie – stan obecny.

Nazwa	5. Organizacja imprez integracyjnych w obszarze objętym programem rewitalizacji.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna. 1.4. Rozwijanie działalności kulturalnej i rekreacyjno-sportowej na terenie sołectwa Dziwna.
Podmiot realizujący	Miejski Ośrodek Sportu i Kultury. Organizacje pozarządowe.
Lokalizacja	Obszar sołectwa Dziwna
Beneficjent	Mieszkańcy gminy Dziwnów, w szczególności sołectwa Dziwna.
Czas realizacji projektu	2018-3023
Zakres realizowanych zadań	Opracowanie, wspólnie z Radą Sołecką, mieszkańcami i organizacjami pozarządowymi planu cyklicznych imprez mających na celu poprawę integracji mieszkańców sołectwa Dziwna, ale również mieszkańców całej gminy Dziwnów. Oprócz imprez tematycznych powiązanych z wydarzeniami o skali ponadgminnej, np. Dzień Dziecka, Święta Państwowe, jednym z elementów projektu będzie realizacja własnych inicjatyw charakterystycznych tylko dla sołectwa Dziwna. Realizacja projektów infrastrukturalnych będzie powiązana z niniejszym poprzez skoordynowanie kalendarza imprez z terminem oddania do użytku danej inwestycji i symbolicznym przekazaniem jej do użytkowania mieszkańcom obszaru rewitalizowanego.
Szacowana wartość	60000 zł.
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	10 imprez integracyjnych, w których weźmie udział ponad 1500 mieszkańców gminy Dziwnów, a w szczególności mieszkańców sołectwa Dziwna. Pomiar będzie dokonywany na bieżąco przez realizatorów danego wydarzenia.
Wpływ na środowisko	Projekt będzie neutralny dla środowiska.
Powiązanie z innymi projektami	Projekt będzie realizowany z wykorzystaniem infrastruktury jaka powstanie w ramach projektów 1, 2, 3, 4, 6 i jest powiązany z projektem 7 w zakresie komplementarności podejmowanych działań. Powiązanie z projektami uzupełniającymi: U1, U2 - zakresie zwiększenia możliwości podejmowania działań kulturalnych i włączanie w kulturę większej liczby mieszkańców. U5, U6 - w zakresie zwiększenia integracji mieszkańców, a co się z tym wiąże, ze zwiększeniem kontroli społecznej, także w zakresie ekologii.
Uzasadnienie	Mieszkańcy sołectwa Dziwna jako jedna z przyczyn degradacji, podali niską aktywność społeczną i słabą integrację. Ponadto na tym obszarze zdiagnozowano niską aktywność organizacji pozarządowych. Obszar cechuje także duże zróżnicowanie pod względem statusu społecznego, co spowodowane jest m.in. przez występowanie na tym obszarze domów socjalnych, ale także terenów powojennych i powojennych. Obszar był niejako wykluczony gdyż w odróżnieniu do innych sołectw, nie pełnił funkcji stricte turystycznej. Wszystko to wskazuje na potrzebę nasilenia działań mających na cel zintegrowanie środowiska mieszkańców. Okazją do organizowanych wydarzeń będą oddania do użytkowania kolejnych inwestycji i. Jednym z miejsc realizacji działań aktywizujących, integrujących, opiekuńczych będzie powstały w ramach Programu Rewitalizacji Dom Kultury, skwer dla mieszkańców oraz przystań.

Nazwa	6. Przebudowa brakujących odcinków dróg z nawierzchni płyt betonowych na kostkę betonową wraz z niezbędną infrastrukturą: ul. Marynarki Wojennej, ul. Dziwna.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.1. Poprawa warunków życia mieszkańców sołectwa Dziwna. 3.1. Podniesienie jakości infrastruktury na terenie sołectwa Dziwna.
Podmiot realizujący	Gmina Dziwnów
Lokalizacja	Przedsięwzięcie jest zlokalizowane na terenie działki nr 854/48, 788 oraz 790/1 będącej własnością Gminy Dziwnów. Jest elementem planu zagospodarowania przestrzennego i wpisuje się w wizję rozwoju terenu zabezpieczając podstawowe potrzeby mieszkańców i turystów.
Beneficjent	Beneficjentem będą nie tylko mieszkańcy terenu rewitalizowanego, ale również mieszkańcy gminy jak i turyści. Obiekt będzie wielofunkcyjny, a więc jego wykorzystanie będzie maksymalne i skierowane do wszystkich grup społecznych.
Czas realizacji projektu	- przewidywana data zgłoszenia wniosku o dofinansowanie (kwartał rok) II kwartał 2018 r. - przewidywana data rozpoczęcia inwestycji, np. data zawarcia umowy z wykonawcą pierwszego zamówienia (kwartał i rok) II kwartał 2018 r. - przewidywana data zakończenia rzeczowego inwestycji, np. data odbioru (kwartał i rok) I kwartał 2019 roku - ilość planowanych przetargów 1 - przewidywana data ogłoszenia ostatniego zamówienia publicznego III kwartał 2018 r.
Zakres realizowanych zadań	W ramach realizacji projektu zostaną uzupełnione brakujące odcinki dróg, które zostały wykonane w latach 70 z płyt wylewanych betonowych na kostkę betonową. Zostanie wykonanych 550 mb nawierzchni na ul. Marynarki Wojennej oraz 100 mb na ul. Dziwnej. Są to ostatnie odcinki z płyt betonowych, które wymagają przebudowy na nowe nawierzchnie. Projektowana szerokość jezdni nie mniej niż 5,5 m oraz chodniki lub parkingi. Inwestycja zgodna z zapisami planu zagospodarowania przestrzennego i jest następstwem realizacji naprawy nawierzchni na osiedlu Dziwna. Na chwilę obecną zadanie nie posiada dokumentacji. Realizacja zadania odbędzie się w uproszczonym trybie – zgłoszenie na budowę.
Szacowana wartość	Szacowane koszty inwestycyjne zgodnie z kosztorysem: 780 000,00 zł.
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Drogi, chodniki i parkingi są z założenia nieekonomicznym zadaniem generującym tylko koszty. Szacowane koszty w ciągu roku to ok. 10 tys. zł na co składają się koszty utrzymania porządku, zabiegi pielęgnacyjne oraz koszty utrzymania oświetlenia terenu. Z uwagi na przewidywaną funkcję nie przewiduje się dochodów. Społeczny - zaspokaja potrzeby mieszkańców (dostępność komunikacyjna do terenów mieszkalnych i rekreacyjnych, poprawia komunikację społeczną, gdyż stwarza warunki do spotkań integracyjnych, itp.), poprawia aktywność społeczną mieszkańców, gdyż stwarza warunki do ożywienia kontaktów interpersonalnych. Szczegółowe wskaźniki, ich wartość oraz źródło danych podano w tabeli wskaźników produktu i rezultatu.
Wpływ na środowisko	Realizacja zadania ma neutralny wpływ na środowisko. Jest to już obecnie funkcjonująca droga i choć jest w złym stanie technicznym to jest przejezdna. Skrócenie czasu przejazdu będzie niezauważalne, a więc nie da się zauważyć pozytywnego wpływu na środowisko.
Powiązanie z innymi projektami uzupełniającymi	Realizacja zadania wynika z kontynuacji przebudowy dróg na osiedlu Dziwna i ma bezpośrednie powiązanie ze zrealizowanymi inwestycjami tj. przebudowa ul. Marynarki Wojennej czy ul. Dziwna oraz z inwestycją planowaną tj.

	Zagospodarowanie przestrzeni pomiędzy ul. Marynarki Wojennej a ul. Dziwną (obok Orlika) na skwer wypoczynkowy dla mieszkańców. Powiązanie z projektami uzupełniającymi: U1 - w zakresie poprawy warunków związanych z komunikacją drogową. U5 - zakresie powstania nowej infrastruktury odpowiadającej aktualnym normom ekologicznym.
Uzasadnienie	Przebudowa dróg to ostatni etap naprawy nawierzchni przejętych od wojska. Wykonano w niemal 80 % przebudowy ulic Dziwna i Marynarki Wojennej, a fragmenty objęte inwestycją będą dopełnieniem kompleksowej przebudowy nawierzchni. Jest to również zabieg poprawiający komfort i bezpieczeństwo mieszkańców co uzupełnia się z innymi projektami i jest komplementarne z wykonanymi inwestycjami budową placu zabaw orlika czy zadaniami planowanymi zagospodarowanie terenu zielonego na skwer park w celu podniesienia jakości życia.

Nazwa	7. Realizacja programów profilaktycznych i współpraca z organizacjami pozarządowymi działających w szeroko rozumianym obszarze pomocy społecznej.
Powiązanie z celami rewitalizacji	1.2. Zwiększenie integracji społecznej mieszkańców sołectwa Dziwna. 2.1. Zwiększenie liczby mieszkańców sołectwa Dziwna prowadzących działalność gospodarczą poprzez aktywizację endogenicznych czynników wzrostu.
Podmiot realizujący	Urząd Miejski w Dziwnowie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziwnowie, Miejski Ośrodek Sportu i Kultury, organizacje pozarządowe.
Lokalizacja	Obszar sołectwa Dziwna
Beneficjent	Mieszkańcy sołectwa Dziwna, w szczególności: dzieci, młodzież, osoby w wieku poprodukcyjnym, osoby bezrobotne i korzystające z pomocy społecznej.
Czas realizacji projektu	2019-2023
Zakres realizowanych zadań	Realizacja projektu będzie odbywała się w ścisłej współpracy z Ośrodkiem Pomocy Społecznej oraz nowym Domem Kultury, który powstanie w ramach projektu 2 niniejszego programu. 1. Podpisanie porozumienia z organizacjami pozarządowymi dot. współpracy na rzecz realizacji programów profilaktycznych i aktywizujących mieszkańców sołectwa Dziwna. 2. Opracowanie szczegółowego programu wsparcia potrzebujących mieszkańców sołectwa Dziwna. 3. Animacja społeczna – włączenie społeczne różnych grup mieszkańców. 4. Realizacja szkoleń i kursów: Aktywizacja zawodowa, 5. Poradnictwo rodzinne: Porady prawne, pomoc psychologiczna, terapeuta rodzinny. 6. Pomoc osobom niesamodzielnym i seniorom: Zatrudnienie opieki doraźnej dla osób niesamodzielnymi. Integracja osób starszych i niepełnosprawnych. 7. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży: Zajęcia wyrównawcze dla uczniów z trudnościami. 8. Zapobieganie zachowaniom patologicznym dzieci i młodzieży: Organizacja czasu wolnego (zajęcia, warsztaty, wycieczki, akcje społeczne, angażowanie do działań prospołecznych).
Szacowana wartość	550 000 zł
Prognozowane rezultaty i sposób ich oceny i	Zostaną wdrożone cztery programy profilaktyczne, uczestnikami projektu będzie 100 osób – mieszkańców sołectwa Dziwna. Pomiar będzie odbywała się stale w trakcie realizacji projektu oraz po jego

zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	zakończeniu. Źródłem danych będą informacje od realizatorów projektu.
Wpływ na środowisko	Projekt będzie neutralny dla środowiska.
Powiązanie z innymi projektami uzupełniającymi	<p>Projekt powiązany z projektem nr 2, 3, 4 oraz 5.</p> <p>Realizacja projektu będzie bazowała na infrastrukturze powstałej w ramach ww. projektów, współpracą z Domem Kultury oraz będzie skoordynowana z imprezami integracyjnymi na terenie obszaru rewitalizowanego.</p> <p>Powiązanie z projektami uzupełniającymi:</p> <p>U2 - w zakresie możliwości współpracy w realizacji programów profilaktycznych.</p> <p>U3, U4 - w zakresie wsparcia osób nieaktywnych zawodowo i będących w trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej.</p>
Uzasadnienie	<p>Mieszkańcy sołectwa Dziwna wymagają pomocy w postaci szeregu działań aktywizacyjnych, szkoleniowych, opiekuńczych, edukacyjnych. Jednym z miejsc realizacji działań aktywizujących, integrujących, opiekuńczych będzie powstały w ramach Programu Rewitalizacji Dom Kultury.</p> <p>Projekt jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy na obszarze sołectwa Dziwna.</p> <p>Na podstawie analizy danych oraz dokumentów można wskazać, że podstawowe problemy mieszkańców sołectwa Dziwna dotyczą sfery społecznej, a w szczególności wysokiego bezrobocia poza sezonem letnim oraz problemy z integracją społeczną i wykorzystaniem potencjału turystycznego. Okres od października do maja jest bardzo trudny dla części tutejszej społeczności. Powoduje nasilenie się dotychczasowych problemów oraz pojawianie się nowych problemów zarówno wśród podopiecznych OPS, jak i rodzin dotychczas niekorzystających lub korzystających sporadycznie z pomocy społecznej. Część rodzin z powodu bezrobocia nie posiada środków finansowych na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, stąd korzystanie m.in. z dożywiania. W wielu przypadkach występuje niezaradność życiowa, co wiąże się z zaniedbaniami w obowiązkach domowych i w sprawach opiekuńczo – wychowawczych w stosunku do dzieci. Długotrwała sytuacja pozostawania bez pracy wpływa negatywnie na poczucie własnej wartości człowieka. Stres i utrata stabilizacji często powodują niemożność podejmowania racjonalnych decyzji. Pojawia się apatia, zniechęcenie, agresywna reakcja wobec otoczenia, rodziny, instytucji.</p> <p>Do pozostałych zdiagnozowanych problemów należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ duże ryzyko utraty źródeł utrzymania, wynikające z wahań rynku turystycznego, ☐ zjawisko ubożenia rodzin, ☐ malejąca liczba ludności mieszkającej w mieście, ☐ zagrożenie wzrostu poziomu bezdomności spowodowane wzrastającymi kosztami utrzymania mieszkań oraz trudnościami w regulowaniu opłat czynszowych za mieszkania, ☐ wzrost liczby rodzin charakteryzujących się wyuczoną bezradnością opiekuńczo – wychowawczą, ☐ zróżnicowanie socjalne grup społecznych, ☐ niedostateczna, w stosunku do potrzeb liczba mieszkań socjalnych, ☐ występowanie na terenie sołectwa wielu obszarów skupiających osoby zagrożone wykluczeniem społecznym oraz obszarów niebezpiecznych, ☐ brak ogólnodostępnego „miejsca spotkań” dla zaspokojenia potrzeb kulturalnych.